

BONI POLITICI

BONA CONVERSATIO

AD

DEUM,
PROXIMUM,

ET

SE IPSUM,

Per 24. Regulas totidémque
Lectiones morales, ex sacrâ Scripturâ,
& Sanctis Patribus compendiosè
proposita;

Continens

Indicem Concionatorium ad erudiendam plebem in Po-
litiâ Christianâ per singulas Dominicas.

AUTHORE

P. DIONYSIO ab Immaculatâ Conceptione
Beatissimæ Virginis, Carmeli Nicro-Rottenburgensis
p. t. Suppriori.

AUGUSTÆ VINDELICORUM,

Sumptibus GEORGII SCHLÜTER & MARTINI HAPPACH.

ANNO M. DCC. XIV.

POLLICI BONI

BONA CONVERSATIO

AD

DEUM.

PROXIMUM.

ET

SEIPSUM.

Per 24. Regulas totidemque

lectiones morales, ex sacra scriptura

& sanctorum Patrum compendiose

proposita;

Composita

Indicem Consecrationum ad studium plebem in Po-

liti Christianis per singulas Dominicas.

AUTHOR

F. DIONYSIO ab immaculata Conceptione

Sanctissime Virginis, Cantuariensis Archiepiscopi

per 24. Regulas

et 24. Lectiones

per singulas Dominicas

ANNO 1704

BEATISSIMO DIVINÆ MAJESTATIS MINISTRO, REGNI
COELESTIS AULICO, SUPERNORUM EXERCITUM
COMMILITONI,

ANGELO MEO CUSTODI,

Cæterisque singulorum hominum inter mega- & micro-
cosmi pericula conversantium

ANGELIS TUTELARIBUS.

Lta profectò & excellens est hominis Conditio, intèrque Creaturas terrestres adeò sublimata, ut eam Propheta regius Conditioni Angelicæ vix disparem æstimârit; *Minuisti eum paulò minùs ab Angelis. Ps. 8. v. 6.* Licet enim prægrandem infelicitatis notam homini fecerit Adami prævaricatio, propter quam morbos, elementa, bestias, multaque alia sibi experitur adversantia, quin & in ipsâ hominum Societate, funestâ fatis experienciâ discere sæpe debet, quod *homo homini lupus*; id tamen econtra humanæ infelicitatis emergentem quandoque apparentiam iterum enervat, elidit & eludit, quòd homo periculosis adeò conversationibus expositus *salvum* semper habeat *conductum*, Psalmistâ Regio iterum attestante: *Ps. 90. Angelis suis mandavit de te, ut custodiant te in omnibus viis tuis.*

Sic est, Paranymphe cœlestis, beatissime ANGELE, vitæ animæq; meæ CUSTOS! non diffiteor, *gratiâ DEI, sum id, quod sum, & gratia ejus in me vacua non fuit*; usque ad quinque & 40. annos sub pientissimis tutelæ tuæ curis & favoribus inter Syrtes & Scopulos, Scyllas & charybdes, technas & insidias hætenus produxi vitam, *torrentem pertransivit anima mea, forsitan pertransisset anima mea aquam intolerabilem, millies millena corporis animæq; pericula forsitan absorbuissent me, nisi & magnæ ANGELORUM REGINÆ, & tuus, fidissime CUSTOS, salvus conductus me infimum utriusq; clientem usque modò servâisset & conservâisset*: Syngrapham hisce extrado, atque reverâ sic esse, proprii nominis & sanguinis subscriptione in conspectu Solis coram Cælo & Mundo contestor.

AUGUSTISSIMÆ COELI REGINÆ, MAGNÆ DEI MATRI
 pro debito debitæ gratitudinis anathemate consecravi nuper exilis
 ingenii, cālamicq; mei partum primogenitum (*bonum Politicum juxta
 Rubricas Politicæ Carmelitane institutum*) concepi hætenus fœtum al-
 terum (*boni Politici bonam conversationem*) & injurius forem tam tuis,
 BEATISSIME ANGELE CUSTOS, in me collatis gratiis, quàm
 meæ in te devotioni, si, postquam immaculatæ Virgini sacrificium
 laudis obtuli cum primogenito, hostiam gratiarum actionis in hoc
 secundo partu non redderem tibi, tuæque pro me Tutelæ. TIBI
 ergo dico, dedico & confecro, dicatam, dedicatam & consecratam
 volo *boni Politici*, unâque simul meam *conversationem* in viâ salutis
 à te regendam, dirigendam & protegendam.

VOBIS autem Singulis singulorum hominum in mundo con-
 versantium ANGELIS TUTELARIBUS, vobis offero has conver-
 sandi regulas ex directione vestrâ animandas, & ad omnium utilita-
 tem efficacius dirigendas; Sicut enim pro Filio peregrè profecturo
 cura erat apud Seniores Tobiam, ut eidem fidelem quendam Acha-
 tem & securum viæ comitem assignaret, sorte felicissimâ nactus ex
 choro vestro Raphaëlem; sic dum bonum meum Politicum ad pu-
 blicam inter homines conversationem emitto, vestram pro eodem
 tutelam, vestram directionem, vestrum ducatum & comitatum sup-
 pliciter imploro, planè sperans fore, ut sicut Heroissa Judith ex castris
 Holofernæis rediens gloriabundè dicebat: *Vivit Dominus, quoniam
 custodivit me Angelus ejus & hinc euntem, & ibi commorantem, & inde
 huc revertentem*, sic & bonus Politicus meus beatos conversationis suæ
 Successus Angelicis vestris præfidiis gratâ mente sit adscripturus; &
 sicut Daniel potentissimâ tutelarisi Angeli ope leonum dentibus felici-
 ter est ereptus, sic libellus iste vestris consecratus honoribus impolitos
 invidorum zoilorum dentes sit vel evasurus, vel tanquam impotentes
 & impudentes latrantium canum admorsus aspernaturus; *Mittet Do-
 minus Angelum suum, qui concludet ora criticorum & non nocebunt mihi*.
 Ita confido, meque Angelicæ vestræ Tutelæ impensè commendo.

VESTER, Ô ANGELE CUSTOS &
 ANGELI CUSTODES,

Infimus ac devotissimus Cliens,
 Fr. Dionys. ab Immac. Concept. Beat. Virg.

APPROBATIO

Reverendissimi Domini D. Ordinarii Constantiensis.

EX alterâ gratosè mihi demandatâ Commissione Reverendissimi, Prænobilis & Amplissimi Domini D. Josephi Ignatii à Bildstein, Cathedralis Ecclesiæ Constant. Canonici, insignis Collegiætæ ad S. Stephanum Præpositi, & Reverendissimi ac Celsissimi S. R. I. Principis & Episcopi Constant. Vicarii in Spiritualibus Generalis &c. revidi alterum, & planè fœcundum ingenii partum (Bonni Politici bona Conversatio intitulatum) ab A. R. P. Dionysio ab immac. Concept. Carmeli Rottenburgensis Suppriori editum, qui cùm parem commendationem cum primo ejusdem opere ex amœnitate styli, soliditate, & eruditione tum ex sacrâ Scripturâ, tum etiam SSum PPum Sententiis delibatâ mereatur, dignissimum eum pronuncio, ut primogenitum non tam in lucem, quàm utilitatem publicam vel comitetur vel sequatur, ita censeo Ehingæ 10. Octobr. 1713.

JOANNES MICHAEL WILD, SS. Theol. D.
& Ecclesiæ Collegiætæ ad S. Mauritium Præposit.

Facultas A. R. P. Commissarii Generalis.

Fr. Columbanus à S. Spiridione, Sacri Ordinis Fratrum Beatissimæ
DEI Genitricis semperque Virginis Mariæ de Monte Carmelo, SS. Theol.
Lector Jubilatus, pro utrâque reformatâ Germaniâ & Poloniâ
Commissarius Generalis.

Dilecto nobis in Christo Fratri, Reverendo Patri Dionysio ab immaculatâ Conceptione B. V. Mariæ, Provinciæ nostræ Germaniæ superioris Concionatori emerito, ac p. t. Conventûs Rottenburgani ad Neccarum Suppriori salutem in Domino.

Cùm aoceperimus, Te post Bonum Politicum nuper editum, Novum concepisse Bonum Politicum, bene scilicet conversantem ad DEum, proximum, & seipsum, eam ob rem virtute præsentium Commissariâ Autoritate illum ad communem utilitatem publicè typis edendi (servatis tamen aliàs de jure & consuetudine servandis) facultatem damus ex Conventu nostro Leontino, die 12. Augusti. 1713.

Fr. COLUMBANUS à S. Spiridione, &c.

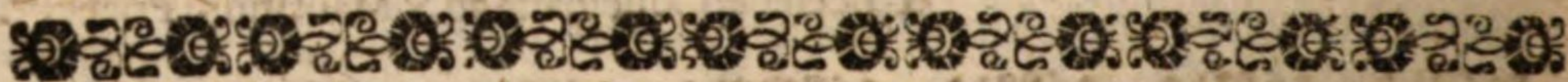
Facultas A. R. P. Provincialis.

Fr. Eadmundus à S. Cyrillo, Sacri Ordinis Fratrum Beatissimæ DEI Genitricis semperque Virginis Mariæ de Monte Carmelo Ex-Assistens Generalis ac per Germaniam superiorem, Bohemiam & Ungariam humilis Prior Provincialis.

Authoritate Officii nostri, præsentiumque tenore facultatem impertimur R. P. Dionysio ab immaculatâ Conceptione B. V. Mariæ, Provinciæ nostræ Ex-Priori, & ante hac Concionatori, ac p. t. Conventus Rottenburgensis Suppriori &c. ut Boni Politici bonam Conversationem in 24. Regulis à se compendiosè propositam & à duobus Provinciæ nostræ Theologis ad id specialiter deputatis examinatam & approbatam servatis aliàs de jure servandis prælo committere valeat: In quorum fidem præsentis Officii nostri Sigillo & propriæ manus subscriptione munitas dedimus in Conventu nostro Bambergensi die 13. Septemb. 1713.

Fr. EADMUNDUS à S. Cyrillo qui supra.

Fr. VALERIANUS à Virgine Maria, Assistens Provinc.

Censura Theologorum Ordinis Carmelit.

EX Commissione A. R. Eximii ac Religiosissimi Patris P. Eadmundi à S. Cyrillo Ordinis Carmelitarum Ex-Assistentis Generalis, ac per Germaniam Superiorem, Bohemiam & Ungariam &c. Provincialis dignissimi &c. Nos infra scripti studiosè perlustravimus Boni Politici bonam Conversationem ad DEum, Proximum, & se ipsum, tam eruditè, quam eleganter traditam à R. P. Dionysio ab Immaculatâ Conceptione B. V. Mariæ, ejusdem Sacri Ordinis p. t. in Carmelo Rottenburgano Suppriori meritissimo; reperimusque bonum hunc Politicum conversantem, ita pede inoffenso currere viam mandatorum DEI & proximi, ut à recto tramite veritatis, fidei ac morum nullatenus aberret; Quare ut per bonam Conversationem suam efficiat bonam Pseudo-politicorum conversionem, ut Conversatio eorum aliquando sit in coëlis, illum prælo dignissimum judicamus. Datum in Carmelo Ravenspurgano die 30. Novemb. 1713.

Fr. AVERTANUS à S. Gerardo Ord. FF. B. V. M. de Monte Carmelo p. t. Provinc. Defin. ac in Imperiali Monast. Augiæ Cand. Ord. Præmonst. SS. Th. Lector.

Fr. SPIRIDION à S. Reinardo, ejusdem Ord. SS. Theol. Lector Jubilatus.

PRÆ-

PRÆFATIO.

Benevole Lector.

INter Pseudo-Politica Machiavelli dogmata præcipuum unum erat, quo docere nitebatur, Politico summatim esse curandum, ut suam suorumque felicitatem stabiliret per media comparandis conservandisque bonis externis conducentia, licet illa virtutum regulis nonnunquam fortè repugnarent; opinabatur enim impolitæ conscientiæ homo, principia servandæ prosperitatis mundialis tam rigorosè non ligari accuratis virtutum divinorumq; præceptorum regulis, sed Statûs rationem legibus prævalere: quâ opinione *nullam unquam majorem pestem Societatem humanam invasisse* cum Panætio jam olim sensit facundissimus *Cicero l. 3. de offic.* exinde siquidem emanat pestilens illa distinctio, quam multi occultè profitentur, dum aliqua politicè fieri posse ac debere existimant, quæ Christianè ac Theologicè fieri non posse probè sciunt, quia nimirum conservando Statui conducunt, quidquid Theologica pariter & Christiana doctrina repugnet.

Contra Machiavellum & Machiavellistas viri docti bonum publicum & conscientiæ jura inventis Statisticis præferentes, zeloso calamo pro verâ Politiâ justum per editos libros suscepere bellum, è quibus sunt Ambrosius Catharinus Archi-Episcopus Compfanus *Disput. de lib. à Christiano detestandis.* Joan. Boterus *de ratione statûs.* Petrus Ribadeira *in Principe Christiano.* Scipio Amiratus *in Dissert. Pol.* Hier. Osorius Episc. Hisp. *l. 3. de Nob. Christian.* Anton. Possev. *in Biblioth. selecta.* Just. Lips. *in lib. doctr. Civil.* Henric. Wangnerck. *in vindiciis contra Pseudo-Politicos.* Scriban. *in Politico Christiano.* Christ. Besold. *in doctrin. polit.* Adam. Conzen, Bodinus, Gryphiander, & alii plures, qui Machiavellum tanquam Religionis, Justitiæ, veræq; Politiæ capitalem hostem bonis applaudentibus oppugnare, & veram Politiam in observantiâ Divinarum Legum, in charitativâ cum proximo conversatione, & in propriæ animæ cura fundare sunt aggressi.

Chri-

P R Æ F A T I O.

Christianas tot Doctorum sententias secutus, brevi hâc opellâ boni Politici præsentio conversationem. Est autem conversatio civilis ars utendi decentibus moribus, vel (ut definitur in Ethicâ) *est ars decorè conversandi cum hominibus*. Fieri enim potest, ut Christianus bonum quidem operetur, vel loquatur, attamen id ipsum non ritè, non decorè, non pro rei, personarum, loci, aliarumq; circumstantiarum dignitate id faciat, unde *Jacobi 3. v. 13.* dicitur: *Quis sapiens & disciplinatus inter vos? ostendat ex conversatione operationem suam*, nam ut *Clem. Alex. l. 2. Pædagogicæ c. 5.* quæ hominibus à naturâ insunt, ab illis quidem tollenda non sunt, modus tamen aliquis adhiberi debet, ut rectè fiant: non enim quia homo est animal risibile, ideo semper ridere debet, sicut nec equus, cujus proprium est hinnitus, semper hinnit, sed oportet nos naturalis inclinationis vehementiam moderatè remittere, non inconcinnè dissolvere. De quo ad praxin exemplariter Seneca: *Cunctis esto benignus, paucis familiaris, omnibus æquus, nemini blandus*.

Senior Tobias ultima paternæ voluntatis monita daturus filio, triplicem eidem commendavit bonæ conversationis methodum, regulas scilicet conversandi ad DEum, ad proximum, & conversandi ad se ipsum. Pro primo enim sic hortabatur *Tob. c. 4.* *Omni diebus vitæ tuæ in mente habeto DEum, cave ne consentias aliquando peccato, & prætermittas præcepta Domini*. Pro secundo hanc succinctam commendabat optimæ conversationis regulam! *Quod ab alio oderis fieri tibi, vide, ne tu aliquando alteri facias*. Pro tertio requirebat, ut ea, quæ muneris sui essent, pro posse adimpleat, aliis non attentis: *Attende tibi fili mi*.

Tobiæ Politiam & præscriptum conversandi ordinem in præsentî imitabor; ideoque cuilibet Christiano Politico bene ad Deum, Proximum, & se ipsum conversandi tripartitas paravi regulas, quarum prima pars serviet ad debitè conversandum cum DEO, secunda pars ad Christianè conversandum cum proximo, & tertia pars ad conversandum in officio sui ipsius: Superaddidi deinde pro quartâ parte seriem conceptuum pro singulis Dominicis prædicabilium cum thematibus ex Evangelio occurrente, ubi suggero, ex præmissis apper-

P R Æ F A T I O.

appertinentem concionandi materiam, quatenus libellus iste tanquam parvum *Vade mecum* simul inserviat ad doctrinas inibi contentas in occurrentibus quandoque occasionibus facili methodo prædicandas. In allatis materiis quidem sum brevis, nec adeò solidè omnia coxi, sed inventis facile est addere: breves do regulas, nam ut D. Angel. in cap. 13. Epist. ad Hebr. *Sermones breves sunt accepti, quia si bonis fiant, avidius audiuntur, si verò malis, parum eos gravant*: Propterea etiam Græciæ Sapientum consilium erat apud Stob. Serm. 33. *Ne multis pauca comprehendas, sed paucis multa*: pariter Horat. de arte Poët:

*Quidquid præcipies, esto brevis, ut citò dicta
Percipiant animi dociles, teneantque fideles.*

Conceptus, quos sparsim in hoc priori opere profero, fateor, quod non ex manicâ vel ex arbore decusserim, nec tamen etiam verbotenus (ut aliqui moderni scriptores vel potius descriptores faciunt) exscripsi, sed ex variis collegi authoribus, quorum præcipui sunt sequentes:

Interpretes	Concionatores	Politici.
Cornel. à Lap.	Lanuza.	Besold.
Sylveira.	Mendo.	Wagnereck.
Paciuchel.	Matta.	Althusius.
Fullonius.	Bignami.	Amiratus.
Didac. Nissen.	Rota.	Guevara.
Padilla.	Marchesini.	Weberus.
Beauxamis.	Picinelli.	Masenius.
Barradius.	Drexelius.	Regul. Sales.

Porro ad calcem secundæ partis pro decenti Conversatione in colloquiis, consortiis, recreationibus & conviviiis addidi observantias particulares ad Libitum usurpandas, ubi notari velim, me observantias illas non scribere pro Religiosis, quorum politiam in opere meo priori secundum Rubricas Albertinas jam descripsi, sed pro Politico Christiano in genere, per allatas discurrendi materias, intantum relinquens antiquum illud:

Navita de ventis, de tauris narrat arator.

P R Æ F A T I O.

Quodsi forsan Politicorum non nemo me ipsum contra Politiae normam & hîc deductas observationes alicubi errâsse deprehenderit, eum rogo, ut meminerit, etiam Salomonem in doctrinis suis fuisse quandoq; generosiorē docendo, quàm in triplici bonæ Politiae & Conversationis praxi demonstrârit, quod tamen debitum suæ doctrinæ valorem ideò non minuit: Sic & ego homo sum, qui humani nihil à me alienum esse fateor, & hoc ipso, quod homo sim, & ab illis, quæ humana sunt, non alienus, hoc ipso inquam ex humanâ fragilitate, ab iis, quæ juxta humanitatis Ethicam, humana esse & humaniter fieri deberent, quandoq; forsan sum alienatus. Verùm ut nuperus meus Politicus dixit in *Periphrasi ad Operis Titulum*:

Cespitat in plano generosus fortè caballus,

Ast non propterea desinit esse bonus.

Si Ascetæ, Theologi, Concionatores, alique sacrorum librorum Authores, ea quæ laborioso studio in libros congerunt, sicuti exactè scribunt, sic ad apicem usque accuratè adimplerent, novorum Sanctorum numerus malos Politicos & librorum criticos brevi excederet. Hoc sufficiat, quod semper plus cerebri, plus prudentiæ plusq; conscientiæ habere credantur, qui facienda scribunt, quàm qui scribere vel nequientes, vel negligentes aliorum scripta sugillant: malim ego audire, ut dicatur me scire scribenda & scribere facienda, in scriptorum faciendorumque praxi verò quandoque cespitare (hanc enim crisin licet immeritò pati debent scriptores omninò multi) quàm ut dicatur: me nec scire scienda, nec scribere scribenda, nec facere facienda, quam tamen sententiam non immeritò sed meritò sustinere debent vel ignari vel ignavi scriptorum sugillatores penè omnes, quibus semel pro semper dictum maneat illud vulgare:

Zoile non carpas nostra, vel ede tua.

Aut modici temporis præstetur patientia, donec in proximo criticandum exponam POLITICUM MALUM, quem Criticus quilibet carpere valeat, nisi forsan impediatur lege naturali, quæ prohibet, *ne simile agat in simile.*

Syllabus Regularum.

P A R S I.

Conversatio ad DEum.

- P**Ræloq. proponit, cur DEUS Christianorum sit unus & trinus ?
pag. 1.
Regula I. Thema: *Diliges Dominum DEum tuum* : Commendas
amorem DEI super omnia. pag. 3.
Reg. II. Th. *Confitemini memoriae Sanctitatis ejus*. Signum amoris est
frequens memoria, sicut oblivio signum est parvi-pensionis. p.6.
Reg. III. Th. *DEum time & mandata ejus observa*, hoc est enim omnis
homo. Timor DEI est quasi de essentiâ Politici Christiani. p.10.
Reg. IV. Th. *Quocunque perrexeris, memento te deprehensum*. Fre-
quens DEI ejusque præsentiae memoria conciliat reverentialem
timorem ad bene conversandum. p.14.
Reg. V. Th. *Si vis ad vitam ingredi, serva mandata*. Timor & me-
moria DEI suadent divina mandata esse facilia. p.18.
Reg. VI. Th. *In omnibus operibus tuis præcellens esto*. Ideo Christia-
na Politia requirit, ut quidquid agis, benè agas. p.23.
Reg. VII. Th. *Salutate Mariam*: Christianus Politicus hoc ipso quod
amet DEum, Matrem ejus non potest non amare. p.27.

P A R S II.

Conversatio ad Proximum.

- Reg. VIII. Th. *Quod tibi non vis fieri, alteri ne feceris*, & è contra. p.33.
Reg. IX. Th. *Estote misericordes, sicut Pater vester misericors est*.
Quia misericordia in DEO est summa, ideo etiam hominem DEO
magis assimilat. Malique Politici sunt, qui non commiserentur
proximo. p.37.
Reg. X. Th. *Operemur bonum ad omnes*. Mali Politici sunt, qui er-
ga se alios volunt bonos, dum ipsi inhumaniter conversantur ad
proximos, *si vis amari, ama*. p.40.
Reg.

Reg. XI. Th. *Ne derelinquas amicum antiquum.* Axioma est: *Amicum proba, probatum ama, & offendere cave, ad quod juvat quandoque cedere juri suo.* p.44.

Reg. XII. Th. *Hoc oro, ut sitis sinceri.* Conversationis Christianæ præcipuum punctum est sinceritas, cui adversatur abominabilis simulatio. p.48.

Reg. XIII. Th. *Audisti verbum adversus proximum tuum, commoriatur in te.* Nam in Christianâ Politia non licet illud Machiavelli: *Ulu cum lupis*, sed illud Salomonis, *qui fidelis est, celat.* p.55.

Reg. XIV. Th. *Coram cano capite consurge, & honora Personam Senis;* quia hæc Politia plerumque importat talionem. p.58.

Reg. XV. Th. *Gaudete cum gaudentibus.* Curis interponenda sunt gaudia, salvâ tamen semper modestiâ. p.59.

Reg. XVI. Th. *Modestia vestra nota sit omnibus hominibus.* Observantiæ particulares pro consortiis & colloquiis. p.62.

Reg. XVII. Th. *In convivio non arguas proximum.* Observantiæ particulares pro Conviviis. p.69.

P A R S III.

Conversatio ad Se ipsum.

Reg. XVIII. Th. *Nosce te ipsum.* In hoc enim consistit hominis felicitas, attendere sibi, non alienis. p.75.

Reg. XIX. Th. *Ministerium tuum imple.* Et fac quod tuum est, aliena relinque. p.81.

Reg. XX. Th. *Rectè faciendo neminem timeas.* Dicens cum Apostolo: *Mibi pro minimo est, ut à vobis judicer, qui autem judicat me, Dominus est.* p.86.

Reg. XXI. Th. *In patientiâ vestrâ possidebitis animas vestras.* Idè in adversis ex necessitate fac virtutem, & dicas: *Hoc non debet curare Politicus.* p.89.

Reg. XXII. Th. *Non quarens quod mihi utile est, sed quod multis.* Nam bonum commune præferendum est privato. p.93.

Reg. XXIII. Th. *Quaecunque amabilia, quaecunque bona fama, hac cogitato:* Bona fama enim post DEUM & conscientiam est maximus boni Politici thesaurus. p.96.

Reg. XXIV. Th. *Semper gaudete.* Bonus Politicus sive conversetur ad DEUM, sive proximum, sive se ipsum, semper id agat cum læto & excitato animo, hilari mente, bonisque & pulchris cogitationibus. p.100.

PARS I.

BONI POLITICI CONVERSATIO AD DEUM.

PRÆLOQUIUM

Uemadmodum primum
& præcipuum Christia-
nitatis Sacramentum
est, quòd in Christia-
nâ Republicâ colatur
DEUS, qui unus est
& trinus, trinus & si-
mul unus, ita magnum hoc fidei my-
sterium, magnum etiam comitatur
fundatæ Spei argumentum. Chri-
stianis enim DEUS unus est & trinus
tum ad gloriam suam, tum ad conve-
nientiam nostram: unus est, ut faci-
lius ipsi Serviatur, pluribus enim servi-
Boni Politici Conversatio.

re Dominis molestum; trinus est, ut
servientibus sibi uberius beneficiat;
unus est, ut homo in servitio unius
non gravetur, non distrahatur; trinus
est, ut hominis Servitus largius proe-
mietur: unus est ad ferendam Legem,
& exigendum hominis obsequium; tri-
nus est ad largienda pro obsequijs be-
neficia: ita olim ut primo Homini A-
damo in singulare beneficium associa-
retur Eva, sic inter se consulebant tres
Personæ Divinæ: *non est bonum homi-
nem esse solum, faciamus ei adjuto-
rium simile sibi, faciamus, inquit,*
plus

pluraliter conferunt, Personæ singulæ ad beneficium sunt intentæ; postea verò dum procederetur ad opus, & Adam ad mulierem ædificandam de suo contribuere, costam præstare, divinòque beneplacito servire deberet, ecce jam non de tribus, sed de uno tantum loquitur Scriptura: *tulit unam de costis ejus, & ædificavit eam in mulierem.* Si idem costam aufert, qui prius mulierem in adjutorium dare decreverat, quomodo nunc dicitur unus *tulit*, antea verò dum beneficium decerneret, dicitur multiplex? *faciamus*; eadem Personæ, quæ consortium Adami decreverunt, idipsum etiam sunt operatæ, cur igitur mutatur stylus, & cum de beneficio agitur, plures concurrunt, cum verò de præstandâ ab Adamo costâ, tantum refertur unus? *tulit, ædificavit*: Nimirum Christianorum Deus Deus unus est & trinus, adprosequendum hominem favoribus trinus est, ad exigendum hominis obsequium unus est, trinus est in largiendo, ut hominem sibi magis devinctum habeat, unus in præcipiendo, ut servitus & obedientia homini sit Suavior.

Hæc Benignissimi Dei nostri excelsa (ut ita dicam) Politia est, quod servitia uni Deo præstita tres Personæ compensent, Deus ut trinus benefacere vult, ut unus amari vult; hoc argumento usus est Moyses Deut. 6. ad inculcandam Israëlitis bonam erga Deum Politiam, & alliciendum populi amorem: *Audi Israël Dominus Deus noster Dominus unus est, diliges Dominum Deum tuum ex toto corde tuo,*

Quare dum Legem sancivit, non meminit trinitatis personarum, sed unitatis essentiae tantum? non sustinebit forsitan bona Theologia hujusmodi propositionem, nam quando de Dei voluntate præcipiente agitur, tres personæ videntur exprimendæ, quia opera DEI ad extra sunt indivisibiliter trium Personarum, neque ab eo, quod essentia decernit, Personæ dissentiant. Cur igitur Moyses, cum Legem promulgat, non Personarum Trinitatis, sed essentiae unitatem exprimit, *audi Israël Dominus Deus noster Dominus unus est*? non ne præstaret allegare auctoritatem Patris & Filij & Spiritus Sancti? ut per hoc ipsum majus auctoritatis pondus accresceret Legi, cur necessario dilectionis præcepto præmittitur, quod Deus unus sit? *Dominus Deus noster Dominus unus est*; ergo *dilige ex toto corde.* Præclare & moralissimè Oleaster: *difficile est multis Dominis servire, quant magis Dijs, ne ergo labores in multorum Deorum diversa poscentium culturâ, ostendit tibi Deus tuus suam unitatem, idemque iterum: Si Deus tuus non esset unus, sed plures, posses te excusare, ne diligeres eum ex toto corde, eo quod non posses habere tam divisum cor, nunc verò quia unus est, facile tibi erit eum ex toto corde amare.*

Acerbè nimis ferunt homines geminata aut triplicata Dominia, & plerumque qui multis Dominis servire debet, nulli perfectè servit, sed distrahitur ab uno ad alterum. Ut igitur homines Dominium Dei probarent facile, exprimere debebat Legislator Moy-

Moyſes, cum, quem ex toto corde diligere jubebantur, eſſe unum: *Audi Iſraël Dominus Deus tuus Deus unus eſt, diliges eum ex toto corde.* Trinus ad benefaciendum, unus ad præcipiendum; unus, cui ſervias, trinus, qui retribuatur. Sicut ergo magna divini erga hominem amoris expreſſio eſt,

quod ſit Deus unus & trinus, unus, ut non ex diviſo, ſed ex toto corde ametur; trinus, ut amorem largiùs remuneretur, ita meritò prima & præcipua Chriſtiani Hominiſ ad Deum Politia erit, eam, quam hâc expreſſione tulit legem, ſervare animitus; erit igitur Chriſtiani Politici ad Deum.

REGULA PRIMA.

Diliges Dominum Deum tuum ex toto corde tuo, & ex tota animâ tuâ, & ex totâ fortitudine tuâ Dent. 6. verſ. 4. & 5.

IN hoc primo & maximo dilectionis mandato obſervatione dignum eſt, variari quidem circa Literalem contextum Subſtantiva nomina, ſemper tamen repeti adjectivum idem, dicitur enim: diliges *ex corde tuo*, deinde per variationem *ex animâ tuâ*, poſtea per repetitionem *ex mente tuâ*, ſingulis autem variationibus ſemper apponitur invariata particula *toto*, ex toto corde, ex totâ animâ, ſive enim homo Deum ſuum amet ex corde, ſive ex animo, ſive ex mente, ſemper id ex toto præſtare debet. Hanc Politiam & formam amandi Deum, Apoſtolus docere voluit *Rom. cap. 12. verſ. 1.* ita exhortando: *Obſecro vos fratres per miſericordiam DEI, ut exhibeatis corpora veſtra hoſtiam viventem.* Homo enim ex duabus partibus componitur, exteriori unâ, nimirum corpore, interiori alterâ, videlicet ani-

Boni Politici Converſatio.

mâ, ſicuti verò corpus ſine animâ non homo ſed inutile cadaver eſt, ſic qui Deo ſolum corpus offert, animam mundo, qui ſolum per externas ceremonias diligit, mentis animæque affectibus aliò diſtractis, ille hoſtiam offert mortuam: Spectemus v. g. hominem qui per vigilias, diſciplinâs, jejunia, peregrinationes, & alia externæ devotionis exercitia uſque adeo pro Dei cultu corpus afflixit, ut facies pallescat, caro marceſcat, pellis vix oſſibus hæreat, & ecce hoſtiam: conſideremus deinde animam ejusdem à Sanctis Legibus alienam, ab invidiâ ſuppreſſam, ab avaritiâ ſuffocatam, ſenſualitatibus immerſam, & ecce mortuam, hoſtiam non viventem, quia dilectio non eſt ex toto corde, ſed turpiter diviſa.

Quid cauſæ fuit, quod Deus hominem non ſolum ex inani nihilo ad ima-

ginem suam creare, sed & postquam per peccatum Diaboli infelicissime mancipatus erat, eundem pretioso Sanguinis sui litro in libertatem sempiternam vindicare voluerit? cur non ordinavit, ut redemptio (divinâ Justitiâ sic acceptante) fieret per Angelum? pulchrè S. Athanasius *orat. contra Arian.* & Hugo à S. Victore: *ne amorem divideres, idem factus est tibi Creator & Redemptor*: audi Israël: Deus tuus Deus unus est, ut unitim à te ametur, amore non diviso, sed ex toto corde.

Juxta Arist. *lib. 8. de dilect.* nulli viventium diu contingit vivere sine amore: nam vita radicatur in corde, vita autem cordis apud S. August. est amor, adeoque talis erit hominis Christiani vita, quale cor, tale cor qualis amor, *si terram diligis*, inquit Augustus Doctor, *terra es*, si carnem caro es, si peccatum, peccator es, si verò Deum, Deus es; & quid altius dici potest? prima Christianæ Politix regula: *Diliges Dominum Deum tuum ex toto corde tuo*, adeo proficua est, ut etiamsi Dominus Deus disertè amorem sui non præcepisset, summis tamen precibus esset exorandus pro concedendâ amandi licentiâ propter protuberans exinde lucrum, dum verò ipsummet amorem lege præscripsit, hoc ipso Christianum securum reddidit, gratiosam hanc amandi non solùm Licentiam, sed præceptivam legem competentis de amore simul & obedientiâ mercedis foret meritariam, adeoque meriti majoris, quàm amor sine mandato meretur; Sicut enim in Politia Religiosâ augetur meritum deambulando, conversando,

comedendo, dormiendo, dum hæc fiunt non ex propriæ voluntatis pruritu, sed ex regulâ, & religiosæ obedientiæ præscripto, ita in Politia Christianâ amantes ter optimum Deum ex præcepto, qui prius ut summum bonum amandus erat ex naturâ rei, duplex comparamus meritum, meritum videlicet amoris diligendo & meritum obedientiæ, implendo Legem, ut proinde Christianus Politicus Deum ex toto corde diligendo quæstum potius, quàm commune meritum facere videatur.

Pensemus illud Pauli *Rom. 8. v. 28. Diligentibus DEUM omnia cooperantur in bonum.* Nam ut Glossa id ipsum declarat: *tanta virtutis est Dei Dilectio, ut quidquid loquitur, quidquid facit homo amans, habeat vitam æternam*, quia nimirum S. Thom. *omnes actus, qui eliciuntur à Charitate, sunt meritorij de condigno vite æternæ*, pro cuius intelligentiâ Politico Christiano rationem quasi naturalem suggerit Arist. *l. de cælo & mundo*: *qui habet substantiam alicujus rei, habet & proprietatem.* v. g. habens florem in manu, habet etiam odorem illius, sicut itaque certum est, quod habens amorem Dei, habeat Spiritum Sanctum juxta illud Apostoli *Rom. 5. Charitas Dei diffusa est in cordibus nostris per Spiritum Sanctum, qui datus est nobis* Sicut Spiritus Sanctus infinitæ virtutis est, ita cuivis verbo & operi, quod ex Dei amore fit, meritum & virtutem quandam infinitam confert, quamvis enim opera nostra libera ex se sint finita, tamen conjuncta Divino amoris, & consequenter Spiritui sancto dicun-

dicuntur esse meriti infiniti, non ratione actus, sed ratione conjuncti, cum juxta Aristotelem Denominatio semper fiat à nobiliori, ita ut quando cunque effectus dependet à duabus causis, quarum una est principalis, altera minus principalis, effectus semper attribui debeat Principiori, sicut v. g. pictura tribuitur non pennicillo, sed pictori.

Imò tam meritorium quæstuosum, & Lucrativum est Politico Christiano ex toto corde amare Deum, ut non solum operibus bonis ex genere suo meritorijs tribuat Specialissimum amoris meritum, sed etiam actiones quantumlibet indifferentes reddat meritorias & virtuosas: cum enim ex Sententia mei S. Areopagitæ lib. de divin. nom: *bonum sit sui ipsius diffusivum*, amor Dei autem sit summum Dei donum, consequenter altissimum bonum, adeoque sui ipsius maximè diffusivum, clare sequitur, quod non solum det formam omnibus virtutibus, sed & actiones alioquin indifferentes ex amore tamen patratas, meritorias efficiat & virtuosas. Unde ubi Doct. Angel. 2. 2. q. 23. art. 8. *amor Dei omnibus virtutibus formam præbet*, ibi August. ait, virtutem omnem in amore contineri. *Tanta inquit, est vis divini amoris, ut si desit, frustra habeantur cetera, si adsit, rectè, & meritoria habeantur omnia.* Et hoc sensu Christiano Politico primam Christianæ Politicæ regulam bene practicanti omnia cooperantur in bonum, potestque simplex agricola cum amore & animo celandi Deum sulcans aratro terram, aut

ad pascua ducens boves, majoribus meritis ditescere, quàm illuminatissimus Doctor sine amore sudans in Aristide, id quod Mediolanensium Præsul Ambros. lib. 1. offic. cap. 30. sic exprimit: *non qualitas operis, sed affectus tuus nomen imponit operi tuo, quomodo à te proficiscitur, sic æstimatur*, & hæc Politicæ nostræ Regula Viduæ illi, quæ Luc. 12. v. 43. duos obulos, sive unum quadrantem in Gazophilacium misit, minutum hoc offertorium adeo appretiavit, ut ipse Christus convocatis Discipulis de illâ testatus sit: *Vidua hæc pauper plus omnibus misit*, quia nimirum juxta Ambros. cit. *affectus tuus nomen & pretium imponit, operi tuo*, ut proinde Deum amans non tam Deo serviat, quàm sibi, quæ inter omnes Politicorum Maximas est Maxima maximè profitabilis, & per hanc Maximam Corinthiorum Apost. 1. Cor. 15. id promeruit, ut licet diceretur, & esset minimus Apostolorum, non respectu staturæ, ætatis, scientiæ, Nobilitatis, aut aliarum qualitatum, in quibus reliquos plerumque antecellebat, sed eo quod prius persecutor, serò tandem & post gloriosam Christi Ascensionem ultimus ad Apostolatam venerit, id tamen gloriabundus dicere audebat: *abundantius omnibus Laboravi*, sed quomodo? quomodo plus laboraverit, qui laborantibus alijs longè posterior erat? respondet S. Hieron. epist. ad Julian. *Subitus calor longum tempus vicit, ut licet esset novissimus in ordine, fuerit tamen primus in meritis.* Nam ut Angelus Aquinas. *Non numerositas operum, non disturnitas*

temporum, sed major Charitas meritum adauget.

Utinam igitur, quandoquidem tam lucrosa & proficua sit prima Christianæ Politicæ regula, utinam Politicus Christianus eandem regulam & legem continuo auribus insonantem audiret? Nam cælum cum stellis, aër cum atomis, aqua cum piscibus, terra cum floribus, resque omnes à DEO conditæ aliud non faciunt, quam quod homini identidem hoc præceptum continuo inculcent: *Diliges Dominum Deum tuum ex toto corde tuo* quodsi surdaster quidam Politicus non audiat, inde solum est, quia non attendit, imitaturus alioquin fortasse sanctum illum virum, qui perambulans campos baculo subinde feriebat herbas, stirpes, arborumque flores, fructus & folia, expressè monendo, ne tam elatâ voce ipsum juberent amare

Deum; ac si nulla creatura esset uspiam, quæ Deum amare vel non vellet, vel non moneret; Solus diabolus propterea æternaliter infelix, interrogatus, quis esset, ex ore energumeni tristissime ingemiscens respondit: ego sum, inquit, ah! ah! *ego sum misera creatura omnis amoris expers*, miserrimus sum, ah miserrimus, & hoc pro miseriarum mearum compendio deploro, quod amoris sim impos: hoc dixit, & infelicitatis suæ summam dixit, nec enim infelicitas major esse potest, quàm amare non posse. Absit, ah absit à Christiano diabolica hæc infelicitas! Cor est vita hominis, amor vita cordis, Deus vita amoris, quisquis ergo cor habet, is in corde habeat amorem, in amore Deum, ut vivat: hæc est prima Politicæ Christianæ Regula: *Diliges Dominum Deum tuum ex toto corde tuo.*

REGULA SECUNDA.

Confitemini memoriæ Sanctitatis ejus. Psal. 29. v. 5.

Magnus Basilius in hæc verba hanc annotationem facit: *non dicit confitemini Sanctitati ejus, sed memoriæ Sanctitatis ejus.* Quia confiteri vel amare aliquem, & habere memoriam alicujus, in politiâ amoris idem est, jubet itaque coronatus Propheta habere memoriam DEI, quia frequens memoria DEI est ipse amor DEI: pro-

inde Christianus observaturus Christianæ Politicæ primam Regulam, sincerèque amaturus DEUM pro secundâ Regulâ habeat frequentem DEI memoriam.

Varia est hominis memoria; sed quænam sit bona, controverti potest: in ædibus Cardinalis Aldobrandini celebrabantur olim varij memoriâ celebres, qua-

qualis erat Mithridates Rex Ponti, qui sicut viginti duas diversarum linguarum provincias jure Sceptri regebat, ita singularum Legatis in suâ Singulari linguâ respondere sciebat. Cyrus Rex Persiæ quemlibet ex copiosissimo exercitu gregarium Militem individuali compellabat non ine; in rum memoriæ prodigium erat S. Hieronymus, qui linguam Hebraicam, Chaldaicam, Syriacam, Latinam, Græcam, & plures alias adeo callebat, ut ipse solus integra in latinum transtulerit Biblia. Isti igitur & istis similes de felicitate memoriæ laudabantur tunc apud Eminentissimum illum Cardinalem, quibus omnibus suam denique mentem sapiens Pater ita proposuit: *ego eam memoriā probo, quā quis non obliviscitur Dei*, quantumcunque enim excellens sit memoriæ talentum, infelix erit, si non meminerit **DEI**: *quid juvat* dicebat olim Petrarcha, *tot artes, tot libros, tot linguas, tot scientias capere, & Dei, qui unus est, oblivisci?* omnium quippe rerum memoriā perdere quis potest sine Speciali damno, aut perdere memoriā **DEI**, est perdere amorem, cum amore gratiam, cum gratiā vitam, cum vita animam. Etenim sicut asserente Doctore Angelico 1. 2. q. 47. a. 2. ad 3. *oblivio parvipensionis est evidens signum*, ita concludente Salesio *oblivio Dei vilipensio Dei*.

Frequens cujusdam memoria semper pro magno amoris argumento fuit æstimata, *multum recordatur, qui multum amat*, ait Didac. Niss. vitæ Abraham 1. 1. c. 8. quo argumento usus est Apostolus, dum Philippensium suorum

benevolentiam captaturus sic exorditur epistolam: *gratias ago Deo meo in omni memoriā vestri*, amorem contestari volebat, & tanquam fortias eundem contestandi motivum allegabat memoriā; eodem utebatur S. Gregorius Nazianz. ad S. Basilium M. epist. 9. ita scribens: *te magis, quam aërem spiro, in eoque vivo, quod tecum sim vel coram vel absens*; id est, si nosse velis, quā propensa sit mea in te voluntas, ex memoria, quam de te continuam foveo, amorem meum æstimare poteris: nam sicut corpora spirant & vivunt per aërem, sic me solatur, & lætat recordatio tui. Et hanc ipsam probam expetebant olim à Sponsâ filix Jerusalem, *Cant. 5.* cursitans enim illa per vicos & plateas suumque Dilectum avidâ sollicitudine investigans occurrentes filias Jerusalem inter alios alloquebatur: *adjuro vos filia Jerusalem, si inveneritis Dilectum meum, ut nuntietis ei, quia amore langueo*; mira & peregrina videbatur sic adjuratis hæc contestatio, languidam se dicebat, & tamen indefessis cursibus per plateas & compita vagabatur; amorem igitur fundatiùs indagaturæ memoriā explorabant, *qualis est Dilectus tuus?* id est ait Hugo Cardinalis, de scribe qualitates ejus per staturam & lineamenta, si accuratam, exactam & recentem illius memoriā te habere contestata fueris, amorem allegatum credemus; dubitantes de memoriā, dubitabant de amore, memoria enim optima amoris testis, unde dum Sponsa dilectum suum secundum omnia accuratè describere inciperet: *Dilectus meus candidus & rubicundus,*
caput

caput ejus aurum optimum, coma ejus sicut elata palmarum, oculi ejus sicut columbae, genae illius sicut areolae &c. mox illae prius dubitantes, nunc tam recentem de Sponso memoriam audientes plenâ fide assentiabant: *ô pulcherrima, quaremus eum tecum.* Frequens igitur de DEO memoria, magna est amoris proba.

Videant nunc tepidi illi Christianae Politiae simulatores, qui manè sinè cruce, sinè luce surgunt, per diem nec de DEO, nec de divinis beneficijs cogitant, de eliciendo autem explicito amoris actu vix unquam somniant, videant isti & considerent, utrum cum suâ sic emortuâ DEI memoriâ ullam obligati amoris contestationem dare valeant, qui nec DEUM cogitare, minùs ipsum actu amare assueverunt. Apud omnes Theologos indubitatum est, quemlibet Salutis suae cupidum obligari sæpius in vitâ elicere actum explicitum amoris DEI super omnia, explicitum inquam, nec enim sufficere debet Christiano Politico DEI amorem implicitè & virtualiter includere in observantiâ præceptorum, non dixit divinus Legislator Christus JESUS: qui habet mandata mea & servat ea hoc ipso etiam actualiter diligit me, sive observantia mandatorum est ipse explicitus amoris actus, sed qui habet mandata mea & servat ea, *ille est qui diligit me*, id est explicante illuminatissimo *P. Segneri in manna anima trim. 3. 28. Jul. n. 4.* ille habet signum amoris, sive: observantia non est ipse amor formaliter, sed amoris indicium, & actus implicitus amoris, cum enim

actus amoris non explicitè elicitus, sed virtualiter solùm & implicitè in observantiâ Legis inclusus ab ipsâ legis observantiâ non distinguatur, potius erit actus obedientiae & obsequij erga Deum ut Legislatorem, quàm amoris erga Deum ut finem ultimum & sumum bonum; Christiana politia verò Politicum Christianum non solum obligat ad actus illos obedientiae impletivos præceptorum, vel ad actus amoris implicitos in Deum, ut Supremum Dominum & Legislatorem ex obedientia referendos, sed etiam ad alios amoris actus explicitè eliciendos erga Deum tanquam finem ultimum & sumum bonum, & ad tales inducere vult præsens Christianae politiae Regula, sive frequens Dei beneficiorumque ejus memoria: quisquis enim accuratiori mentis indagine rimari secum voluerit, illos divinorum erga nos beneficiorum acervos, vel mentis oculos defigere in pulcherrimas, quæ in DEO continentur, innumerabilium perfectionum idæas, cujusmodi est nunquam exhausti omni potentia, perfectissima infinitas, abyssalis bonitas, interminabilis æternitas, immensitas, & in circumscripta ubique præsentia, is certè impedire non poterit, ut cor paratissimo affectu in ista tam amanda, & admiranda non transfundatur, cogaturque ens illud eminentissimum, Deum & Dominum suum admirari, laudare, ac devenerari, mille vijs, milleque modis & artibus ingeniosus DEI amor, vel potius sapientissima bonitas ad se nos conatur pellicere, dum inter dum intellectui nostro infinitam pulchritudinem

nem contemplandam proponit, interdum voluntati immensam bonitatem, quandoque memoriam reficiat gratiarum tantâ profusione in nos congestarum, quomodo nos ab omni retro æternitate jam destinaverit suo tempore creandos, redimendos, conservandos, salvandos &c. hæc tot beneficiorum si recolatur memoria, impossibile certè erit, ut ex ipsa memoriâ non resultet explicitus amoris actus, quo ametur tam bonus, tam pulcher, tam amabilis, tam rerum omnium dives, imò ipsâ infinita bonitas.

Sed hic desuadet hostis infernalis, ut amorosam Dei memoriam valeat impedire: in parabola Seminantis Evangelici *Luc. 8. cap.* quatuor seminijs partes sine fructu perierunt, & unius quidem jactura ex eo provenit, quod vel à prætereuntibus protritum, vel ab avibus devoratum fuerit, quam parabola partem ipse Magister cœlestis sic exposuit: *qui secus viam, hi sunt, qui audiunt, deinde venit diabolus, & tollit verbum de corde eorum, ne credentes salvi fiant*; sive ut Glossa angelica super hoc: volucres id est diabolico mederunt illud, ut nec in memoriâ mens teneat. Et hæc summa hominis infelicitas, summa miseria est, nam perfundere animam divinorum oblivione, est desperare salutem, *tollit verbum de corde eorum, ne credentes salvi fiant*, quæ enim salutis spes, ubi nulla præceptorum observantia? quæ observantia, ubi nullus amor? quis amor, ubi nulla Dei memoria vel recordatio? duos peccatores proponit Scriptura, quorum unus Dei memor feliciter resi-

Boni Politici Conversatio.

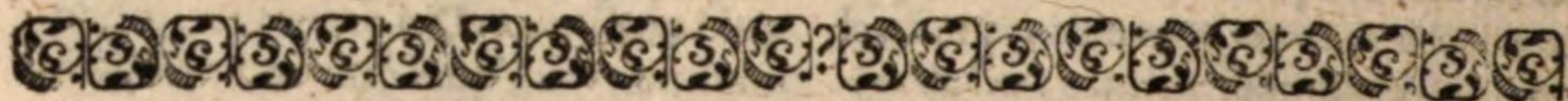
puit, alter Dei oblitus miserè periit, Cain nempe & David, de illo ait *Didacus Niss. lib. 6. vita Abraham c. 2.* ut cognoscamus Cainum in finali impœnitentiâ discessisse, sufficienti argumento sit, quod dicatur *egressus à facie Domini*, quod illum è memoriâ abjecerit, adeoque omni felicitati fores oppellulârit. David econtra fatetur quidem apertè, *erravi sicut ovis quæ periit*, spem tamen salutis recuperandæ mox supperadit, *quare servum tuum*, quare? unde spes? unde fiducia condonati scandalosi erroris? *quia mandata tua non sum oblitus*, quod Sancto Ambrosio idem est ac si dixisset, licet erraverim, spem tamen medicinæ reservo, quia Dei mei non sum oblitus.

Propterea in Politiâ Christianâ, quid quid memoriam Dei promovet, procurandum, quid quid eam tollit, tollendum est.

Et hæc est ratio, cur pijsimus Rex Ezechias tot pretiosos Salomonis libros humanæ Reipublicæ tam utiles comburi jusserit, certum est enim, quod sicut divina providentia morbos, venena, & diversa mala fieri ordinavit, sic vicissim contra eadem creaverit herbas & pharmaca, quod exprimitur *Eccles. 4. 2. omnia duplicia fecit, unum contra unum, & non fecit quidquam deesse*, horumque omnium notitiam largitus est Salomoni, quod ipse testatur *Sap. 7. v. 17. dedit mihi horum quæ sunt, cogitationem, ut scirem constitutionem mundi, elementorum operationes, animalium naturas, radicum virtutes, & quæcunque sunt occulta* &c. idemque repetitur. *3. Reg. 4. v.*

31. *multiplicata est Sapientia Salomonis, & locutus est ter mille parabolas & cantica quinquies mille, & locutus est de lignis à Cedro usque ad hyssopum.* De his omnibus Salomon plures conscripsit libros. Quæritur nunc, ubi tot tamque utiles de herbarum naturis tractantes Libri reperiantur? ex omnibus enim Salomonis operibus & Libris quatuor tantum supersunt, videlicet Liber proverbiorum, Ecclesiasticus, Cantica, & Sapientiæ; & quid de cæteris? respondent antiqui Patres apud *Pacinchellium Lect. 28. in Jonam.* quod piissimus Rex Ezechias, dum videret, quod electus populus solos Salomonis libros usurparet & consuleret pro omnibus morbis & adversis, proin-

de Dei semper magis oblivisceretur, ejusque gratiarum fieret plane immemor, ad abolendam Dei oblivionem, & restaurandam supremi boni memoriam libros illos omnes flammis absumi jussit. *Libros Salomonis*: verba sunt S. Anastasij Episc. Niceni quæst. 39. in S. Scripturam: *tractantes de curatione morborum &c. de medio sustulit Ezechias, propterea, quod morborum medelas ab eis acciperet populus, ut Dei oblitus nihil faceret ab eo petere curationes.* Zelosè Ezechias, atque utinam Dei memoriam zelaret pariter Politia Christiana, totus mundus tollatur potius omnesque scientiæ & thesauri; quàm ut pereat memoria Dei.

REGULA TERTIA.

Deum time, & mandata ejus observa, hoc est enim omnis homo.
Eccles. 12. v. 13.

Variæ hominis definitiones vel potius descriptiones habentur in sacris sacrae Scripturae textibus: Jerosolymorum Rex David hanc edixit Ps. 103. *homo vanitati similis factus est, dies ejus sicut umbra.* Totam hominis gloriam in titulat umbram. Consonat Hussæus Propheta Job. 14. *Homo quasi flos egreditur & conteritur, & fugit velut umbra; flos ergo & umbra est homo, umbra evanescens,*

Cæcus ille Marci 8. miraculosè illuminatus, subito videns, & quid videret enuntiare jussus, dicebat: homines sibi videri velut arbores ambulantes; arbor ergo est homo. Gen. 1. Deus hominem ex nihilo produciens asseruit eum esse ad imaginem & similitudinem suam, itaque imago Dei est homo. Post plures alias hominis descriptiones demum etiam prodit Regum sapientissimus & postquam Eccle-
sia

fiastes 12. varia sapienter scripsisset, illis omnibus colophonem additurus sermonem clausit per descriptionem hominis Salomone dignam: *Deum time, & mandata ejus observa, hoc est enim omnis homo.* Acsi præcipuum hominis prædicatum, totaque illius politia in timore Dei & observantiâ mandatorum, consisteret: *Deum time & mandata ejus observa, hoc est enim omnis homo.* Sententiæ subscribit Magnus Ecclesiæ Doctor Chrysoft. tom. 5. hom. 21. *Homo non est, quicumque simpliciter manus habet & pedes humanos, nec quicumque tantum rationalis est, sed qui pietatem & virtutem cum fiducia exercet, ut Salomon inquit: Deum time & mandata ejus observa, hoc est omnis homo.* Quid quid homo sit apud alios, sive umbra, sive flos, sive arbor sive rationale animal sive Dei imago, apud Salomonem hæc umbra à timore Dei debet servari, ne pereat, hic flos vegetari, ne marcescat, hæc arbor sæcundari, ne deficiat, hoc animal animari ne moriatur, hæc imago venustari, ne deformetur: timore DEUM, hoc est omnis homo.

Nunquam Deus ab humano corde veraciter diligitur, quin & reverentialiter timeatur, alioquin quærelam suam repetiturus. 1. *Malach. 6. Si Dominus ego sum, ubi est timor meus;* & propterea in politiâ Christiana Bono Politico sufficere non debet, quod Deum amet, quin & æque timeat; neque enim homo sine timore Domini aut salutem suam operari aut ullam virtutem efficaciter obtinere potest. Isaïas hoc prædicavit 26. cap. v.
Boni Politici Conversatio.

18. *à timore tuo Domine concepimus & peperimus Spiritum veritatis,* mira locutio, quomodo homo ex timore aliquid boni concipere aut parere possit; an forsam naturam cervæ induere conveniet? quæ diuturnas pariendi molestias perpessa, demum à tonitru terrefacta partum edere solet? sic est, quisquis virtutum, bonorum operum, æternæque vitæ merita parere desiderat, cum cervâ in sancto Dei timore parere debet Propheta Regius hoc decantare videtur *Pf. 8. v. 8. dum thauaturgæ illius vocis, quâ Deus tot portentos effectus patrat, efficaciam deprædicans, inter alias Heroicas actiones hanc quoque recenset: vox Domini preparantis cervos* sive ut textus Hebraicus hæc verba clarius legit: *Col Adona jehholei ajaloth,* id est, *vox Domini facit, ut pariant cervæ.* Cerva cum gaudio concipit, ut suam multiplicet Speciem, metuens autem suum pariter & fœtus interitum, parere refugit & differt; fœtus interim per Longiorem in utero moram perfectiores semper acquirit sensus & membra, matrêmque quo diutius, eò amplius gravat, donec cælum pœnosis cervæ doloribus quodammodo condolens succurrat, & ab improviseo terrificam tonantium nubium edat vocem, cujus sono terrefacta cervæ fœtum edere inducitur atque hoc modo tonitru dicitur *Vox Domini preparantis cervos, sive Vox Domini facit, ut pariant cervæ* & moraliter idem est, quod ex Isaïa diximus: *à timore tuo Domine concepimus & peperimus Spiritum veritatis,* ita enima

Christianus quilibet amoris Dei timorem conjugere debet, ut quascunque in via salutis occurrentes difficultates hoc munimine superet & evincat. Non raro animæ Christianæ gravidæ sunt bonis propositis, dum vel ex ore Parochi concipiunt Verbum Dei, vel in confessionalis excitantur ad detestandum hoc vel illud peccatum, verum ne experiantur dolores partûs, ne subeant ruborem vultûs, ne cogantur in secretissimo tribunali aperire humanas noxas, sæpè partum differendo differunt, sæpè confessionem aut negligunt, aut mancam deponunt, donec inter adversitatum fulgura tonet & fulminet timor Dei, minitansque incertitudinem mortis, damnationis periculum, & Longam æternitatem, vanum illum timorem auferat, trepidantemque excitet ad pariendum; conceptus hic est S. Laur. Justin. c. 1. de tim. Dom. *quicumque justificari cupit, non aliundè incipiat, quàm à timore Dei, testante enim Scripturâ, à timore tuo Domine concepimus & peperimus Spiritum Salutis.*

Ita peperit salutem suam Moyses uti ponderat *Paciuch. Lect. 7. in Jonam* §. 3. hic postquam voracibus fluctuantis Nili procellis per pietatem Principissæ Termuth fuisset ereptus, ab eadem in filium vel fratrem adoptatus, & apud aulam inter regales delicias regiè educatus, futurus Ægyptiaco Monarchæ in regno Successor, in gratia Regis adeo radicatus erat, ut eum veluti Principem venerarentur omnes, nullum erat in augustâ Metropoli sanum, in quo aræ non sumigaretur victimis pro

Moyse oblati, nullum erat Kumen (tutelare regni) quod ad augendas illius glorias non coleretur votis; attamen Moyses tam gloriosè in medio fortunæ sinu sedens jamque adultus vel ut S. Paulus ait *Hebr. 11. v. 20. grandior factus negavit se esse filium Pharaonis*, negavit se Successorem regni, negavit se aulicum, negavit se Ægypti Patriotam, maluitque cum populo DEI affligi, quàm in peccatorum consortio hilarem ducere vitam, proinde generositate mirabili regium Splendorem fugit, purpuram & ostrum sprexit, Sceptrum & Coronam reliquit, soliusque DEI secutus est Leges, præcepta & famulatum: sed unde? unde tam generosa mentis amorosæ resolutio? præcitatus Apostolus pergit *v. 27. reliquit Ægyptum non veritus animositatem Regis invisibilem tanquàm videns sustinuit*, id est, non hominum crises, non hostium terrores, non Pharaonis potentiam, sed DEUM omnia videntem, scientem, ac judicantem timuit, atque hæc pariter omnium Christianorum deberet esse politia, & ad fructuosam cum Deo conversationem præcipua bonæ politiæ Maxima, timorem DEI semper præferre timori, conspectui & respectui hominum.

Huic fundamento innixus David, dum aliquando subditum sibi populum ponderosum aliquid pro acquirendâ salute docere vellet, magno cum fervore clamabat *Pf. 33. v. 12. Venite filij audite me, præsto sumus, pientissime Rex, quid imperas? compendium salutis vobis dabo, atque ut*
scia-

sciatis; *timorem Domini docebo vos*, supra citatus Venetorum Patriarcha *lib. de ligno vite* hæc verba ponderans sapienter rimatur causam, quare ad docendum populum ex tot alijs, quæ dare poterat, documentis, solum timorem Domini alleget? *Venite timorem Domini docebo vos* & respondet: *non cursus Syderum, non rerum naturas, neque cælorum secreta, sed timorem Domini docebo vos, quia horum scientia sine timore inflat, timor autem sine illorum scientiâ salvat.* Et verò quid juvat Christianum, si mille attibus, si laboribus indefessis, si curis continuis in id incumbat, ut horrea impleat, pecora saginet, bursam farciat, interim verò æternam beatitudinem, quæ unicè quærenda est, misere deperdat? *Beatus vir qui timet Dominum* ait *Psalmista Ps. 111.* non ait: *Beatus vir, qui habet granaria plena, oves fœtosas, boves Pingues &c.* sed *qui timet Dominum.* unde concludit *Laur. Justin. quicumque beatus esse cupit, non aliunde incipiat, quam à timore Domini.* Reflectite, quis toto vitæ suæ cursu fuerit *Dismas* Latro ille, qui cum Redemptore Cruci affixus rudire meruit: *hodie mecum eris in Paradiso*, omnium mortalium sceleratissimus fuerat, in latrocinijs educatus, homicidijs assuesactus, prædo, Spoliator, Latro &c. ut necesse fuerit tantam pestem judiciali sententiâ eliminare: quantumcunque autem damnable esset, eam tamen ex divina miseratione sortitus est gratiam, ut ubi ipsius in delicto & pœnis consors æternaliter perijt, hic modicâ prece uni-

còque brevi *memento* lucratus sit cœlum, & quid eum ad tantam gratiam perduxit? torque enormium scelerum ipsi impetravit veniam? qualis virtus tam confestim ad hanc fortunam & beatitatem evexit? respondeat os aureum *in expos. Ps. 127. quia exiguo tempore Christum timuit, beatus factus est.* & iterum idem Chrysost. *hom. de homine cæco: alter latronum probus invenitur, prima enim ejus vox ad socium latronem hæc fuit: neque tu times Deum.*

Timendum est igitur Christiani mei, timendum est omnibus. Peccatores timeant DEUM, ne in peccatis relinquantur obstinati, æternūque pereant; justi timeant, ne prætervè sperantes & præsumentes lapsu irrepabili ruant. *Timeate Dominum omnes Sancti ejus* clamat Propheta: meminisse debeo gratiosi illius responsi, quod celeberrimus ille Philosophus (Aristippus nomine) sapientissimi Socratis discipulus frivolo cuidam omnisque timoris experto aliquando dedit, & ab ipso Ecclesiæ M. Doct. August. refertur *lib. 9. de civ. Dei c. 14.* prudentissimus ille Aristippus, dum aliquando cum pluribus alijs inter maris procellas periculosè veheretur, terribili quadam ortâ tempestate ob imminens vitæ periculum forsan ex pallecente vultu tremulisque artubus naturalis timoris prodebat signa: redeunte paulò post ridentis cœli serenitate, vilis quidam & abjectæ mentis ac desperatæ forsan conscientiæ homuncio Aristippo timorem obtrudere non erubescibat; ô Philosophè dicebat, tunc Philo-

losophus ? ô quàm modica cordi tuo inest constantia ! quàm parva generositas animi ! in tempestate illâ præ timore jam jam in terram ruebas , ecce ego tam parum timui , ac si tutus in littore constitissem : huic vano glorioso prudens apposuit responsum Aristippus , non erras , inquit , quod time- rim ego , non verò tu , sic enim ambo nostras egimus partes : tu pro anima nequissimi nebulonis meritò non fuisti

sollicitus , ego autem pro anima Aristippi timere debui. Sipienti pauca : Huc pertinet illud Hieron. epist. ad Demetriad. quantò ditior es , tantò debes esse vigilantior , qui enim plus possidet , plus debet timere , ne perdat. Adeoque maneat Politicæ Christianæ Regula : *Deum time & mandata ejus observa , hoc est enim omnis homo.*

(* * * * *)

REGULA QUARTA.

*Quocunque perrexeris , memento te deprehensam. Genes. 20.
v. 21.*

QUIS DEUM non timebit , constan- tem ejus juxta Regulam secundam teneat memoriam ? S. Augustinus in suis *soliloquiis* c. 14. hanc edixit sententiam : *Magna nobis indita est necessitas bene vivendi , qui cuncta facimus ante oculos Judicis omnia cernentis* in quâ veritate ipsimet Ethnici tantum bonæ politicæ posuerunt pondus , ut Romani Magistratûs & Reipublicæ Orator Cicero sic perorârit *persuasum nobis esse debet , quod , etiamsi omnes homines celare possemus , nihil tamen injuste , nihil libidinosè , nihil in continenter faciendum.* Et Cosmopolitici quidem pro famæ , honoris , æstimationisque suæ pondere servando & manutenendo , magnam in eo sollicitudinem ponunt ,

ne propter indecorum quidpiam in conversatione suâ arguantur , ne incivilitates aut crassities notentur , ne falsitas aut duplicitas appareat , verbo ne quidquam mali videatur , licet in occulto id sæpè lateat ; ita de Davide observatum est 1. Reg. 21. venerat David efferati Saulis rabiem declinaturus in civitatem Nobe , ubi morabatur Sacerdos Achimelech , hic demiratus Davidis sine comite adventum , interrogabat , cur sine consuetæ Majestatis pompâ , nullo plane aut famulitij , aut Militiæ stipatus Sirmate procederet solus ? cui David ; *Rex præcepit mihi sermonem* ne temerè suspiceris , inquit , mi Achimelech ex mandato Regis venio , is certa quædam , quæ hic ex-
quar ,

quar, demandavit mihi: indagat meritò sapiens Tostatus *quæst. 5. in loc. cit.* quomodo David Prophetain verbis aliàs tam circumspectus, tam cautus, tam providus, & ad omnia attentus hìc non erubuerit menti-ri? dicendo quod ad jussa Saulis ad implenda venerit, qui tamen solas ejusdem insidias ex metu fugiebat, cur non puduit virum ingenuum mendacij? politicam simulationis Davidicæ rationem excusat citatus Doctor his verbis: *non erubuit mentiri, sciens, id non esse deprehendendum.* Si David vel à longè timere potuisset, sermonem suum ab Achimelech sacerdote pro inveraci habendum, seque falsitatis & mendacij arguendum, certè cum periculo famæ & imminutione honoris ac æstimationis suæ tam dolose non fuisset locutus, præsciens autem falsitatem suam non esse detegendam, fraudem non cognoscendam, duplicitatem non aperiendam, etiam non erubuit nec puduit veritatem officioso mendacio violare.

Transeat hæc duplicitas mundi politico qui ita servit Deo, ut non offendat diabolum, præcipuè cum ideo solummodo falsum, fraudem, & mendacij peccatum concinnaverit, quod sciverit, se non deprehendendum, aut de impostura arguendum: caveat autem ab hujusmodi fraudibus bonus & Christianus Politicus, qui timet & frequenti memoriâ colit DEUM; firmiterque credat sibi dictam esse illam bonæ politiæ Maximam, quam *Gen. 20. v. 16.* Abimelech Rex Geraræ docuit Saram: quocunque perrexeris, memento te deprehensam. Utcunque e-

nim Christianus Politicus conetur simulare, palliare, & celare falsitates errorésque suos, id tamen præsumere nunquam poterit, quod non sit deprehendendus, Deus enim, juxta bonam Christianæ politiæ praxin & Regulam timere, frequentique memoria colere debet, claris oculis videt omnia.

Narrant Evangelistæ Christum Dominum grandi hominum turba comitante itinerantem, suam occultissima deprehendendi scientiam mirè demonstrasse, nam infirma quædam mulier post dolorosam duodecim annorum infirmitatem decreverat Salvatori se reddere vicinam, cum certâ consequendæ Sanitatis spe, si solam vestimenti fimbriam tangere concederetur; turbæ igitur se ingerit, inter hanc & illam personam gliscit, locum sibi dari rogat, precibus affectuosis impetrat, penetrat, appropriat, vestemque Salvatoris tangit: *venit in turbâ retrò & tetigit vestimentum ejus. Marc. 5. v. 27.* vix manum apponere cœperat, ecce statim exclamabat Dominus: *quis tetigit vestimenta? v. 30.* excusare quidem nitebantur Discipuli, vides turbam comprimentem te, & dicis, quis me tetigit? ô Domine, inquiunt, tantus tamque copiosus te circumdat populus, ut vix non opprimant, & pedibus te conculcent, & conquereris de attactu unius; non una persona, sed turba te tangit, turba te opprimit; non non, replicabat Christus, sed à tergo clarè conspexi certam personam mea tangentem vestimenta: ad hæc verba, dum paupercula se à Domino visam esse intellexisset, timore & horrore

rore correpta, *timens & tremens inquit S. Marcus. v. 33. venit & pro-*
cidit ante eum. Ex hoc notet Christianus Politicus effectum, qui emergit, quando actu pratico consideramus & credimus nos deprehensos: quamdiu hæc mulier tam silentiosè, tam cautè, tam modestè retrò accedens credebatur se non videri, nec esse deprehendendam, tamdiu non timebat, non pavebat: quamprimum advertit se deprehensam ecce simul terrore & horrore prostratam, non enim potest non timere, qui se à Deo videri observari & deprehendi considerat.

Sed cæca est cæcorum mortalium politia, quod magis vereantur aspectum, crisin, & æstimationem hominum quàm DEI; mentiri, simulare, fallere, decipere, & quodlibet injustum, quodlibet peccatum patrare coram oculis Dei veretur nemo, erubescit nemo, dummodo non advertat mundus, dummodo non patiatur fama, ejusque extrinsecus valor, & æstimatio; etiam David mentiri audet, dummodo sciat se non deprehensum. Tam male sanus Politicus erat impius ille Pharaon: post octavam locustarum plagam festinanter compellitabat Moysen & Aaronem eosque sic alloquebatur: *peccavi in Dominum Deum vestrum & in vos, sed nunc dimittite mihi peccatum etiam hac vice Exod. 10.* mirabile: fatetur se peccasse in DEUM & in Moysen, & prius fatetur peccatum in DEUM quàm in homines: & tamen veniam precatur non à Deo sed ab hominibus, *peccavi in Deum, nunc vos dimittite,* cur prius deprecatur Moyse

quàm Deo, cur prius veniam apud homines quarit, nunc tamen cognoscat se prius offendisse DEUM? videlicet hoc malè politicum malè politici hominis ingenium est, ex metu, ex humano respectu, ex intuitu propriæ æstimationis, ex motivo conservandæ aut ampliandæ famæ, ex pruritu lucrandi affectûs, hominem veneramur, hominem basiamus, homini simulamus, & dissimulamus, interim verò DEUM vel ex malâ & ingrata oblivione, vel ex timoris & amoris carentiâ, vel ex nimia divinæ pietatis præsumptione vilipendimus, contemnimus & stolidè aspernamur. Mala mala, & pessima hæc est politia, hominem falsò dissimulantem vereri & venerari, Deum omnia videntem & deprehendentem contemnere. *Quocunque perrexeris, memento te deprehensum.* Ponderemus pessimam eandem politiam in impio Chaldæorum Rege Balthasar hic opiparo ingurgitatus convivio casualiter forsan mittebat oculos in parietem. *Dan. 5. v. 5. & ecce apparuerunt digiti quasi manus hominis scribentis, tunc facies Regis commutata est, & cogitationes ejus conturbabant eum, & compages renum ejus solvebantur, & genua ejus ad se invicem collidebantur.* Nec mirum, quis enim ad funestam talem inter convivia apparitionem non paveret? quis non contremisceret? Verum, si solus & nudus scribentium digitorum aspectus generosum Regis animum ita diripiat, metûque torqueat, quid erit, quando infausa prophetizantem scripturæ interpretationem percipiet? audite: adducitur Daniel Spiritum Deorum habens,

bens, scientiâ & sapientiâ plenus, ut scripturam genuinè explicet, qui proinde sinè omni adulantis politiæ fūco Regi in faciem apertè dixit accelerandæ suæ mortis & vastandi regni nuntium his verbis mœrore, metu, & infelicitate plenis: Serenissimè Rex, aiebat Daniel, scripturam, quæ in Majestatis vestræ oculis ad parietem est, veraciter sic lego: *Mane, Thecel, Phares.* interpretationem ejus sincerè sic aperio: *Mane numeravit Deus regnum tuum & complevit illud; Thecel, appensus es in staterâ & inventus es minus habens; Phares, divisum est regnum tuum, & datum est Medis & Persis.* Quid ad hæc jam antea tam tremefactus Balthasar? nunquid animum perdidit & vitam? totis nonne defecit viribus? nihil minus, immoto accepit animo Danielis interpretationem, & quem hominis digiti tam atrocitet turbaverant, ei interpretationis rigor nullum planè incussit timorem, imò metu planè solutus solatioque plenus, purpurâ donavit. Prophetam interpretantem *tunc jubente Rege indutus est Daniel purpurâ & circumdata est torques aurea collo ejus.* Jam querere licet, quæ causa sit hujus disparitatis? cur qui digitorum aspectum adeo timebat, ad scripturæ horridam interpretationem pavorem omnem deponit animosus? antea videbat manum inermem, solasque scribentem litteras, & conturbabatur: nunc audit regni excidium vitæ interitum finemque regiminis, & gaudet hilarilatōque vultu. Notate: id quod antea in pariete videbat, erat manus hominis, id verò

Boni Politici Conversatio.

quod à Daniele audiebat erant minæ DEI, manum hominis timebat, formidabat enim ac suspicabatur ab homine sibi excidium fore parandum, idèoque tunc tota totius corporis membra laxabat terror, nunc autem audiens à Daniele, quod Deus per digitos scribentes interitum minetur, illicò timorem exuit: verbo, hominem timebat non DEUM. Et hæc est damnable maligni mundi politiæ, hominis manus etiam in prima suspitione timetur, hominis oculus vel à longè aspiciens considerationi ducitur, hominis aures, ne quidquam sinistri de nobis audiant, omni sollicitudine caventur, hominis judicium, ne minimam de famâ, honore & æstimatione nostra culpam sentiat, exactè attenditur: oculi verò DEI, DEI longanimis dissimulatio, & dissimulans longanimitas in contumeliam vertitur Creatoris.

Sed quousque tandem, quousque proderit hæc Dei contemptiva temeritas? profectò non tantum nulla politiæ, sed nec minima politiæ mentis significatio est eousque se elongare à Deo, ut nunquam amplius ab imenitate ejus se deprehendi posse quisquam somniet: *quocunque perrexeris; memento te deprehensum.* Homini Christiano major infelicitas obtingere nequit, quàm à DEI timore, DEI amore, DEIque memoriâ elongari, practicè hoc ipsum videamus in Prodigio, de illo, quamdiu sub paternis versabatur oculis, nihil legimus, quod morigerum filium non deceret; sed, peregrè profectus in Regionem longinquam fugiensque oculos & re-

G

mi-

miniscentiam patris, vah in quam non impegit myriadem malorum! ex cive peregrinus, ex filio mercenarius, ex abundante egenus, ex divite mendicus, ex libero servus effectus, porcorum filiquis famem reprimere desiderans nec in hoc ullius hominis commiseratione meruit sublevari. Ecce! ecce inquit Chrysologus ad talem miseriarum sentinam præcipitat exclusa Patris præsentia & memoria: *in conversatione quot sunt oculi, tot lucerna, aspectus Matris dies est, sol rutilat in vultu Patris, inter tot lumina, criminum tenebrae absque dubio non audent apparere.* Excludatur autem à

labili homine cœlestis Patris timor & memoria, credatque se nuspiam deprehendi, ô quàm innumeris miserijs aperietur porta. Itaque Christianus Politicus postquam pro arte conversandi cum Deo ex primâ Regulâ didicit Deum ex toto corde amare, ex secundâ frequenti memoriâ de Deo cogitare, ex tertiâ DEUM timere, pro quartâ sacrosanctum habeat politiæ suæ aphorismum, ut quocunque perrexerit, se meminerit deprehensum, tum pro quintâ sibi statuatur DEI amori, timori, & memoriæ superaddere exactam Divinorum præceptorum observantiam; propterea sit.

REGULA QUINTA.

Si vis ad vitam ingredi serva mandata. Matt. 19. v. 17.

INter multiplices fructus, quos profert hominis erga DEUM amor, singularis est iste, quod mirè alleviet divinam Legem, ejusque observantiam reddat facilem, docente enim S. Augustino *lib. de naturâ & gratiâ c. 11. Via Domini dura sunt timori, leves amori.* & S. Ambrosio *amanti nihil est difficile*; ut proinde felicissima sit Politia Christiana, utpote cujus prima Regula, *Diliges Dominum Deum tuum*, jam suavissimè inducit ad secundam & tertiam, ut quicunque primam benè practicat DEUM ex toto

corde amando, ad secundam simul & tertiam hoc ipso manducatur, sicut enim DEI frequens memoria præceptorumque ejus observantia frigidos Christianos, qui DEUM non amant, quandoque gravat, sic econtra amantibus suavis est & levis. Hoc exprimere voluit benignissimus Salvator *Joann. 14. Si quis diligit me, sermonem meum servabit. & econtra, qui me non diligit, sermones meos non servat.* Notate terminos: qui diligit, servat *sermonem*, qui non diligit, non servat *sermones*; cur à diligentibus DEUM

DEUM servatur *sermo*, à tepidis verò negliguntur *sermones*, an forsan Christianis propter teporem malè politicis datæ sunt Leges plures, sermones multi? amantibus autem Lex unica tantum? pulchrè Oleaster: *præcepta mea sermones sunt illis, qui non diligunt me, quisquis verò diligit me, se vabit sermonem, id est multos sermones Legesque multas unicam putabit Legem.* Nimirum quamvis divina Lex contineat præcepta multa, quæ Deum non amantibus gravia videntur & difficilia eadem tamen amantibus adeo sunt suavia, quasi unicum tantum præceptum videantur.

Pro confirmatione hujus ponderemus Zelosam illam Regij Psaltis contestationem *Psal. 118. Quomodo dilexi Legem tuam Domine.* Quid ais Serenissime Rex: ficcine unam tantum dilexisti Legem? nunquid olim Sexcentæ tredecim leges erant, quas observare quilibet tenebatur? & quomodo de unâ tantum gloriaris? nimirum, *qui diligit me* ait veritas *sermonem* habet, qui non diligit, *sermones*, David dilexit mandata Domini, & quia dilexit, ideo non Leges, sed Legem unicam illa omnia reputavit. Sed hanc veritatem nuper pluribus docuit *Bonus Politicus meus in Politia Carmelitana Maximâ finali num. 422. & seq.*

Non diffiteor, Salvifica clementissimi **DEI** præcepta multis difficilia, quin & Hæreticis impossibilia videri: Sed hoc malum, malum salutis augurium est, quisquis enim in Legum observantiâ difficultatem fatetur & pondus, is profectò amoris defectum negare non audeat.

Boni Politici Conversatio.

det. Christiani Carnales, quorum Deus venter est, non verebuntur fortassis dicere, quod horreant suavia altissimæ Majestatis præcepta, fideles autem & boni Christianæ politiæ practici in eorum observantiâ delectantur: ingeniosè hoc ipsum colligit Doctorum Aquila Augustinus ex illo *Apoc. 10. v. 9.* ubi Angelus mandabat S. Joanni *accipe librum, & devora eum, & faciet amaricari ventrem tuum, sed in ore tuo erit dulce tanquam mei.* Mirum videri posset, quomodo liber voluménque idem possit esse dulce & amarum, dulce ori, amarum ventri: sed dubium illustrat Hipponensis citatus *hom. 8. in Apoc. in ore intelliguntur boni & Spirituales Christiani, id est Deum amantes, in ventre autem carnales & Luxuriosi.* Christiani, qui **DEI** Leges & præcepta habent in amore, eadem amando sentiunt dulcedinem in amore, more, ore, re; carnales autem, qui eadem in fastidio habent, indubiè amaritudinem sibi faciunt, unde idem August. *lib. de bono viduit c. 21. labores amantium non sunt onerosi, sed & delectant, carnalibus autem, quorum Deus venter est, amari videntur & asperi.* Dum enim carnalibus & caducis sese immergunt, carnisque & mundi onera cœcè omnino divinis gratiis præferunt levia respicientes, necessariò gravioribus se miserè subdunt, nec sentiunt; ita ille *Luc. 16.* ad suave Christi jugum, imò ad lautam & opiparam mensam invitatus turpissimè reposuit: *juga bonum emi quinque.* Crassa certe & impolita prorsus responsio, unum suave & convivale

vale jugum respuit, ut quique brutalibus delectetur, nonne facilius tulisset jugum unum, illudque deliciosum, quam quod unum excutens quinque laboriosis subjiciatur? quale est hoc, interrogat Bernard. *Cur jugum emit, & quidem jugum bonum, cui jugum suave gratis offertur?* cæcitas hæc est malorum Politicorum, qui præcepta DEI gravia æstimantes, cervicem ab illis eximunt, & geminatè duriora admittunt. Non sic, non sic Christiani Politici, in politiâ Christianâ ex ore Doct. Augusti carnalibus, quorum Deus venter est, labores amari videntur & asperi, amantibus autem non solum non sunt onerosi sed & delectant.

Deplorandum profectò, eousque defecisse Christianam Politiam, quod ubi homines jussa & mandata propria super capita extollunt, ibi divina sub pedibus calcent, quod nos jubemus exequendum est, quod Deus præcipit, parum refert si omittatur: mandaverat Deus Sauli 1. Reg. 15. ne in prælio parceret Amalecitis, nec inter spolia concupiscat quidquam, sed omnia interficiat; Saul expressum hoc altissimi mandatum probè nôrat, nihilominus stante decreto volens sciens parcit Regi & universis, quæ inter diripienda Spolia pulchra erant, nec tamen de Legis violatione angitur aut movetur unquam: Sed ecce! 1. Reg. 14. non Deus, sed ipsissimus solummodo Saul legem tulerat, ne quis de populo quidquam comederet usque ad vesperam, Regius Princeps Jonathas paternam prohibitionem nesciens, mellis pau-

lulum extremis gustârat labijs, & verissimam mortis sententiam vix poterat declinare, non valebat Saulis iracundiam sedare actionis inadvertentia, non levitas culpæ, non sanguinis vinculum: sed personabat sententia, moriatur Jonathas, quamvis ignarus edicti, quamvis filius, quamvis unicus in throno successor, vitamque de facto expendere debuisset, nisi armatæ totius populi exercitusque preces, communèque bonum Saulem tandem mitigassent. Hæc, in maligno mundo pessima politia viget, quando Jonathas ex ignorantia transcendit edictum patris, hominis violatur præceptum, quando autem Saul parcit Amalecitis, DEI mandatum violatur scienter, & tamen hoc nihili penditur, illud bilem commovet & iram, homini non obedire ingens delictum, jussa DEI negligere, suavis politia est, læduntur jussa hominis, & morte morieris Jonathas, spernuntur præcepta DEI, & vivat Rex. Irrationalis asina hoc in prophetâ meritò carpebat, dum Balam infessorem suum interrogaret: *cur percutis me, quid feci tibi?* urgentem rationem assignabat propheta, *quia mervisti, & illusisti mihi*, irascebatur Balam recalcitranti bruto, cum tamen ipse nec Deo præberet auditum; hæc est humana indoles ait Tertull. lib. de patienti, hæc vitiata hominum est politia; *nos de pecudibus obedientiam, & de hominibus subditis obsequium exprimimus, & Domino, cui omnes subditi sumus, auscultare dubitamus.*

Nemo ergo Bonum Politicum, aut
Chri-

Christianæ Politicæ cœlestisq̃ aulæ Candidatum se dicat aut credat, si in sedulâ divinarum Legem observantiâ tam socordem, tam desidiosum, tam inertem se reperiât, ut ab ipsis etiam creaturis irrationalibus superetur: ecce enim omnes creaturæ divinis jussis obediunt; nam *Eccl. 43. v. 25. in sermone ejus siluit ventus; & cogitatione suâ placavit abyssum* & *Ps. 104. dixit & venit cœnomyia & cinises*, dixit & venit locusta & bruchus, dixit & venit conturnix. *Jon. 2. dixit pisci & evo- mui Jonam in aridam. Luc. 4. impe- ravit febrî & dimisit illam. Matth. 8. im- peravit ventis & mari, & facta est tran- quillitas magna.* Vos soli ô filij Adæ tam refractarij estis Politici, ut ubi omnia creatori suo promptissimè pa- rent, vos clementissimi DEI vestri præcepta aut impossibilia, aut gravia dicere audeatis.

Duo distincta præcepta Israëlitici ex- ercitûs Dux Josue olim promulgavit, unum hominibus, duobus planetis alterum, sed quoniam ex his promptius fecere jussa? homines an planetæ? ho- minibus in expugnatione Jericho man- dabat nomine ipsius DEI, ne ullus vel minimum quid de spolijs sibi reservet? Soli & Lunæ mandabat nomine pri- vato, ne se moveant, sed contra na- turæ Leges cursum suum sistant; quis eorum promptius paruit? si Scriptu- ram consulamus, ad obsequendum ho- mini Josue promptiores fuerunt in- sensati planetæ, quàm Deo rationales homines; etenim ad unicam hujus bel- li Ducis vocem: *Sta Sol: steterunt Sol & Luna, donec &c.* ad divinum

autem altissimi decretum, *st civitas hac anathema Domino, & omnia qua in eâ sunt.* Jos. 6. Achan contemptim se gessit, prohibita rapiendo spolia: tam parum civiles erga DEUM politi- ci sunt homines, ut ab insensatis etiam creaturis non nunquam superentur.

Plus dicam: inter ipsos homines mortui sæpè fidelius parebunt, quàm vivi. Ecce enim cœlestis Sponsus (qui humanati DEI typus in Canticis memoratur) aliquando ad dilectæ suæ fores amicabili quâdam affabilitate pulsans enixè rogabat: *aperi mihi So- ror mea Sponsa*, quid respondebat, quid reponebat, quomodo parebat ipsa? inexpectatam planè repulsam au- dire debebat Sponsus: *exspoliavi me tunicâ meâ*, inquit, in lecto jam jaceo, quietem cœpi, & ideo aperire non possum: ô Sponsam malè politicam! hoccine meretur impensus dulcissimi amatoris amor? Siccine paretur suavi- bus Sponsi postulatis? politiam me- liorem videmus in Lazaro jam mor- tuo, jam sepulto, jam semiputri- do; hunc mundi Salvator *Joan. 11. brevissimè semel alloquebatur: Lazare veni foras, & statim prodiit, qui fuerat mortuus, & facies illius sudario erat ligata:* non abs re Sacer Evangelista hanc circumstantiam tam studiose exprimit; quærit S. Chryso- stomus, cur Lazarus tam gratiose re- suscitatus, antequam prodiret, non prius à se abjecerit fœtida Linteami- na? & respondet: exivit cum linte- aminibus, *ne mors tarda Dei jussioni- bus notaretur:* ita nimirum Lazarus præ Sponsâ, mortui præ vivis obediunt

Deo de hac promptitudine plura dedi in meo *bono Politico Politia Carmelit. Maximâ 8. practicâ 1. n. 27. & num. 175. & seq.*

Ex dictis interim capio rationem disparitatis, quare Archiapostolus tam diversimodè describat resurrectionem mortuorum, Corinthior: enim *epist. 1. c. 15.* eam sic edocet; *in momento, in ictu oculi, in novissimâ tubâ, canet enim tuba, & mortui resurgent.* ad Thessalonicenses autem *epist. 1. c. 4.* stylum immutat, atque ita scribit: *ipse Dominus in jussu & in voce Archangeli, & in tubâ Dei descendet de cœlo* Notate verba, prius dixit, quod ad solum cœlestis tubæ sonitum omnes quotquot sepulchris continebantur, in momento & in ictu oculi resurrecturi sint, hic autem exaggerat, quod ipse Dominus descendet, quod non communis, sed DEI tuba intonanda & præter hanc etiam Archangeli cujusdam vox personatura sit, quæ igitur in utroque textu disparitatis est ratio? respondeo, non inadvertenter ita variâsse Apostolum, ad Corinthios enim scribens solum agebat de resurrectione mortuorum, & quia isti in instanti obediunt non solum mandatis, sed & nutibus divinis, ideo solius tubæ meminit, canet tuba, & in momento resurgent mortui, ad Thessalonicenses autem non mortuos solum, sed & vivos divino conspectui præsen-

tandos commemorat: *mortuires urgent primi, deinde nos qui vivimus simul rapiemur*, & quoniam vivi sæpè difficulter mandatis DEI obediunt, ideo ad eos congregandos non solum clangorem tubæ, sed & Archangeli vocem ipsiusque DEI descensum voluit insinuare. Sic habent Doctoris Bethleemitici expressa verba: *mortuis in Christo necessarius erit simplicis tubæ clangor, ijs autem, qui vivunt vox Archangeli & tuba DEI reservatur.*

Cornel. etiam in hunc textum varias adducit opiniones, quinam sint illi vivi, qui tunc rapiuntur, & de quibus dicitur in Symb. *judicare vivos & mortuos.* Communiter respondent DD. esse illos vivos, qui in die judicii vivi reperientur, dum ergo mortui, qui jam sepulti erant, resurgent primi, statim etiam isti morientur, & sic mortui rapiuntur, & cum alijs ut vult S. Thom. apud cit. Cornel. vel vivi rapiuntur, & morientur in aëre & raptu, ut S. August. & Anselmus ibidem; ut ut sit, mortuis sola insonabit tuba, vivis autem tuba & vox Archangeli & DEI descensus reservatur, & hæc est pessima frigentium Christianorum politia, quod id Leges divinas (quæ amantibus faciles esse deberent) tubis & Archangelicis vocibus compelli debeant. *Si quis diligit me, sermonem meum servabit, ergo, si vis ad vitam ingredi, serva mandata.*

REGULA SEXTA.

In omnibus operibus tuis præcellens esto. Eccl. 33. v. 23.

PRincipes politici cum Israëlítico Monarcha Davide gratiosiori manu & animo sæpè acceptârunt & acceptant aquam ex cisterna bethleemticâ, aut vilem rapam aut alia quantumvis vilissima munera sincerâ tamen verâque Charitate & animi veneratione oblata, quàm pretiosa quæcunque auri & argenti donaria frigide, & per externam potius simulatæ Politicæ apparentiam, quam per submissi sincerique amoris contestationem oblata; solent enim munera à Subditis ad Principem deferenda non ex qualitate munerum, sed ex quantitate affectûs; reverentiæ, & venerationis mensurari; unde in Politicorum librâ magni ponderis æstimatur, non illud quod multum, amplum & copiosum est, sed *modicum & bonum*: Hanc qualemcunque politiam non sine fructu imitabitur Politicus Christianus, si conatus fuerit, ut opera & obsequia Deo præstanda, non tantum sint obsequia bona, sed potius ut benè fiant. *Modicum & bonum*. Carmelitana Virago Theresia inaudito voto & juramento se obstrinxerat, faciendi ex amore DEI non tantum opera bona, sed ex bonis semper eligendi meliora & perfectiora: ardua erat hæc Politia, qualem à Christiano Politico exigere nolim; attamen id spero præstabit & conabitur, ut opera sua quantumcunque minima non

obiter, non negligenter, non perfunctoriè, sed benè & cum industriâ Deo dignâ semper exhibeat, magisque studeat facere pauca, sed illa benè, quam multa sed remissè. Hæc est specialis illa bonæ politicæ regula, quam tradit Eccles. cit. *In omnibus operibus tuis præcellens esto.*

Sapienter agnovit hanc bonam Politiam Plato, dum in suo Theoreto hanc posuit thesin: *satius est aliquid licet exiguum agere benè quàm multa perfunctoriè*, cuius asserti excellentem, & Theologo potius quam Politico dignam rationem statim subjungit: *non enim omne quod magnum est, ideo eximium est, quia magnum, si benè non fiat, sed omne illud magnum est, licet alioquin exiguum quod benè fit*; Obtulit pauper illa vidua in Jerosolymitani templi gazophilacio unicum tantummodo obulum, sed benè obtulit, & ecce plus omnibus misit; laborare cœpit S. Paulus in Apostolorum collegio postremus omnium, sed benè laboravit, & propterea abundantiùs omnibus laboravit. Orat agricola lignibus impeditus forsan unicum Pater & Ave, sed benè orat, & propterea plus orat, quam decem mulieres iutegra deblaterantes rosaria. *Modicum & bonum*.

Ex ordinatione divinâ duo potentes duas ædificârunt Ecclesias, Salomon & Chri-

Christus, Salomon celebre templum sive Ecclesiam Jerosolymitanam, Christus Ecclesiam Catholicam-Romanam, Salomon pro ædificio & structurâ suâ adhibuit centum octoginta mille personas, Christus solum duodecim piscatores; quodnam ædificium est firmitus? quodnam solidius? Salomonis Ecclesia defacto corruit, nec lapis mansit super Lapidem, hæc stat & stabit, nec portæ inferi prævalebunt adversus eam; quare? responder S. Ennodius lib. 2. epist. 1. *regnat Christus in numero vestro, qui sibi non tam in multitudine, quam in devotione complacuit.* Anima Christiani Politici templum DEI est, ad hoc firmiter ædificandum, non est ponendus labor in multitudine operariorum, non in copiâ operum, non in numerositate actionum, sed in virtutum actibus quantumcunque paucis, dummodo bene, ferventer & zelo factis, unum enim opus, ut jam in Regulâ primâ diximus, debitâ intentione, charitate & fervore vestitum sæpè coram Deo majus pondus habet, quam opera multa, quæ debitâ diligentia destituuntur.

Liceat huc referre apologum inter Leonem & vulpem agitatum: objecerat vulpecula Leæna, quod regiae quidam generositatis & statutæ sit animal, infelix tamen in eo, quod nunquam nisi unam pariat prolem, ubi econtra vulpes fertilissimos plurium vulpe cularum edere soleat partus; cui mox Leæna reponebat: sicut imaginaria est felicitas tua, sic insipienter meam sugillas pariendi parcitatem, & exiguum

in foetibus numerum, noveris enim, quod licet unico partu foetum edas copiosum & multiplicem, plus tamen non parias unquam, quem parvas vulpeculas, ubi ego econtra unicum quidem pario individuum, unicum animal, sed Leonem, ut vel unica unius mei Leunculi pellis (abstrahendo à talentis naturæ) pretio & valore vulpeculas tuas omnes longis exsuperet parasangis. Sic est in moralibus: bonus & fervens in Christianâ politiâ politicus Divinæ Majestati cum amore, fervore & Zelo ardente servire satagens, rarum forsan abstinentiæ, devotionis &c. actum exercet, sed hunc cum magno magnæ charitatis & salvandæ animæ desiderio, alius econtra ex iteratâ sapius consuetudine plures ejusmodi actus exercet indies, sed consuetudinaliter & indevote, & ecce ille quidem plures foetus, sed vulpeculas, iste unum sed fortem edidit leonem. In politiâ Christianâ adeo non gratuletur sibi, qui multa officia persolvit, sed distractè, confessiones peregit, sed frigide, communionem sacras frequentavit, sed tepide, id est multos foetus paritavit, sed vulpeculas, dum bonus noster Politicus interim unam communionem suscepit ardenter, unam confessionem deposuit dolorosè, unum officium recitavit devotè, adeoque unum devotionis partum edidit: *Sed Leonem*: manet enim probata Doctoris Augusti Sententia, *non numerositas operum, sed major Charitas & amor meritum adauget.* & in conclusione Platonica: *satius est aliquid exiguum*

*guum agere benè, quàm multa perfun-
ctoriè, modicum & bonum*

In admirabili productione hujus u-
niversi omnipotens Creator primâ sta-
tim die fecit lucem, quamvis autem
Lux illa adeo fuerit modica, tenuis &
exilis, ut quartâ succedente die, quan-
do formabatur Sol, iterum disparue-
rit, ab ipso tamen Deo expressum me-
ruit bonitatis prædicatum, *vidit Deus
lucem quod esset bona*: alterâ die pro-
duxit firmamentum cœli, nec verò ul-
libi hoc grande & nobile firmamen-
tum appellavit bonum: & quare?
cur illam lucem quantumvis parvam
& exiguam nuncupavit bonam, &
non æque tam vastam & amplam fir-
mamenti pulchritudinem? non est hoc
dubium recenter excogitatum, jam
pridem scrupulum movit *Rup. Abb.
scribens in cap. 4. Gen.* ubi & accom-
modam proposito nostro rationem
insinuat, etenim quod lucem illam
vilem quidem & exiguam, bonam no-
minaverit, ratio est; quod licet de se
fuerit parva defacto tamen steterit in
suo esse, fuerit in suâ perfectione &
habuerit *suum benè*, firmamentum au-
tem, licet de se magnum, habuit tan-
tum esse inchoativum & imperfectum,
stetit, sed nondum benè, quia non
ornatum luminaribus die quarto pri-
mum productis, adeoque licet fuerit
cœlum & præstantissima mundi portio,
quia tamen benè facta nondum erat,
prædicatum boni non merebatur. Vi-
delicet præambulum erat hujus Doctri-
næ & politiæ nostræ, quod in æstima-
tione DEI gratiosiora, meliora, & pre-
tiosiora sint opera quantumvis parva,

Boni Politici Conversatio.

ad debitam tamen perfectionem suam
facta, quam integri, ut ita dicam, ex-
celsorum operum cœli & ampla firma-
menta Sole charitatis, Lunâ devotio-
nis, & requisiti fervoris stellulis carentia.

Practicè notavit hoc ipsum discrimen
eminentissimus Cajetanus in sacrificijs
Abelis & Caini, quærens, quare Deus
respexerit ad Abel, non autem ad Cain,
cum tamen sacrificium hujus, quan-
tum ad oblata fuerit nobilius sacrificio
Abelis, utpote qui solas spicas terræ-
que fruges, Cain autem vivos agnicu-
los de primogenitus gregis obtulerit?
sed defectum Caini ipsemet Deus cul-
pare & patefacere videtur *Gen. 4. v. 6.*
dum eundem de repulsâ contristatum
sic alloquitur: *cur concidit facies tua,
nonne, si benè egeris, recipies.* Ubi
acutè notat Cajetanus, DEUM non
dixisse, si bonum egeris, sed *si benè
egeris* etenim Cain æquè ac Abel ag-
nos litando in sacrificium fecerat opus
moraliter, & ex genere suo meritori-
um, quia vero illud non egerat *benè*,
ideo frustratur & præmio, unde sub-
dit idem Doctor: *ex hoc colligimus,
quod non sufficiat facere bonum, sed
oporteat bonum benè facere.* Quod
monet Regula nostra: *in omnibus ope-
ribus tuis præcellens esto.*

Caveat proinde quisquis in Christia-
nâ politiâ coram Deo meritis & gratiâ
ditescere desiderat, caveat inquam ul-
lum præstare opus bonum, quod non
etiam sit benè factum, acediâ vel te-
pore quasi corrosus: inter multos
ritus quos Deus olim in sacrificijs ob-
servandos præscripsit, singulariter man-
datur *Levit. 22. v. 22.* ne frumentum

D

quod

quod offerri debebat, sit fractum vel corrosum vermibus: frumentum corrosum coram Deo sunt confessiones sine dolore, communiones sine fervore, preces sine devotione &c. quæ Apostolus apocalypcticus jam olim in Episcopo Sardorum reprehendit dicens Apoc. 3. v. 2. *non inuenio opera tua plena coram Deo meo*, quod declarans insulatus Solonius in proverbium Salomonis ita loquitur: *divitiæ sunt orationes, jejunia, eleemosynæ, si tamen rectè fiant, aliter nihil prosunt agentibus, multique congregant divitias tales frustra, quia ejusmodi opera non spirituali intentione fecerunt, nec fienti debuerunt.* Propterea bonus Politicus noster omni studio imitari conabitur Zeuxen pictoriæ artis celebratissimum Magistrum, hic licet artis suæ peritissimus, ejus tamen à multis arguebatur defectus, quod non pingeret multa, sed plurimum semper temporis laborisque plurimum impenderet ad modicam quamque perficiendam tabellam; interrogatus à non nemine, cur tantam pro exiguis tabellis applicaret industriam? hoc sapiens edebat responsum *æternitati pingo*, non miremini, dicebat, me plus temporis plusque laboris impendere ad debitè effigiendam imaginem parvam, quam forsitan alij pennicillo perfunctorio ad

grandiores insumunt tabulas, ecce enim *æternitati pingo*. Illi quicunque sint, lucrum quoddam aspiciunt pecuniarium, ulteriorem finem operæ suæ non præfigentes, atque ideo volante manu, festinante pennicillo, arteque properante obiter tantum incipiunt, agunt & perficiunt; non est hic generosæ mentis meæ finis finalisque respectus, non hominibus, non evanescenti temporis, sed *æternitati pingo*, atque ideo, quamvis parvum & exiguum, illud sit, quod aggredior, cum industriâ tamen perficere allaboro, ut æternitate sit dignum.

Et hanc quidem laude dignissimam Politicam Ethnicus cordi habebat, qui tamen adæquate deceptus est, utpote cujus picturæ æternitatem æmulari non poterant: Et quid ad hæc Christianus noster Politicus? qui vitam æternam non solum corde & ore confitetur, sed & non aliter quam per opera sua beatam æternitatem promereri debet: an audebit ad huc confessionem unicam consuetudinaliter, unicam communionem somnolenter, unicam orationem irreverenter, unicum opus quantumvis parvum sine Spiritu, & vitam peragere? absit: æternitati pingimus, etiam in operibus minimis: adeoque *modicum & bonum in omnibus operibus tuis præcellens esto.*

REGULA SEPTIMA.

Salutate MARIAM. Rom. 16. v. 6.

Christianus noster Politicus hoc nomine indignus foret, si postquam in Politicæ Christianæ primâ Regulâ didicit ex toto corde amare DEUM ter optimum, non etiam peculiarem sibi statueret legem amandi Mariam Matrem DEI amabilem, noverit enim thesauram illam *in circulo menstruo Christianarum cogitationum defensam medit. 28. p. 101. qui Mariam non amat, nec quidquam amare, nec à quopiam amari dignus est.* Aulico - Politici eam inter alias venerantur, & practicae Maximam, quod induant facies pro conditione Regis, si Regem conspexerint alicui indignabundum, in eundem mox excandescent omnes, repellent omnes; si viderint contra Regem non nemini affabilem, benignum, regiisque favoribus gratiosum, eundem statim omnes omni complectentur amore & veneratione; Politicam hanc in aulâ cœlesti ab Angelicis illis Spiritibus Majestatis divinæ ephœbis erga Mariam practitari notavit Carmelitanus interpres P. Sylveira tom. 1. in *Evang. c. 5. q. 4. & 11.* viderant Angeli quàm copiosis excellarum gratiarum prærogativis benedictam Joachimi & Annæ filiam semper prævenerit Deus, gratia enim erat, dum eam Patribus Ant. Testam. amorosè prædixit: *egredietur Virga de radice Jesse; ecce virgo concipiet &c.* gratia erat, dum

Boni Politici Conversatio,

ex universâ Adamî posteritate solam à labe hæreditariâ peccati originalis mirè præservavit velut *Lilium inter spinas*; gratia erat, dum eam ex sterili conjugum thoro nasci fecit, hoc enim ut vult August. lib. 15. de civit. Dei. c. 3. *Significat filios gratiæ, qui non virtute carnis, sed singulari gratiæ dono nascuntur.* gratia erat, quod eam nasci fecerit ex stirpe regiâ, prophetica & Sacerdotali de quo Syracides, c. 24. *radicavi in populo honorificato*; gratia erat, quod triennem elegerit in famulatum DEI, ubi eam alloquebantur & cibabant Angeli teste S. Bernardino tom. 2. serm. 51. demum gratia incomparabilis, dum Deus eandem elegit in Matrem, eique sic electæ misit Angelum non de inferiori quodam Choro vel ordine, sed de Spiritibus primis Archangelum, *Missus est Angelus Gabriel.* Hic proinde videns tantos tamque propensos Supremæ Majestatis in Mariam favores & amores, aulicam quam præmissi Politicam quasi imitaturus pro conditione Regis faciem induit, atque (ut citatus Sylveira loquitur) licet Angeli sit creaturæ nobiliores quàm homo, tamen ex intuitu, quod Deus eam a deo honoret & amet, *pro singulari honore habuit*, eam submississimâ cum veneratione salutare.

Quærit enim Sylveira q. 11. ad illa

D 2

Evan.

Evangelii verba : *ingressus Angelus ad eam dixit ave gratia plena* ; quare Angelus non loquatur ex aëre cum Virgine ? sicut olim cœlestes illi nuntij legationes suas sæpe peragebant ex nubibus. Ita *Gen. 22.* ad Abrahamum immolaturum Isaac *Angelus de cœlo clamavit.* Potuisset ergo & Gabriel gratiosum ave ad neoelectam DEI incarnandi Genitricem personare ex nubibus : sed relinquit Gabriel cœlum, descendit in terram, venit in Nazareth, ingreditur virgineum conclave & submississimâ cum veneratione, flexoque poplite eam salutat, *ave gratia plena.* Cur istud ? respondet Sylveira : *si ab aëre loqueretur, esset in eminentiori loco, domum ergo ingreditur, genuaque flectit, ut ipsam tanquam Imperatricem ac Domini sui Matrem veneretur*, illam enim, quam ipse Deus tot & tantis honorat amoribus, non etiam pro posse venerari & amare, ipsis etiam Angelis indecorum, & cœlesti Politix probrosum videbatur.

Quid ad hoc Christiane Politice ? argumentum revera est, quo erubescere debemus, si non & nos ad honorem & amorem Mariæ animari velimus, dum cœlestis Hierarchiæ primores Ministri & Archangeli quasi à Deo ædificati tam profundâ reverentiâ eam venerantur : profectò, *qui Mariam non amat, nec quidquam amare, nec à quopiam amari dignus est.* Sicut enim major gratia excogitari nequit, quàm esse Matrem DEI, ita nulla creatura majori honore digna est, quàm Maria in Matrem DEI electa, dignitas Matris DEI compendium est omnium laudum &

titulorum, quos bona Politia de sacratissimâ Virgine unquam adinvenire potest ; sive enim suspiciam illam in cœlo, sive provolvam me ad pedes ejus in terrâ, id facio, quia Mater DEI est ; si eam compellem meum gaudium, spem meam, vitam & refugium meum, istud sic ingemino, quia Mater DEI est ; si intulem illam meam Patronam, Advocatam, Dominam, & cordis mei ac cœli terræque Reginam, sic debeo, quia Mater DEI est : unde & ipsamet altissimam hanc amoris & honoris prærogativam per Marianum Poëtam insinuat :

*Si velis absque meo pictor me pingere
nato,
Me sinè me potius pinge, dolebo
minus.*

Quia nimirum dignitas Matris DEI, honorum & amorum titulos, amandi & venerandi modos meretur omnes.

Et hoc quidem Mariam amandi motivum tot Mariophylus ad exhibenda amoris honorisque sui monumenta, provocavit ad extruendas pro Mariæ honoribus Ecclesias & altaria, componendos libros & Commentaria, inveniendâ devotionis & amoris exercitia ; ecce enim sola Roma quot & quantas numeret Mariæ honori dedicatas Ecclesias, libeat obiter tantùm aliquas de illis Specificare. Ecclesia Carmelitarum una dicitur S. Mariæ transpontinæ, Carthusianorum S. Mariæ de Angelis Dominicanorum S. Mariæ de Minerva, Franciscanorum S. Mariæ de arâ cœli, Augustinianorum S. Ma-

riæ de populo, Canonorum Regularium S. Mariæ de pace, montis oliveti S. Mariæ de la nova, Servitarum S. Mariæ de viâ, Congregat: oratorij S. Mariæ de Vallicellâ, Jesuitarum S. Mariæ de strada. In sola Hispania referente *Eusebio Nierenbergio cap. 10.* post accuratam & ex industriâ factam inquisitionem inventæ sunt Marianæ Ecclesiæ supra septuagesies millenæ. *Scribanus in præfatione ad Politicum Christianum* testatur de Jacobo primo Aragoniæ Rege, eum solum ad bis mille templa in honorem magnæ DEI Matris extruxisse, amplisque dotâsse redditibus.

Alij fuerunt, qui cordialis affectûs venerationisque suæ testimonium dedere per zelosos de Mariæ honoribus tractatus & scripta prælo evulgata, quorum ex omni ferme patriâ multos enumerat *Hyppolitus Maracius in biblioth. Marianâ* ubi numerat laudum Marianarum Scriptores Anglos 135. Belgas 341. Germanos 294. Græcos 106. Italos 934. Ex Romanæ Ecclesiæ Præsulibus Marianas laudes scriptis celebrârunt Pontifices 46. Cardinales 60. Patriarchæ 34. Episcopi 256. & ex Magnatibus alijs 28. Ex Religiosis Ordinibus per scripta & tractatus publicos amorem & venerationem suam magnæ Virgini constati sunt Dominicani 345. Jesuitæ 340. Benedictini 103. Carmelitæ 129. Franciscani 264. Carthusiani 28. alijque plurimi. Sed & ferventia semper ac zelosa fuerunt insignium virorum erga eandem pietatis exercitia, inter quos præ cæteris admirandus fuit magnus

de Borromæorum familiâ Mediolanensis Archiepiscopus Carolus, qui ad contestandum animi sui erga Mariam amorem præter quotidianum Canonici officij pensum, indies etiam Marianum cursum unâ cum rosario flexis persolvebat genibus, quibuscunque etiam domi & foris implicatus negotijs, ad signum campanæ verò, quod pro salutatione Angelicâ dari consuevit, Mariam venerabundè salutaturus prociidebat in genua *in via etiam fracta & cœnosa*, ut loquitur *Drexelius in trismegisto l. 2. c. 4.* Huic non impar erat Joannes Godfredus Bambergensis & Herbipolensis Episcopus anno 1622. Ratisbonæ in comitijs vita defunctus, qui tam constanter officij parvi quotidianum censum Magnæ Matri deponebat, ut etiam à vicina Morte noluerit impediri; non dicam de mille alijs, qui ad quemlibet horæ sonitum Mariam salutant, non de illis, qui immaculatam ejus conceptionem peculiari hyperdulæ cultu indies venerantur genuflexi, non de illis, qui Sabbathæ & Marianarum solennitatum vigiliis accuratis solennisant jejunijs, quorum catalogum fat amplum texit *Drexelius loc. cit.* omnes isti aliud non intenderunt aut intendunt, quam bonam cœlestis aulæ Politiam ab Angelis tam exemplariter practicatam venerari, factis ingeminantes Romanorum Apostoli verba: *Salutate Mariam.*

Et ô felices Christianos illos, qui hanc suavem Politicam imitari, eaque Matrem pulchræ dilectionis filiali & cordiali reverentia ac devotione sibi devin-

cire fatagunt, certè nunquam plus agens, nunquam tam sat agent, quam dum Mariam amare & venerari fatagent: qui enim Mariam habet, in æstu umbraculum habet, in pluvîâ tegumentum, in necessitatibus auxilium, in laboribus præsidium, in periculis juvamen, in omnibus omnia habet, docente sapientissimo *Idiota in prol. de Land. Virg. per ipsam & cum ipsâ & in ipsâ mundus habet & habiturus est omne bonum.* Quod ipsam Richardus à S. Laur. pulchrè desumit ex illo *Marci 6. cap.* ubi mundi Salvator dilectos Apostolos suos emissurus in orbem terrarum, præcepit eis, ne quid tollerent in viâ, nisi virgam tantum. Christiano Politico etiam negotiandæ salutis causâ orbem perambulaturus hunc textum tam nudè & literaliter proponere non auderem, nisi audirem ab *Isaiâ cap. 11.* virgam esse Mariam. *Egredietur virga de radice Jesse*, nam ut ibi præ-nominatus Rich: *Maria est virga de radice Jesse, & qui potest habere comitem hanc virgam in viâ presentis vita, non deerit illi gratia, vel quidquam necessarium.*

Sæpe miratus sum, quare infelix Iscariotes ex Apostolorum collegio solus æternæ damnationis irreparabilem subiverit pœnam, cum tamen & Petrus peccaverit perjurè negando, & Thomas infideliter dubitando, & reliqui per turpem fugam à passione Magistri declinando, nec tamen ulli ad damnationem fuit errasse, cur ergò damnationis æternæ laqueus solum invasit Judam? respondet *S. Anselmus dial. de pass. venerunt discipuli ad virginem, clamantes, ô cha-*

rissima Domina dilectus filius tuus Magister noster captus est. Postquam enim immanium Hebræorum rabies plusquam lupinâ ferocitate Christum in horto captivâisset, fideles discipuli tam amabilis Magistri præsentia orbat, unicum quod ipsis restare poterat asylum, solamen unicum, quæsierunt apud Matrem divinæ gratiæ, excepto miserabili illo & contumaci Apostata, qui non pro salubri bonæ politiæ Regula salutare Mariam, sed serâ pœnitundine adire iudices satagebat, parem forsancum alijs gratiam impetraturus, si aulico politicismo relicto in veneratione Clementissimæ Virginis bonum Politicum egisset.

Doctrinam hanc & moralem Anselmi Politicam S. Ambrosius gratâ quâdam S. Scripturæ figurâ proponere voluit, inquirens causam, cur Saul tam infausam subiverit mortem non verò infames Sacerdotis Heli filij, Saulem deprædicat Sacer textus, quod fuerit *electus & bonus, & non erat de filiis Israel melior illo.* Ophni & Phinees econtra proclamantur filij *Belial nescientes Dominum.* Quid accidit utrisque? quis beatiorem sortitur mortem? de Saule notum est ex 2. Reg. 1. quod per desperationem cum infelici morte clausit vitam infelicem; de infamibus autem Heli filiis sententiam edicit Abulensis: *videntur mortui in altæ virtuoso, scilicet custodiâ arce, in quo merebantur morientes ad gloriam Dei.* Nimirum Saul quantumcunque ceteroquin bonus, attamen arcam Dei contemnens, & deserens, infelicem vitæ finem, infelicisque æternitatis ingredi-

tur

tur initium, dum econtra illi nuncupati filij Belial per Zelosam arcæ custodiam meritorie obeunt, & moriuntur felices. De hoc successu præclare ad propositum loquitur *S. Ambrosius, serm. 80. Arcam quid nisi Mariam dixerimus?* quod si quis vel cum Ophni & Phinees numeratus sit inter filios Belial, vel cum Theophilo homagiatus inferorum principi, vel cum Petro & Thomâ Christum negaverit & fidem, se se autem cordiali affectu & reverentiâ teneat ad arcam Marianam, confidat is, quia magnum evadendi tramitem habet apertum; quod si autem inter bonos & electos quidem putetur ut Saul, vel inter Apostolos ut Judas, arcam verò deserat, Mariam despiciat, **DEI** Matrem contemnat, vae vae isti, caveat, caveat, ne lapsu irreparabili ad extremi interitus barathrum deturbetur. Non mea est hæc oratio, licet alioquin mea, sed Mariophyli Cantuar: in deprecatur ad Virg. sic perorantis: *Sicut ô beatissimâ omnis à te aversus, & à te despectus, necesse est ut pereat, ita omnis ad te conversus & à te respectus impossibile est, ut pereat.* Si etenim docente Angelo Aquin: de sanctis in communi sustineri possit propositio hæc universalis. *Fruatur effectus predestinationis precibus Sanctorum*, quantò magis prærogativam hanc tribuere licebit Reginae Sanctorum omnium, totiusque misericordiae Matri? de quâ jam pridem Cassianus: *Salus humani generis consistit in multitudine favoris Mariae.*

Ergo Politici Christiani! *Salutate Mariam.* Hanc enim tam amabilem tot gratiarum Matrem quis non amabit? quis non venerabitur? quis non totis diliget præcordijs? Eja ex Politicæ Christianæ Matricula deleatur, ex albo Servorum **DEI** eradatur, quisquis **DEI** Matrem amare gravatur: *Qui Mariam non amat, nec quidquam amare, nec à quopiam amari dignus est.* Amat. eam Deus tanquam Matrem electam ex millibus, amant Angeli in Sancti amoris artè versatissimi, amat tota cœlestis curia, amant purgantes animæ, amant omnes quotquot **DEUM**, quotquot animam salutemque propriam amant, in tantâ igitur amantium copia frigidissimus esset Politicus noster, & hoc ipso ex bonorum Politicorum catalogo anathematizandus, si tanto tot Mariophylorum numero se non associaret, probatam tenens *Ludovici à Ponte* sententiam p. 5. *medit. 38. n. 6. Vera & cordialis devotio ad Beatissimam Virginem magnum est predestinationis signum.* Et illam *S. Anselmici. 4. de excell. Virg. cui concessum fuerit sapè dulci studio posse cogitare de Maria, magnum promerenda Salutis indicium esse conjecto.* Concludat ergo bonus Politicus, & sibi statuatur legem illam, quam nuper concepit in *Polit. Carmelit. Max. fin. num. 429. Cor mihi quis ab imis evellat præcordijs, dum erga Mariam frigescere incipiet*
Amen.

PARS II.

BONI

POLITICI

CONVERSATIO

AD

PROXIMUM.

Politico Christiano prima parte illas dedimus Regulas, quibus gratiam, amorémque Dei promereri valeat, cum igitur inter alias cœlestis Politicæ hæc sit peculiaris Maxima, quod iustissimus Deus politiam exhibitam proximo, plerúmque homini rependat, propositi nostri ordo postulat, ut postquam conversationem erga DEUM compendiosè tractavimus, pari methodo conversationem ad proximum describere conemur, pro qua summatim & incompendio præmittere libet Senecæ de honesta conversatione præceptiones, quas recenset *P. Massen. l. 1. de usu fam. argut. c. 5. Omnes tibi pares facias, inferiores superbiendo non contemnas, superiores rectè vivendo non timeas, in reddenda officiositate ne-*

que exactor, neque negligens appareas, cunctis esto benignus, nemini blandus, paucis familiaris, omnibus æquus, severior esto in iudicio, quàm in sermone, clementiæ cultor, Clemens ultor, scititiæ detestator, fame bonæ propria nec seminator nec alienæ invidus, rumoribus minimè credulus, sed potius his, qui per speciem simplicitatis ad nocendum subrepunt oppositus, ad iram tardus, ad misericordiam pronus, in adversis firmus, in prosperis cautus; si jocos exigis, hoc cum dignitate sapientiæ gere, ut nec te gravent tanquam asperum, nec contemnant tanquam vilem, salos tui sine dente sint, joci sine vilitate, risus sine cachinno, vox sine clamore. Pro quibus conversandi præceptis servient Regulæ sequentes:

REGU-

REGULA OCTAVA.

Omnia quaecunque vultis ut faciant vobis homines & vos facite illis Matth. 7. v. 12.

Et econtra ,

Quod ab alio oderis fieri tibi vide , ne tu aliquando alteri facias , Tob. 4. v. 16.

Singularis æternæ Sapientiæ videtur **S**Maxima , quod sicut **S**upremus ille **L**egislator ad conversandum cum Deo pro **P**olitia animæ primam & præcipuam legem posuit in dilectione : *Diliges Dominum Deum tuum ex toto corde tuo , hoc est enim primum & Maximum mandatum.* Sic ad bonam conversationem cum proximo eandem legem confirmavit : alterum verò simile huic : *Diliges proximum tuum sicut te ipsum.* Et quidem **D**EUM ter optimum **M**aximum super omnia & ante omnia diligendum esse, non **P**olitici tantum sed & luminis naturalis dictat ratio ex ipso enim & per ipsum & in ipso sunt omnia ; quod autem **P**oliticus noster proximum quemque non tantum cordialiter, sed & sibi æqualiter diligere, & sicut se ipsum amare debeat, hoc majoris forsan indaginis erit negotium, etenim communis in hominum **P**olitia aphorismus est, quod amor incipiat ab ego, suamque quilibet cutem, corpus, vitam & animam lege naturæ plus æstimet, curet, & foveat, quàm alienam, sibi quis-

Boni Politici Conversatio.

que proximus est, nec facilè **P**oliticus erit, qui quemquam magis quàm se ipsum curet ; quomodo ergò legem de amando proximo cum dilectione **D**EI adeo connexam stantibus humanæ **P**oliticiæ regulis salvabimus ? divinum audiamus Magistrum in citato Themate, *Omnia quaecunque vultis, ut faciant &c. & Tob. 4. Quod ab alio &c.* quibus textibus **C**hristiano **P**olitico bimembris statuitur regula, *primò*, proximo bonum velle & precari sicut sibi, infaustis casibus ejusdem compati, ad meliora pro posse juvare, pacificè, sincerè & amicabiliter conversari. *Secundò* cavere, ne id, quod sibi ipsi contrarium & offensivum credit, irrogetur proximo, adeoque eidem non invidere, non detrahere, eum non contemnere, non lædere, non offendere, sed eam amicitiam, pacem, concordiam, affabilitatem, quam quisque sibi appetit, pari & æquali vultus hilaritate præstare alijs &c.

Et revera, si ferreis his vitiata **P**oliticiæ temporibus rediret sincera illa veterum

terum Germanorum charitas, & fidelis ac aperta amicorum, amorum & animorumque sinceritas, quæ olim in mutuâ conversatione pulcherrimè florebat, indubitanter credere nostroque Politico securè promittere vellem aureos etiam omnigenæ prosperitatis annos cum priori bonorum feliciûmque temporum splendore tandem ad nos esse redituros: olim ut ait *S. Lucas in act. Apost. c. 4. v. 32. multitudo credentium erat cor unum & anima una.* Non erat tam mordax invidia, sed quilibet proximo favebat & fovebat quod habebat, non erat tanta persecutio & Suppressio, sed quilibet alteri pro viribus conabatur succurrere, non erant tam temerariæ de alienis actionibus suspensiones & judicia, sed omnia in meliorem interpretabantur partem, non erant tam impudentes famæ honorisque detractiones, sed errata proximi celabantur, palliabantur, occultabantur.

Nunc (ô tempora, ô mores) nunc prò dolor ille illius charitatis ordo inversus est; multorum nunc universæ deliciæ sunt unicûmque solamen, si proximum taxandi, critisandi, judicandi, diffamandi, & quocûmque tandem modo mortificandi præstetur occasio, traducere proximum, lædere proximum, offendere proximum, & ex qualibet muscâ fabricare Elephantem nunc vitiatæ Politicæ etiam inter Christianos usualis est & usurpatissima Maxima; prosperitati & fortunatis proximi successibus nunc invidetur, infortunijs applauditur, & congaudetur,

dummodo interesse proprium privatumque lucrum accrescat, fas sit sive nefas, præceptum Charitatis proximi Christianæque Politicæ prima Regula jam non spectatur. Et hinc illæ lachrymæ, quod & divina Nemesis ob deficientem antiquam antiquorum Christianorum inter se charitatem, antiquam etiam antiquorum temporum prosperitatem deficere & in pejus declinare faciat. Ex malâ enim malæ Politicæ exorbitantiâ & frigidâ mutux charitatis reciprocatione cœlestis Politicæ vindex feriendi suscipit causam, cujus manet irrevocabile verbum: *quâ mensurâ mensi fueritis remetietur vobis.*

Alterum Regulæ nostræ membrum est, *quod tibi non vis fieri, alteri ne feceris.* Vix est horribilius monstrum, quàm homo, qui sine causâ, sine lucro, sine spe commodi, sine respectu propriæ aut alienæ utilitatis hominem lædit, nam ut elegantur Tertullianus: *sine causa amare licet, sed non sine causa odisse.* Quod homo hominem frivole lædat aut offendat, non est affectus hominis sed dæmonis, de hoc enim dixit *S. Chrysologus serm. 79. non vult hominem habere, sed perdere* id est, non infert mala hominibus propter aliquam suam utilitatem, sed præcisè solum, ut hostili suo genio blandiatur: hanc dæmonis malam politicam imitantur qui ex levissimâ quavis imaginariæ rationis umbra proximum affligere & persequi non erubescunt frustra personante cõmuni Christianæ Politicæ regulâ:

*Quod tibi vis fieri, mihi fac, quod non
tibi, noli,*

Sic potes in terris viveris jure poli.

Regum mansuetissimus, vir secundum
cor DEI vix unquam contra hominem
ita efferbuit & iratus est, uti contra
inurbanum & malè morigeratum Na-
bal, bonæ Politix monstrum; nam
ut Sacer textus refert. 1. Reg. 25.
*iratus David ait, hæc faciat Deus
inimicis David, & hæc addat, si re-
liquero de omnibus, quæ ad ipsum per-
tinent, mingentem ad parietem.* Non
Nabal tantum, sed quisquis de domo
aut familiâ ejus erit, vindictam meam
sentiet, sed quare? quid est, quod
mitissimum Regem ad tantas inflam-
mavit iras? cur qui tot mala tot per-
secutiones, tot injurias patienter &
æquo animo perpessus erat à Saule, nunc
adversus Nabal ita excandescit? ut e-
tiam jurer usque ad ejus internecionem
furori suo totas laxare habenas, ratio-
nem reddere vult Theodoretus *quest.*
*55. in l. 1. Reg. cogitabat quod Saul
irritamentum injuriæ habebat, Nabal
autem nullum habens arrogantia præ-
textum, adversus eum extremis usus sit
maledictis.*

Verum est, inquit citatus Doctor,
quod David persecutiones multas,
injurias multas, insidias multas, à
Saule tulerit, & patienter sustulerit, sed
ideo patienter, quia Saul videbatur ha-
bere prætextum, & speciosum perse-
quendi titulum, utpote metuens suam
de thronizationem & Davidis exaltatio-
nem, ut propterea David contra Saulem
quamvis hostem adeo non stomachare-

Boni Politici Conversatio.

tur; contra Nabal autem totus in id in-
cumbere jurat ut eum omnesque ipsi
addictosè vivis exulare faciat, quia
videlicet Nabal Politicus secundum no-
men suum (vulgò stultus) sinè ullâ
causâ Davidem laceßere & contume-
liari fuit ausus.

Sic forsan argumentabatur sapiens
Politicus: duos patior famæ honorisque
mei hostes, Saul & Nabal, Sauli liben-
ter conniveo, indulgeo, ignosco, qui
propter me patitur à populo coronæ vi-
tæque insidias, suumque contra me
tuetur comòdum, Nabali verò juro
vindictam, quia pro humanitatis &
amicitiæ meæ favoribus, pro factâ ad
Carmelum curiali salutatione, pro
præstitâ humanitate Regiâ rependit
contumelias: David enim persecutio-
nem Saulis declinaturus (ut in *bono
Politico Max. 6. & Max. 2. præ-
cticâ* 1. latius memini) casu venerat
circa Carmelum Nabalis prædium, an-
nonâ igitur, victu, pabulòque desti-
tutus humanitatem aliquam sibi spon-
debat apud Nabal, mittens proinde
decem de servis suis, penes salutem
Regiam humanissimè rogabat, *quod-
cunque invenerit manus tua, da ser-
vis tuis, & filio tuo David;* regales
preces cum salute tam gratiosâ præsen-
tem Politix nostræ merebantur regu-
lam: *omnia quaecunque vultis &c. &
quod tibi non vis fieri &c.* Sed Nabal
utrumque impolitè spernens duris ru-
sticorum sarcasmis, Serenissimum ho-
spitem offendeat: *quis est David,*
dicebat, *& quis est filius Isai? tollam
ne panes meos & dabo viris, quos nes-
cio, unde sint?* non solum illud facere

noluit, quod in simili casûs contingentiâ sibi fieri optâisset, sed & contumelias, quas nec ipse vilissimus concoquere potuisset, impudenter effudit, & effutivit, quia igitur barbarismus & solæcismus iste non solum contra charitatem, politiam, & prudentiam, sed & contra omnem bonæ mentis ingenuitatem currebat, ideo ad justam tantæ inurbanitatis vindictam animabatur & armabatur alias semper mansuetissimus Monarcha. Et hic est effectus neglectæ pro conversatione ad proximum primæ Regulæ.

Emolumentum nunc videamus in bonâ ejusdem praxi: Nobilis erat, sed sanguine nobilior quam moribus, hunc ut ad meliorem politiam reduceret, pijsima conjunx laborabat sedulè, in eumque finem Sacerdotem quendam Religiosum, qui hospitij gratia diverte- rat, rogabat, ut ad emendandos in Marito Christianæ Politix defectus moralem aliquam doctrinam mensalibus infereret discursibus; promisit & fecit prudens Pater, cum dexteritate & suavi methodo deprædicans, & breviusculè exponens bimembrem, quam hic tractamus, regulam, *omnia quaecunque vultis* &c. quasi adpromittens, cum, qui doctrinæ hujus praxin coleret, non Deo solummodo sed & hominibus gratum & acceptum fore: brevissimum hunc & mensalem discursum immisericos hætenus in proximum Politicus ruminari & ponderare cœpit, quasi examiando, quomodo, quando & ubi contra regulam illam egerit: cogitabat forsan, si hic vel ille essem, quem toties defraudavi, optarem in

dubiè, ut iniquè mihi extorta redderentur, ergò & reddam: Si pauper essem, eleemosynæ placerent, invectivas execrerer. Ergo has omittam, illas promptissimè dabo &c. His ceptis mutati animi propositis gratiâ DEI opitulante die quâdam de venatione rediens, sole jam occidente, in aperto campo pauperem peregrinantem vidit, qui pro nocte illâ durum sibi sub arbore parabat cubile; ecce inquit, occasio Christianæ Politix practicandi regulam: si ego essem pauperculus iste, quàm gratus & graciosus mihi occurreret, qui ex aperto dio vel ad solum securi habitaculi tectum me induceret: hæsit, dixit, fecit, pauperem secum duxit, ad mensam adhibuit, suoque cubiculo propinquum dormire curavit. Sed finem audiamus: dum medium silentium tenerent omnia & dulci sopore nobilis quiesceret, hospes pridie tantâ benignitate susceptus ejulare, clamare, & de intolerabili siti lamentari cœpit, durum quidem erat, in medio somno dulcem abrumpere quietem, & molles relinquere plumas, ast ubi semel charitas suas egit radices, amanti nihil amplius est difficile, pergit igitur Christianæ Politix novus Practicus suam sequi Charitatis regulam: *omnia quaecunque vultis* &c. Surgit, ad fontem properat, id quod sibi pro his circumstantijs fieri optasset, præstiturus proximo, diutius verò emanens & frustra expectatus quæritur, & in fontem lapsus ac mortuus invenitur, sed mirabili præstitæ Charitatis & mercedis acceptæ testimonio de coratus, circa colum gestans circulum aureum cum hac

hâc indelebili scripturâ : *Nos Angeli prius animam istius duximus in cælum, quàm corpus fuisset infrigidatum in aquâ, quia in misericordia operibus vitam finivit.* Cumque hospes etiam interim disparuisset, res tota luculentum omnibus fecit testimonium, quàm proficua sit Christianæ Politix prima Regula: *omnia quaecunque vultis &c.*

Concludat ergo Christianus Politicus cum S. August. *Si quis cupiat Deum misereri sibi, ipse prius misereatur proximo*, eaque bona quæ vel à Deo vel ab hominibus sibi postulat, in proximum ipse pro secuturo censu prius exponat, quidquid verò malorum averatur, iisdem ne quenquam offendant, caveat, infallibilem pro utraque politica recepturus talionem.

REGULA NONA.

Estote misericordes sicut & Pater vester misericors est. Luc. 6. v. 36.

PRæclare notant nonnulli DD. ex universis virtutibus divinis nullam singulatim imitandam in Evangelio proponi, quàm misericordiam. Misericordia in Deo summa est virtus, non quoad substantiam (sic enim in ipso omnes virtutes sunt pares, omnes summæ) sed in suis effectibus, quia nulla virtus in Deo id efficere potuit quod misericordia. Tametsi enim Charitas, bonitas benignitas obtinuerint, ut humanum genus conderet, & ad statum gratiæ exaltaret, sola tamen miseratio & misericordia obtinuit, ut illud ipsum primâ protoparentum culpâ lapsus proprio sanguine recuperaret, *secundum suam misericordiam salvos nos fecit. ad Tit. 3.* & quoniam hæc præcipuè virtus in Deo maximè resplen-

det, hæc etiam præ cæteris hominem Deo magis facit similem; sicut enim ex margaritis illa similior æstimatur adomanti, quæ in splendore luminis ipsi proximè accedit, sic inter illos, qui DEUM imitari satagunt, nemo ipsi similior erit quàm qui in praxi Misericordiæ, quæ in ipso summa est, eundem sectatur. Si supra DEUM esset bonum altius, tunc recognitio & amor illius boni altioris summa esset in Deo virtus; quia verò superiorem se non habet, ideo solum illi restat benefacere subjectis: hominem verò, cum supra se habeat DEUM & infra ac præter se calamitosos proximos, obligant bonæ Politix regulæ ut primò se conjungat Deo per charitatem, deinde calamitosos per misericordiam & comiserationem.

nem. In conversatione ad DEUM prima Regula est amor, in conversatione ad proximum prima est commiseratio.

Atque utinam, sicut commiseratio & misericordia erga afflictos tam in Deo quam in homine præcellens est virtus, ita & à Christiano Politico æstimaretur ad praxin! ast talem nunc inter Christianos lugemus Politicam, quâ multi, si non plurimi, suis magis commoditatibus quam proximorum necessitatibus attendunt: Noëmi genium induunt mali Politici: *Genes. 6.* insinuabat iustissimus Deus iteratis vicibus Sancto Patriarchæ conceptas contra mundum iras: *non permanebit Spiritus meus in homine, quia caro est.* Et iterum: *delebo hominem quem creavi à facie, terra &c.* audivit Noë repetitam comminationem, nec tamen reperitur uspiam vel unicum interposuisse deprecationis verbum, ut pro interitu tot hominum vel modicâ prece rogâisset, quod administrandus ponderat Chrysost. his verbis: *& semel & iterum prædicit, nec sic Deo supplicatur.* Quis crederet de homine pio, iusto, & ad misericordiam propenso, cladem audire universæ carnis, & obmutescere, non dolere, nullâ tangi commiseratione? Moyses olim, cum DEUM populo suo iratum audisset, animosâ charitate eum indilatè interpellabat, & indulgentiam cum propriæ salutis dispendio exposcere audebat: *aut dimitte eis hanc noxam, aut dele me de libro vite.* Sic & Paulus anathema fieri pro fratribus optabat, ut vel sic ex commiseratione eorum consularet Saluti: Noë verò audiens

DEUM minas repetere, nequidem erga totum mundum eam commiserationem ostendebat, quam Moyses & Paulus erga paucos: cur ergo tam imericors tacet? cur pro avertendo orbis interitu non loquitur? pulchrè doctissimus Padilla (*in Noëmi silentio hominum illorum conditio loquebatur, quidam prospero vident propria, de aliorum calamitatibus non dolent*: dixerat enim Deus Noëmo, ut sibi fabricaret arcam, & in eâ se suosque à naufragio liberaret, Noë igitur propria salva videns, pereant, inquit, ceteri, arca mihi est, aliorum non miserebor.

Hæc pessima Politia multorum Christianorum est: Hujusmodi Politici sunt Magistratus & Præsides, qui excessivis tributis populum gravant, nec de aliorum subversione dolent quamdiu propria salvari vident. Tales Politici sunt Patres familias, qui domesticos suos in morbis & infirmitatibus præsentissimo quasi naufragio reliquunt, nec misereantur, si modo ipsis nihil deficiat. Tales Politici sunt Superiores, qui propriam cuticulam accuratissimè foveant, superfluitatibus tractant, exactè vestiunt, omnibusq; desiderabilibus lactant, subditos verò non ad sacræ sed ad sordidæ & laceræ paupertatis extremos limites lance non æquâ repellunt; talibus præcipuè cœlestis Politicæ Magister ad intimas aures inclamat præsentem Christianæ Politicæ regulam: *estote Misericordes sicut & Pater, vester misericors est.* Sed notate benè, *sicut Pater vester misericors est* non sicut mali Politici, quorum solemnis thespera est;

est : *pro nobis satus , competenter pro socijs , non curemus de ceteris.* Sed *sicut Pater vester*, qui dum nullum supra se , nec ullum sibi similem habet , sed omnium ubique superior est , hoc ipso misericordiam non sibi præstat , sed sibi subjectis.

Petrus dignissimum Apostolici Collegij caput & vigilantissimus Superior erat , sed tunc revera malum Politicum se monstravit , quando *Matth. 17.* cum Christo in Monte Thabor tabernacula figere poscebat , condiscipulorum suorum malè oblitus : Nam cum Christo manere ejusque frui gloriosis aspectibus , desiderium quidem erat valdè generosum , quod autem eandem gratiam non pariter ad condiscipulos in pede Montis relictos extenderit , hoc indecorum , hoc minus politicum erat ; nefas non est , quæ bona & appetibilia sunt , appetere , quærere & amplecti , natura hoc permittit , sed , ut in aliorum communione fiat , politia præscribit , ut charitatis , amicitiae , bonique juris leges salventur : *Estote misericordes sicut Pater vester misericors est* , qui videlicet non sibi , sed calamitosi commiserationem impendit.

Absit , ut bonus Politicus meretricem potius imitari velit , quàm Patrem cœlestem : Exercituum Domini Generalis Dux Josue urbem Jericho expugnaturus , ut prius debiliorem ejus situm recognosceret , exploratores misit , qui urbem ingressi ad meretricem quandam Rahab nomine diverterunt , hæc licet audiret , eosdem civibus & civitati fatalem cladem machinatos , omni tamen industriâ & solertiâ possibili eos

contra inquirentes Milites defendere , occultare , & custodire satagebat. Mira res quod scœmina silentij & Secretorum minimè tenax alterius etiam Religionis , Professionis & gentis , ab amore Patriæ ita recesserit , ut potius Concives & omnia in hostiles gladios incidere permiserit , quàm hostes proderet etiam legitimè requisita , quid mulierem ad fraudulentam hanc pseudopolitiam adegit ? respondet Lyranus : *cogitans de salute suâ suæque consanguinitatis , exploratores salvavit* , juratum enim ab exploratoribus promissum habebat , quod omnia , quæ domûs illius essent , forent salvanda , silentio igitur tenuit stragem venturam , & dum se se liberam vidit , de aliorum exterminio non curavit. Absit , ut malum meretricis politicisimum approbet bonus Politicus atque ita suis privatis attendat comodis , ut non potius comiserationem exhibeat afflicto proximo , alias non mali Politici tantum , sed & mali hominis , imò nec hominis sed turpisi bonâ politiâ monstri nomen promeriturus.

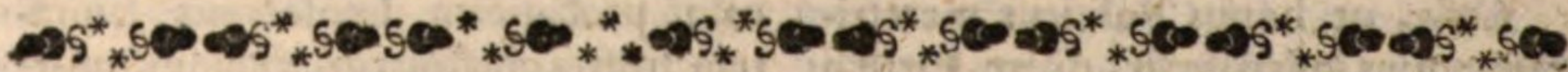
Contestari hoc voluit miser ille *Joan. 5.* qui per 38. annos apud piscinam probaticam Jerosolymis sanitatem frustra præstolatus , demum infortunij & diuturnæ derelictionis suæ genuinam causam verè pronunciavit , dicens : *hominum non habeo.* Dura quidem propositio & creditu difficilis , quis enim credet ; nullum tunc in urbe tam populosâ fuisse hominem ? apud piscinam erat infirmus ille , Jerosolymis erat , in ipsâ urbe erat , & 38. annis ibi erat , & conqueritur nihilominus :

nus : *hominem non habeo*. Ubi ergo homines tunc erant ? respondet S. Chrysost. clarum quidem & evidens est, multos naturâ & staturâ homines Jerosolymis fuisse, cum autem ita crudeles omnique cōmiseratione carentes fuerint, ut nullam per 38. annos misero illi præstiterint efficacem condolentiam, opem nullam, ideo meritò potest existimari, cives illos non fuisse homines sed humanæ conversationis monstra, unde benè ait *tom. 5. hom. 33. ad populum : magnum & pretiosum quid est homo misericors, sed nisi hoc habeat, esse desit homo.*

Quam gloriosus non erat magnus Chaldaeorum Monarcha Nabuchodonosor, nullus erat Rex aut Princeps illi resistendo, nullus exercitus ipsi profligando; vasalli adorabant, vicini venerabantur, omnes formidabant: sed ecce Sententiam, quam in eum effulminat Justitia DEI *Daniel; 4. v. 13. cor ejus ab humano commutetur, & Cor fera detur ei*: quæ obsecro causa tam insolitæ & inauditæ punitionis? peccatores varios variè novimus punitos, sed qui ex hominum contuber-

nio ad bestias ejectus fuerit, præter Nabuchodonosorem legitur nemo, quæ igitur tantæ vindictæ causa? breviter Theodoretus *quest. 4. in Dan. quia in sibi subditos ferinâ mente & animo fuerat, meritò etiam agresti vitâ damnatus est*. In gloriâ & pompâ propriâ Nabuchodonosor erat totus, in cōmiseratione alienâ nullus, ipsum adorare debebat tota fortuna, ipsi servire omnes, satisfacere omnia, qui nullo erga quempiam ferebatur affectu, ut proindè meritò ferinam indolem luere debuerit ferinâ metamorphosi.

Audiant & notent hoc mali Politici, nulla erga proximos, domesticos præsertim, cōmiserationis viscera gerentes, suisque solis faventes cōmoditatibus, caveantque, ne non solùm inter Christianos Politicos, sed nec inter homines solùmque inter feras numerentur; & si illis grave videatur homines deserere aut ab hominibus deseri, feritatem illam deponant, viscera cōmiserationis induant, & ad Christianæ Politicæ charitativam beneficentiam se componant: *estote misericordes sicut Pater vester misericors est.*

REGULA DECIMA.

Operemur bonum ad omnes. Ad Galat. 6. vers. 10.

INter crassiores, qui contra Politiam grassantur errores, vix unus est, qui Politiam pariter & discretionem (quæ

virtutum moderatrix est) turpius crassiusque offendit, quàm dum Politicus cum Nabuchodonosore ab omnibus hono-

honorari, laudari, amari, & adorari vult, ubi tamen ipse proximis etiam domesticis ea, quæ ex Justitiæ charitatisque legibus tenetur, vel nunquam vel rarò & parcissimè præstat. Reperire est indiscretos Christianæ Politicæ practicos violatores (potius dixerim) qui pro suis non tantum necessitatibus, sed & commoditatibus totum semper cornu copiarum effundi postulant, ubique & per omnia delicatule ad amussim tractari, omnes sibi commiserantes, bonos, addictos, faventes, benevolos & beneficos volunt, ipsi ad quemquam sublevandum semper duri, adjuvandum tetrici, ad opitulandum difficiles & inhumani. De quibus *Reverendiss. Abbatis Did. Niss. vit. Abraham lib. 5. c. 8.* hæc est sententia: *insigniter amens est, qui sperat alios erga se fore comes & urbanos, cum ipse sit erga omnes tetricus, rusticus, & inhumanus.* Qui proximum erga se bonum animique affectu deditum vult, prius erga proximum amoris affectum & effectum debet elargiri, sic enim loquitur Politicorum Regula:

*Laudatur meritò laudator, amatur amatur,
Ergo ut lauderis lauda, ut ameris ama.*

Ideo postquam superiori regulâ diximus de commiseratione erga calamitosos & afflictos, hortatur nunc Romanorum Apostolus Politicum Christianum non tantum commisereri, condolere, & compati miseris, sed etiam (quandoquidem Politici sit amorem quære-

Boni Politici Conversatio.

re) æquo jure amorem, reciproci amoris authorem & parentem, erga alios expendere in effectum, seque propterea bonum, benevolum & beneficium ostendere ad omnes. *Operemur bonum ad omnes.*

Sapienter notarunt S. Chrysost. Theophil. & Euthym. dæmonium illud, quod Christus *Luc. 11.* thavmagâ potentiâ suâ ex energumeno eiecit, non fuisse mutum solummodò, sed & surdum, experienciâ enim constat, quòd qui mutus est, plerumque etiam inveniatur surdus, ut patet S. Zachariâ, postquam enim loquendi facultate destitutus est, ita simul & audiendi potentiam amisit, ut dum cognati de nomine Baptistæ deliberarent, non verbis cum ipso egerint, sed signis: *innuebant patri ejus, quem vellet vocare eum.* Unde *Laurent. Firmianus lib. de opific. hom. c. 11.* testatur: *cujus lingua impedita est, ejus auditum quoque obstrui necesse est.* Est autem consideratione dignum, cur muto, qui loqui non potest, etiam audiendi negetur facultas? ubi exprimit Lactantius hanc rationem: *ut qui vocem non potest emittere, eam etiam non admittere possit;* quam elegans ratio! quàm providam Politicam observat natura in suis actibus! quam sapienter ordinat, ut qui non loquitur, etiam non audiat! nam officium linguæ est promere verba, officium aurium excipere verba, ut igitur natura doceat, nullum obsequium, nullam benevolentiam, nullum amorem posse ab alio expectare illum, qui amorem, benevolentiam, & obsequia nulla exponit, ideo quasi

ex industriâ ipsas humani corporis facultates & munia sic disponit, ubi lingua verba proferre negligit, ibi etiam aures verba excipere nequeant; ad urbanitatem, ad humanam conversationem, ad bonam Politicam nos instruere & instituere vult hæc naturæ practica, ut qui proximi benevolentiam amamus, ambimus, & quærimus, eandem in proximum amabili conversatione expendamus; *si vis amari ama.*

Ex veterum scriptorum monumentis habemus, tam obcæcatas olim fuisse quasdam nationes, ut etiam rebus horridis v. g. buffonibus & ranis demississimæ adorationis cultum præstiterint, attamen notante S. Augustino nulla unquam fuit gens aut natio, quæ adoraverit mortem; & quare? cum tot tamque indignis rebus summa veneratio tributa fuerit, cur sola mors nunquam fuit honorata? evidenter notum est, quod mors sit aspera, dura, rigida, inexorabilis, nemini parcens, quæ neminem amare, sed omnes offendere solet, quia ergo ipsa nulli prodesse, nulli servire, nullum honorare vult, ideo nullus quoque unquam coluit, respexit aut honoravit ipsam; morti enim omnibusq; illis, qui contra universalem humanæ conversationis regulam neminem honore & urbanitate complecti volunt, competit illa malæ politiæ reciprocatio, quam Angelus ad Agar Abrahami ancillam de nascituro Ismaële prædixit. *Gen. 16. v. 12. manus ejus contra omnes, & manus omnium contra eum.* Ubi Oleaster in annotat. moral. commune est, ut omnes adversentur ei, qui omni-

bus adversarius est. & Glossa in cap. esto. *Frustra petit debitum, qui quod debet, non impendit.* Vanè honorem exspectat, qui neminem honorat. Ergo, *ut Lauderis lauda, ut ameris ama.*

Inter laudatos mundi Monarchas vix reperietur unus, qui firmiorem populi sui amorem habuit, quàm Alphonsus Aragoniæ Rex, quem affectu quasi uno amabant omnes, diligebant singuli, idque eo potissimum, quod indiscriminatim omnibus esset clemens, omnibus gratiofus, omnibus affabilis, adeo ut de ratione tam affectuosæ comitatus interrogatus responderit: *bonis bonus sum ex justitiâ, malis ex clementiâ* ideoque bonus erga omnes, aurea & regia certè virtus, in bonitate, humanitate, comitate & urbanitate conversari ad omnes; virtus, quæ sola magnetem habet ad rapienda erga se corda; virtus, quæ sola laqueos & retia habet ad capiendos proximi amores; virtus, quæ sola sagittas habet ad suaviter vulnerandum reciprocationis oculum. Hæc scribens facile capio, quàm bellè dilectam suam allocutus fuerit Sponsus ille Cant. 4. v. 9. *Vulnerasti cor meum soror mea sponsa, vulnerasti cor meum in uno oculorum tuorum.* Ubi appositè inquit Balduinus, cur Sponsus in totâ Sponsæ pulchritudine se non vulneratum dicat nisi in oculo? habebat enim pulcherrima illa inter mulieres in dentibus nivem, in genis rosas, in fronte crystallum, in labiis purpuram, in collo ebur, in linguâ gratias, in loquela flores, in risu favores, in universo membrorum & actionum ordine totam elegantiam: ex omnibus autem ele-

elegantij omni amore dignus solus oculus fauciavit dilectum. Cur istud? qui quæstionem eleganter proposuit, eam eleganter solvit Balduinus; *oculus, quia potest videre & videri, illex & index solet esse amoris.* Ex omnibus totius faciei elegantij nulla est, imò nulla totius corporis pars est, quæ gaudet gratiâ & talento oculorum; nam decor genarum, elegantia labiorum, gratia frontis, totius denique vultus amicissima venustas spectatur quidem & aspicitur, sed mutuò & reciproce non aspicit, oculi autem spectantur, & reciproce spectant, arridentur & amicabili affabilitate vicissim arrident, saluantur, & resaluant; mirum proinde non est, quod sint *illex & index amoris*, quis quis enim præsentem bonæ Politicæ Regulam humaniter practicat erga proximum, ille sibi reciprocum nutrit amorem, accendit benevolentiam, & fovet amicitiam; ergo *ut lauderis lauda, ut ameris ama.*

Sed forsan bono Politico scrupulum movere posset Apostoli Regula tam universalis *operemur bonum ad omnes.* Si ad omnes, ergo etiam ad inimicos saltem reconciliatos, quod videtur esse contra consultum Senecæ: *nunquam fidelem credas eum tibi, quem ex inimico feceris amicum*; violata enim semel amicitia, vix ad pristinam reducit integritatem, plerumque in offensore manet diffidentia, in offenso læsionis cicatrix, ad inimicos itaque reconciliatos quomodo bonus Politicus securè practicabit Paulinam regulam? responderet S. Chrysoft. *inimici diligenti.*

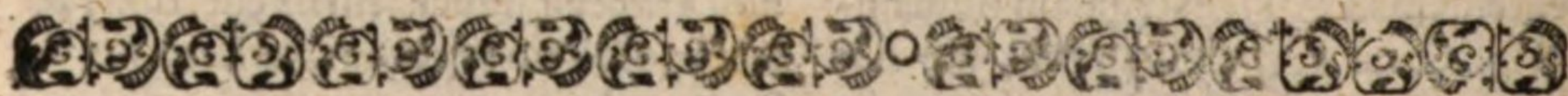
Boni Politici Conversatio.

di sunt, sed cavendi, prudentis enim Politici est ibi semper timere periculum, ubi damnum jam est expertus. Sic refert Plinius l. 8. c. 28. quod vulpes in Thraciâ transituræ congelatas aquas aurem prius ad glaciem apponant, ut explorent strepentem aquam & glaciei densitatem, an securè sit transeundum, prudenti diffidentiâ nos instruentes, inimicorum semel probata cavere pericula, renovata enim cum inimico amicitia est vas æneum, quod hodie splendet, cras rubigine obfuscat.

Christus Dominus præcepit inimicos diligere, sed non præcepit eis apertè nimis fidere; præcepit amorem eis præbere, non præcepit mentis secreta pandere; præcepit charitativam voluntatem, non præcepit fiducialem intellectum: & hanc politicam in reconciliatione Regis Saul prudenter observare scivit prudentissimus David. 1. Reg. 24. postquam enim hic levissimo etiam vulnere infligendo cordatè abstinuisset, & in signum hujus benevolentie oram clamidis, quam in speluncâ de vestimento Saulis absciderat, eidem ostendisset, statim quidem Saul benignitate Davidis convictus eum amicissimè filium nuncupavit, ipsumque se justiorem pronunciavit, & regno digniorem, attamen David tantam erga se novi affectûs contestationem non attendit, sed ut textus ait: *David & viri ejus ascenderunt ad tutiora loca.* Mirabile! Saul errorem suum fatetur & deplorat, de inimicitia præterita dolet, summæque erga Davidem novæ benevolentie signa lachrymantibus oculis ostendit.

& iste eadem non solum non sequitur, non æstimat, non curat, sed ad tutiora loca se recipit, unde hæc diffidentia? respondet ipsemet David cap. 27. *aliquando incidam unâ die in manus Saul, nonne melius est, ut fugiam & salver?* id est, hodiè quidem blanda sunt inimici mei verba, sed aliquando incidam unâ die, atque ideo hostem quantumcunque nunc blandum cavebo. Ex mente Cajetani ipsissimus David de hac reconciliati Saulis amicitia cecinit *Psal. 57. furor illis secundum similitudinem serpentis, sicut aspidis surda obturantis aures suas.* Nam ut explicat Cajetanus: aspis habet venenum naturale, & præsentem incantatore desistit quidem ab actu venenandi, non tamen ab habendo venenum, si-

vè, incantationis tempore venenum recondit, sed non deponit, hyemis tempore manibus tractatur, non quia toxico caret, sed quia frigore rigescens mordere nequit, vere autem redeunte, si illum attrectes, venenum evomit; ita Saul ad tantam Davidis benevolentiam virus quod habebat, non deposuit sed occultavit tantum, quod inimici reconciliati plerumque solent: & propterea divinus Magister præcepit, ut injurias condonemus, ut verò ab hoste caveamus permisit, asperum enim foret præceptum, si inimicis fidere juberemur. Erga inimicos itaque cantos esse, & licet, & decet, eosque nihilominus amare, ut impleamus Paulinam regulam: *Operemur bonum ad omnes.*

REGULA XI.

Ne derelinquas Amicum antiquum. Eccles. 9. v. 14.

AMicos quærere & amores, Patronos lucrari & favores, Politicorum est, ideo primas pro bonâ cum proximo conversatione regulas eò direximus, ut Christianus Politicus omnia quæ ad amicabilem conversationem sibi præstari cupit, præstet & aliis, quid quid autem sibi contrarium resentiatur, eo & proximum offendere caveat proinde non sibi tantum suisque intendat commoditatibus, sed etiam erga quoscunque miseros & afflictos cordialem

semper foveat cōmiserationem, & efficacem ostendat condolentiam; erga omnes verò indiscriminatim bonum, comem, benignum, & humanum se exhibere satagat, certissimam & probatissimam tenens bonæ Politicæ Maximam: *si vis amari ama*: Passivus enim amor amantis est umbra, quæ amantem ita ubique sequitur, ut ubicunque moratur, ibi amor, favor, & benevolentia illorum quos sincero amore prævenit, eum comitetur. Sicut

ti autem umbra tam diu hominem sequitur, quamdiu is viam cum umbrâ coeptam prosequitur, fugere autem & gradientem deferere incipit, quamprimum se umbræ opponit, obvertit, eamque persequi & quasi offendere tentat, sic proximorum amor, favor, & benevolentia quam bonus Politicus per tres priores Regulas lucratur, tamdiu eundem comitabitur, quamdiu in præscriptis amicitiae charitatisque semitis & regulis cum proximo conversabitur, deseret autem, si amicitiam ex Politiae regulis quæsitam & practicatam impolitè offendere, inurbaniter lædere, aut sine causâ derelinquere non erubescet, unde pro conversandâ ad bonam conversationem amicitia loco quartæ Regulæ valebit præscriptum *Siracid. 9. cap. v. 14. Ne derelinquas amicum antiquum.* Ne facilè offendas, ne contristes, ne ad iracundiam provoces, nam ut Salomon *Prov. 18. v. 1. qui vult recedere ab amore, omni tempore erit exprobabilis.*

In laudem Cæsaris olim dicebatur: *amicitiam non facilè admisit, admis- sam autem constanter retinuit.* Laudabile istud, nam, ut bonus ille ex Hispaniâ Politicus ait: sine urgenti causâ ab amicis recedere, artificiosum & proprio comòdo incumben-tem animum arguit: pro bonâ verò Politiâ summopere placet insignis illa conser- vandæ amicitiae Maxima, quam *1. Ma- chab. 10.* practicavit Alexander Sa- pientissimus Princeps: habebat hic Jo- nathan amicitia sibi conjunctissimum, ne proinde irrepere aliquid posset, quo vinculum illud rumperetur, eundem

charissimum Jonathan in forum addu- ci jussit, ibique præconis voce procla- mari, ne ullus deinceps Jonathan apud Regem accusare præsumeret: *dixit Principibus suis, exite cum eo in me- dium civitatis, & predicate, ut ne- mo adversus eum interpellat de ullo ne- gorio, nec quisquam ei molestus sit de ullâ ratione.* Expertus enim fuerat pestilentem adversus Jonathan popu- li invidiam, iniquas susurrations, de- tractiones varias, has verò bonus Poli- ticus Alexander, utpote fidus amicus non solum non acceptavit, sed ut tex- tus refert *vers. 61. concurrerunt ad- versus eum viri pestilentes ex Israel interpellantes contra eum, & non in- tendit ad eos Rex,* quin & publico edicto accusationes omnes prohibuit: sed quare? cur non audiret æquus & (ut decet) ad omnes æqualis Superior subditorum quærelas & gravamina? cur prohiberet necessitarum justas de- lationes? prohibitionem hanc ejusque causam aliquando sic meditatus sum: Alexander Rex erat, sapientissimus Princeps erat, vir honoratus & inge- nuæ indolis erat, quia igitur Jonathan amicum sibi defacto intimè conjun- ctum habebat, regio animo videbatur indignum in gratiâ nutare, Princeps enim & quisquis honestæ mentis est, in amicitia debet esse constans, nec ad quamvis malorum delationem ab ami- co recedere; atque ideo Alexander callidâ delatione non solum non mo- vebatur, sed & possibilem frangendæ amicitiae occasionem præscindebat: ita nimirum detractiones contra fidelem amicum bono Politico rarò audire

nunquam exaudire licet; antiquum est illud: *amicum proba, probatum ama*, quidquid invidia suggererit contra, nec facile crede in cultu probati amici dari vitiosum excessum; unde *Plinius l. 7. epist. ad septim.* qui ipsum arguebat, quod nimium coleret amicos, hunc amicitiae Zoilum sententiosè sic refutavit: *agnosco culpam, quam arguis, sed & amplector eam, quid enim honestius est culpâ benignitatis?* esto quod plurimi excessus culpabiles sint, verum excessus pro conservandâ amicitia semper est culpa laudabilis, de quâ non erubescere sed gloriari licet, & propterea in Politiâ Christianâ valdè notabilis est regula: *Ne derelinquas amicum antiquum*, ne offendas, ne contristes.

Et quidem ab indecentiis plurimis abstrahendo, ad hoc, ut bonus Politicus omni studio caveat offendere fidelem amicum, sola sufficiat ratio, quam dedit *S. Hieron. epist. ad Heliod.* *amoralis irasci debet.* Ardentissimus amor, dum spernitur & exasperatur in ardentissimum sæpè transit odium, amicitia summa dum contemnitur, in extremam degenerat ferociam: unde *Aristot. l. 7. polit. c. 7.* *diffensiones fratrum sunt difficiles, & qui valdè amant, valdè odio habent*, ideo quisquis fidelem amicum habet, eum amet simul & timeat, amet, quia amicus est, ut conservet; timeat, quia labilis est, ne offendantur; nam *amor offensus est hostis insensus.* Hanc amoris simul & timoris cautelam docere videtur præclarus Politicæ Christianæ practicus *S. Paulus*, quando in *epist. ad Ephes. c. 5.*

conjuges edoctrus bonam mutuae fidelitatis, amicitiae, & dilectionis praxin ita scribit: *unusquisque uxorem suam sicut se ipsum diligat, uxor autem timeat virum suum.* Quid est, quod disertissimus iste Orator, eloquentiâ aliàs insignis, verborum copia facundus hic tam inconsequenter loquitur? dum viro strictè præcipit amorem, uxori timorem, cur non pro constantiori inter conjuges harmoniâ mutuum amorem consulit? ut reciproca charitate redametur uterque, ad quid viro præcipit uxorem diligere, mulieri virum timere? quasi uxori liceret odisse virum, nam ut dixit *Tertullianus*: *omnis timor odium spirat.* Nonnè potius mutuò amare deberent, ne forsitan diversitate affectuum inter se pugnarent, cum amor & timor sint affectiones antipodæ, ut ipsemet *Apostolus* testatur: *charitas foras mittit timorem*, quomodo igitur, qui animorum unitatem toties commendavit, nunc mulieri incutit timorem? breviter & appositè respondet *Carthusianus*: *uxor timeat virum suum, id est, in reverentiâ habeat eum, & casto timore formidet, ne eum offendar.* Ac si pluribus diceret, vir uxorem diligat, & uxor diligentem timeat offendere, ne amor ex asperetur & transeant in odium, sic enim ut diximus plerumque contingit, quod amor offensus fiat hostis insensus. Quod igitur hortatur *Paulus* conjugatos in vitâ conjugali, hoc filius *Syrach* præscripsit bonis Politicis in Politiâ Christianâ. *Ne derelinquas amicum antiquum, novus enim non erit similis illi.*

Porro ut inter conjuges pax, inter amicos amicitia, inter agnatos amor non facile offendatur, juvabit imitari præclaram Patriarchæ Abrahamæ politicam, quam erga Loth consobrinum practicavit. *Gen. 13.* Litigium aliquando exortum erat inter utriusque pastores, & quamvis Abraham superior natus, & potentiâ major esset, sicque ratio statûs postularer, ut à Loth tanquam juniore viliorisque conditionis viro invitaretur ad pacem, Abraham tamen juri suo cedebat, pacis conversandæque amicitia gratiâ ordinem invertibat, & cognatum juniorem vocabat ad pacem: *ne quæso sit jurgium inter me & te.* Licebit tibi quodcunque liber, do terræ optionem, tua sit, quæcunque arridebit, tantum ut pax nostra servetur integra: *Si ad sinistram jeris, ego dexteram tenebo, si dexteram elegeris, ego ad sinistram pergam.* Politia certè pulchra & omnibus Christianis peroptanda; omnes post S. Chrysost. expositores notant hic insignem Abrahami comitatem & humanitatem, qui, ut solitæ hætenus cum Lotho amicitia nodum non solveret, nec dignitatem, nec potentiam, nec ætatem, nec quidquam se proprio respexit, sed juri suo totaliter cessit, tantum *ne* (quod thema sonat) *dereliqueret amicum antiquum.*

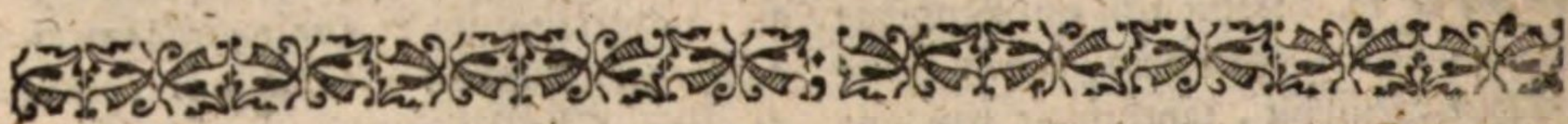
O quàm optandum, ut inter conjuges in Matrimonio, inter concives in Republicâ, inter Religiosos in politiâ sacrâ, inter amicos in conversatione Christianâ flourer hæc politica! quàm firma & imperturbata staret pax & concordia, quàm rarò frangeretur amicitia, si quan-

doque amicorum unus alteri crederet. Quid durius ferro? ferrum dicebat *Daniel c. 2. v. 4. ferrum comminuit & domat omnia*, nihilominus ferrum ferro necitur, copulatur & unitur, sed quomodo? si nimirum in ignem injectum nativam suam duritiem deponat, & per emollientes flammæ ignitæ parti copuletur, ita de rigore propriæ auctoritatis & commodi non nunquam decedere debet Politicus, ut per pacem conjungi & in amicitia firmari possit. Huc collimavit S. Petrus *epist. 1. c. 2. v. 5.* dum in primis Christianis firmam & perpetuaturam ædificaturus Rempubicam bonamque Politiam eos sic adhortabatur: *Superadificamini tanquam Lapides vivi domûs Spiritualis.* Christiani mei, dicebat, scire vos velim, quod spiritualis & mystica quædam domus ex omnibus vobis construenda sit, ad cujus fabricam erigendam omnes omnis generis homines concurrere debent, divites & pauperes, magni & parvi, viri & mulieres Sacerdotes & Sæculares, ut igitur hoc efficacius fiat, opus est, ut *superadificamini tanquam lapides vivi.* Ecce accomodam regulæ nostræ metaphoram, ad ædificandam domum comportantur Lapides, ut autem isti ad concinnam structuram exsurgant, quilibet de suo aliquid perdere debet, & quò majus est saxum, eò plus plerumque ex illo demitur, ut aptè inter se cohæreant, si enim quodlibet suam servare veller integritatem, ædificium murusque rectus exsurgeret nunquam; ut igitur in Ecclesiâ & Republicâ Christianâ erigeretur, firmiterque duraret bo-

bona & regulata Politia, benè hortabatur S. Petrus, ut spirituales lapides inter se unirentur, ut autem unirentur, & uniti manerent, propriæ durtiæ cedere, juris sui aliquid deponere sicque in amicitia se invicem conjungere debeant.

Praxin hujus doctrinæ scribit *Ælian*: *l. 4. var. histor. c. 4.* duo adolescentes amore & amicitia conjunctissimi ad Leopretium Simonidis Patrem venerunt interrogantes, quomodo in mutuo amore firmiter durare possent cupiebant enim intimæ familiaritatis consuetudinem annis vitæ coæquare:

his Leopretius pro responso dicebat thematis nostri practicam: *Si alter alterius iracedat, nec cum iracundia, iracundia resistere conetur*, si dum unus indignatur, alter dissimulet; dum unus erat, alter supportet; sic amoris vestri nodum sola mors solvet, amicitiamque vestram idem excipiet tumulus, qui & Corpora. Hæc Politia Christianæ quarto regula est. *Ne derelinquas amicum antiquum*, quam latius tractavimus in *bono Politico Max. 2. practica. 1. 2. & 3. præcipuum. 48. & seqq.*

REGULA XII.

Hoc oro ut sitis sinceri. Ad Philippens. 3. vers. 10.

IN nullâ officinâ tot funduntur dolli, in nullâ incude tot cuduntur fraudes, in nullo lapide tot acuuntur technæ, quot in amicitijs humanis adornantur simulationes; rarò apud homines est eadem vultûs & pectoris facies, sæpe quod in exteriori aspectu apparet, aliam formam habet à tergo; dantur amici similes nubibus pluviosis, quæ duplicem habent faciem, unam versûs solem, quæ in radiorum illius conspectu lucidam semper, amœnam semper, jucundam semper se ostendit, alteram à tergo versûs terram, quæ sæpissimè dum nubis facies versûs solem ri-

det, à tergo pluit, grandinat, fulminat, nubes eadem, sed alia facietenus, alia à tergo. Pessimam hanc Politiam totus notavit orbis in amicabili illâ phrasi, quam Herodes *Matth. 2. v. 8.* ad tres orientales Reges feit. *Ite & interrogate diligenter de puero, & cum inveneritis, renunciate mihi, ut & ego veniens adorem eum.* Vestrum inquit laudo fervorem, agnosco devotionem, veneror pietatem, nec possum non imitari, ô quàm me vobis obligatum profitebor, si gratiæ fortunæque per cælum vobis concessæ participem me facere velitis! simula-

bat

bat perfidus Tyrannus magnam novum Regem adorandi cupiditatem, contorquebat & submittebat collum, attenuabat vocem, attollebat oculos, velut animitus in cœlum suspirans: Sed quid? totum tam phaleratum, tam ornatum, tam affabile complimentum plus non erat, quàm fucus, dolus, fraus, impostura, & machinatio perfidiosa; testante Glossa: *finxit se vultu & verbis adorare eum, quem in vidâ mente cogitabat occidere.* Herodibus prô dolor! abundat nunc mundus Christianus, qui sub urbanitatis pallio, submissionis larvâ, & urbanissimæ comitatis elegantia pro amicitia officijs puram imò impuram vendunt simulationem; atque istis perorabit præfens conversationis Christianæ regula: *hoc oro, ut sitis sinceri.*

Super illud Sap. I. v. 5. *Spiritus S. disciplina effugies fictum*, boni Politici triplicem assignant fictionem. Primò quando simulator præ se fert amicitiam amoremque majorem, quam defacto habet, quæ fictio mala est apud P. Segn. in mannâ animæ trim. 3. 13. August. n. 4. & dicitur *fictio amplificatoris* reprobata à Spiritu Sancto Eccles. 20. v. 15. Secundò quando falsarius ostentat amorem, cum tamen non amet, & hæc fictio est peior, diciturque *fictio adulatoris*, de quâ Salom. Prov. 11. v. 9. *Simulator ore decipit amicum suum.* Tertiò quando simulat amorem illi, quem non solum non amat, sed & aversatur, & est fictio pessima, cujus titulus: *fictio proditoris*; huic minatur Deus Habac. 2. v. 1. *qui potum dat amico suo miscens fel.*
Boni Politici Conversatio.

In Politiâ Christianâ licet quidem minus amoris ostendere foris, quàm fovetur in corde, nec semper bonum & consultum est, totum patefacere pectus; non licet autem majorem amorem forinsecus simulare, quam intus quis ad amandus habeat; primum exemplo suo docuisse videtur ipsemet Christus: interrogans, *quæ est Mater mea?* ac si obliviosè prorsus & frigide eandem amaret. Secundum verò prohibuit Apostolus Rom. 19. v. 9. *dilectio sine simulatione*, & in præfenti themate: *hoc oro, ut sitis sinceri.*

Et certè turpissimum est, peculiarem amorem forinsecus simulando contestari, & nihil amoris in corde habere: perfidi Judæ hæc erat mala Politica, quam notavit Rup. Abb. dum enim in ultimâ cœnâ dixisset benignissimus Salvator: *Amen, amen dico vobis, quia unus vestrum me traditurus est, contristati cœperunt singuli dicere; nunquid ego sum domine*, solus Judas stylum mutavit, dicens: *nunquid ego sum Rabbi?* Matth. 26. nomen Rabbi, ait Padilla, majorem amicitiam sonat, hoc ipso igitur, quod Judas (dum omnes & singuli Christum vocant Dominum, *nunquid ego sum Domine*) eum vocabulo specialiori & benevolentiori nominet Rabbi, hoc ipso inquit Rupertus præsumendus erat non loqui sincerè, non ex animo, sed fictè subdolè & simulatè: *dicere Rabbi, & non dicere Domine cordis erat longinqui, id est, remoti à familiaritate dilectionis.* Affabilitas nimis officiosa plerumque mentitur; & ordinè

nariè verba amicitiam affectantia minus habent, quàm significare videntur, ideòque Judas, quo affabilius se per amicabile *Rabbi* demonstrare volebat fidelem, eò plus amicitiae fictionem falsitatisque partum detexit, ac propterea mansuetissimum Magistrum intrinsecus ita sauciavit, ut dicat S. Joh. 13. cap. *turbatus est Spiritus*. Mirabile quidem Christum Dominum turbari Spiritu in ipsa cœnâ, nam in horto Gethsemani, in ipso hostium accessu, in instanti & aperto captivitatis limine piissimus Dominus alacri, strenuâ, generosâ mente ac voce alloquebatur Discipulos: *Surgite eamus, ecce appropinquat, qui me tradet*. Ecce inquit cum satellitibus præsens est, turbam præcedit, vincula jam præsentat, animosè procedamus: & nunc in amorosâ cœnâ, ubi nullus adhuc hostis, ubi omnes, & inter omnes ipsissimus Judas tam speciali expressione condolere se demonstrat, hic Dominus turbatur, dolet, ingemiscit, quare? agnoscite discrimen: in horto Judas sine fuce, sine larvâ, sine simulatione sed ut apertus hostis agnoscatur etiam à longè veniens, & ideo non timebatur; in cœnâ vero spirabat amicitiam, loquebatur affabilitatem, Dominumque amicabilius interrogabat quàm alij, verbo, non sincerè, non apertè, sed simulatoriè loquebatur, & propterea *turbatus est Spiritus*, ita nimirum in externis hominum conversationibus non omne, quod splendet, aurum est, & sæpissimè qui nimis amicè, nimis affabiliter, nimis liberaliter amorem effundere videtur, ad de-

monstrationem effectus invenitur minus habens.

Hoc dixerim, ut Politicus noster fucatas amicitias tam praticare, quàm acceptare aut approbare caveat, sed semper in conversationibus pro magnâ Politicæ Christianæ regulâ teneat thema nostrum: *Hoc oro ut sitis sinceri*. In hominum enim præcipuè Christianorum mutuâ conversatione nihil est detestabilius, quàm vultum ostendere blandientem, aliud in ore palam prodere, aliud in corde clam recondere, sicque gestare cor illud duplex, de quo Psaltes regius *Psal. 11. in corde & corde locuti sunt*, uno in faciem adulantes, altero post tergum detrahentes. Et hoc in civili Christianorum conversatione vitium illud est, quod & Deo displicet & hominibus; hominibus quidem, quis quis enim candidum & sincerum gerit animum, is in sinceritate ambulat, nec aliud quàm reciprocâ sinceritatem amat, & per consequens duplicitatem cane pejus & angue in conversationibus execratur. Unde magnus ille charitatis DEI & proximi Zelotes, candidi ordinis mei Patriarcha Elias, ex tot, quod passus est, persecutoribus, nullum tam acerbè punivisse legitur, uti Simulatores illos Regis Ochoziæ quinquagenarios 4. Reg. 1. quos ob civilem & complimentosam sui compellationem, una cum 50. militibus fideis flammis tradidit devorandos: tot contumelias, tot ærumnas, tot persecutiones Regis Achab & impiæ Jezebelis fuerat perpessus patienter & constanter, & nunc ad solam (ut sonabat) ho-

honorificam compellationem : *Homo Dei Rex precepit ut descendas*, adeo fervet, adeo irascitur, adeo excandescit ad vindictam, ut & cœlum, cœlique nubes, nubiumque ignes provocet ad puniendum : cur nunc urbanis titulis & politicis, complimentis offenditur contra militiæ Duces & insignes politicos, qui prius patientiæ trophæum erexerat apud hostes ? quæ causa offensæ ? respondet Rup. Abb. lib. 6. in *Apoc. constat, quod animo nocendi dixerint, homo Dei descende, & ideo provocatio ignis habuit effectum* ; Verum est, insensissimi hostes Eliæ erant Achab & Jezabel, nullum tamen eorum Elias mulctavit igne, quia non simulabant exteriorem pacem & amicitiam, sed manifestè & aperto Marte persequiebantur ; quinquagenarij verò corde & corde locuti sunt, duplicem facilem habebant, palam complimenta dabant, politiam, & honorationem, intus verò cogitabant necem, atque ideo illis indulgit, quia aperti, hos vero combussit igne quia simulatores ; in sinceris mentibus nihil ita exarmat patientiam, quàm amicitia fucata, duplicitas cordis, spernens animus, & os amicum, nam ut August. l. 10. de civ. Dei: *nullæ sunt occultiores insidiæ, quàm ea, quæ latent in simulatione officij.* & ipse Spiritus S. prov. 27. v. 6. *meliora sunt vulnera diligentis, quàm fraudulenta oscula odientis.* Sed hos dignis coloribus depinxit nuper bonus Politicus noster in *præfat. ad Lect. & practica* 3. *Maxima* 16. num. 355. & seqq. ubi Doct. Angel. sustinebat hanc Thesin:

Boni Politici Conversatio.

cum voces naturaliter sint signa intellectuum, innaturale & indebitum est, quod aliquis per vocem significet id, quod non habet in mente. Tam execrabile vitium est duplicitas & conversatio non sincera, aliud loqui, aliud velle !

Non possum hîc omittere prædicatum illud, quod gallizantibus Germanorum complimentis tribuit Zahnus l. 1. de mendac. c. 38. legeratis ex Lipsio verba sequentia : *Germania, regio mihi semper amica, ob gentis ingenium naturâ rectum, & virtutis candidè amicum;* consideraverat autem econtra phaleras pseudopoliticorum fictiones, & dolenter hanc subdit Lamentationem : *Germania degeneravit. Germanorum enim hodie gallizantium plerique germanam sinceritatem & vercorum candorem ejurasse videntur, ita se mancipantes exoticis illis complimentorum mendacijs, ut pro Germanis non agnoscerentur, nisi lingua eos proderet, ita Zahn : dentato sed veraci calamo, quo gallizantium Germanorum complimenta mendacia dicere non timet : sive enim Germanus dicat : Ich bin des Herrn unterthäniger Slav und schuldiger Knecht / sive dicat : Je suis votre tres humble serviteur & valler, utrinque gallizat, per neutram enim expressionem mente germanâ sincerè intendit cujusquam servitijs se mancipare ; unde phrasæ ejusmodi ad libellam grammaticam examinatæ plus non sunt, quàm complimenta verborum, ad crisi verò Theologicam expensæ, sunt simulationes, fictiones, locutiones con-*

tra mentem vulgò mend: ideo approbat *Zahn. l. c. n. 1.* illud Gallis commune proverbium un grand complimenteur est un accomplis menteur. Magnus complimentarius est magnus logodædalus & fictionum vendulus. Excipio tamen, nisi tales in Germaniâ gallizantes complimentistæ revera ita sentiant, uti per complimentata loquuntur (quod rarissimum est) vel, nisi per phrasas illas solùm velint gaudiolo & reverentiâ quâdam aspergere libenter audientes, sincerèque supponant, auditores complimentata illa aliter non æstimare, quàm ut meros loquendi modos. Hoc enim supponentes in verbis germanicis non gallizabunt, sed in gallicis complimentis sincerè germanizabunt, salvo apostolico themate: *Hoc oro, ut sitis sinceri.*

Verùm non coram, hominibus tantùm, sed & coram Deo execrabilis est duplicitas & sinceritatis fucus, pronuntiavit hoc Salom. *Prov. 12. abominatio Domino labia mendacia.* Dei namque natura, ut docent Theologi, est infinite simplicissima & absque ullâ compositione, ideoque sicut illos diligit, qui in simplicitate animique candore ipsi assimilantur, sic odit omne illud, quod malam redolet duplicitatem, & propter hanc quam cum duplicitate &

simulatione Deus habet repugnantiam, existimant Doctores, Cygnum olim prohibitum fuisse Hebræis *Levit. 11. 18. & Deut. 14. 16.* ubi ausculter bonus Politicus Originem hom: in *Numer: prohibetur cygnus, qui cum albus sit foris, intus nigerrimam carnem habet, quod solenne hypocritis est.*

Et verò in primâ creatione primi hominis sinceritatem apertam & patentem jam implantare hominibus voluit, quando *Genes. 2. inspiravit in faciem ejus spiraculum vite.* Cur enim inspiravit in faciem? nonne illud vitæ spiraculum totam totius corporis molem vivificare debebat? cur igitur infunditur in faciem tantùm? veneror sententiam Doctissimi Padillæ: Deus volebat animam, animum, Spiritum, totamque vitam hominis ita ab omni fictione alienam, ut Spiritus qui in homine ejusque animo est, pateret in facie tanquam in cordis simulacro, ut homo apertam ubique præferat sinceritatem, de quâ virtute D. Ambros. laudavit. Beatissimam Virginem *l. 2. de laud. V. quod ipsa corporis species simulacrum fuerit mentis, figuræque probitatis,* & hoc est, quod Apostolus pro bonâ cum proximo conversatione rogat. *Hoc oro, ut sitis sinceri.*

REGULA XIII.

Audisti verbum adversus proximum tuum, commoriatur in te.

Eccles. 19. v. 25.

Postquam sinceritatis amore per præcedentem regulam iterum iterumque proscriptimus, toties jam proscriptum ex maledicto Machiavelli decalogo pseudopolitiæ principium: *externe omnibus esto blandus licet nullum ames*, huic malè olenti malè audientium aphorismo opposites regulam Apostolicam: *hoc oro, ut sitis sinceri*, in præsentī Christianæ Politicæ & conversationis capite pariter anathematizamus aliud Machiavellistarum dogma, quod in turpi decalogo inter decem Machiavelli præcepta quartum est: *ulula cum lupis*, pariformiter opposites doctrinam Regis Sapientissimi *Prov. 24. v. 9. cum detractoribus ne commiscearis*.

Absint, absint à Politia Christiana illa bonæ civilitatis spectra, quæ ululare cum lupis, cum detrahentibus detrahare, cum diffamantibus diffamare, in deliciis habent: sinceræ fidelitatis, quam jussis Apostolicis præcedente regulâ commendavimus, hoc inter alia speciale munus est *Prov. 11. v. 23. qui fidelis est, celat*, propterea ad promovendas bonæ conversationis regulas hîc amplectimur mandatum Syracidis: *audisti verbum adversus proximum tuum, commoriatur in te*. Quid quid vidisti, quid quid audisti, quid

quid legisti, quod alieni honoris offensivum esse possit, cave, ne ulules cum lupis, sed totum cum sinceræ mentis Politicis celare studeas, nam *qui fidelis est, celat*.

Politiam de celandis proximorum erratis ipsemet Deus olim docere voluit Patriarcham Abraham *Genes. 18*. Angeli à Deo deputati executores, ut de spurcissimâ Sodomitarum obscenitate nefandisque scandalis debitas sumerent pœnas, in procinctu erant ad vindictam actu inferendam, & ecce difficultatem quodammodo sibi ipsi movebat justissimus Deus: *num celare potero Abraham, quæ gesturus sum?* Abraham fidelissimus mihi servus est, an non ergo requireret animi mei candor, ut quod in proposito mihi est, ipsi apertiam, ipsi revelem? *num celare potero?* verba hæc impedimentum sonant, impotentiam redolent, & quid est, quod Deo aut impedimentum, aut impotentiam causare possit? erat utique impedimentum, sed quodnam illud? peccata videlicet & flagitia Sodomitarum, ad hæc castiganda exhibant Angeli, sed hæc an Deus revelare posset amico etiam fidelissimo, adeo deliberabat, ut diceret: *num celare potero?* non quasi divinæ Sapientiæ id esset arduum, aut divinæ potestati illicitum,

sed ut *Aquinas Angelus in cap. 18. Gen. quia Deus est valde difficilis ad publicanda occulta crimina*, benè notet Christianus Politicus, *Deus est valde difficilis ad publicanda crimina*, ideo quamvis Sodomitarum flagitia talia essent, ut in cœlum exclamantia penetrarent nubes, & exposcerent vindictam, tamen ad ea fidelissimo etiam amico detegenda, quasi vim aliquam sibi inferre, seque perurgere debebat.

Quod si autem Deus supremus omnium sine legibus Judex tam difficulter errores patefecit humanos, ô quàm monstrosa igitur bonæ & Christianæ Politicæ spectra sunt illi, qui ululare cum lupis, detrahare cum detrahentibus, & quotquot de proximo somniârunt occultos defectus, patefacere collegis non erubescunt. Non est hæc bonorum Politicorum methodus; bonus enim Politicus meminisse debet se hominem sicut alij, obnoxium fragilitatibus sicut alij, expositum errandi periculis sicut alij; sicut igitur non vult præjudiciosè traduci nævos suos, ita ex primâ regulâ æque parum debet detegere alienos. *Andisti verbum adversus proximum tuum, commoriatur in te.*

Eandem celandi Politiam à Filio DEI practicatam videmus in Evangelio, ubi notanter commemorat Evangelista, Apostolorum quosdam paria habuisse nomina, uti Judas Thaddæus & Judas Iscariothes, ut proinde alter ab altero dignosceretur, Christum nominibus proprijs adjecisse vocabulum aliquod distinctivum, sic dicitur *Luc. 6. v. 15.* Apostolos fuisse Simonem, qui voca-

tur Zelotes, & Judam Jacobi & Judam Iscariothen, ubi Simon ab animi fervore, Judas Thaddæus à parente, & alter à patriâ designatur, subintrat hic *Chrys. hom. de prodit.* inquirens, quare Judam Apostatam non pariter à proditionis facinore designârit, sicut Simonem ab eximio Zelo? & appositè ad præsens respondet: *illum de animi virtute nuncupavit, istius malitiae nomen abscondit, atque ideo non dixit Judas proditor, ut te doceat detractiones declinare.* Poterat utique sicut Simonem à probitate, sic Judam à sacrilegio denotare, suppressit tamen hujus flagitium studio, ut nos doceret obnubere aliorum culpas.

Hæc ni fallor erat Maxima illius Angeli qui *Joh. 5.* in piscinâ Jerosolymitanâ movebat aquam, ad quid enim illa motio, cum ad effectum miraculi parum videatur habere momenti? varias Lego SS. Patrum glossas, ad Politiam nostram præplacet sententia S. Chrysost. *turbabat Angelus aquam, ne in languentibus vulnerum turpitudine appareret.* O quàm optandum foret, ut inter Christianos Politicos tales darentur Angeli, qui advertentes nudari vulnera, traducere errores, lædi famam proximorum ex charitatis debito aquam turbarent, & detractiones aut abrumperent aut interpellarent! sed ea nunc in maligno mundo maligna floret Politia, quæ non solum proximi vulnera à detractoribus detecta non abscondit, sed & tenuem quamcunque muscam amplis relationibus in magnos fabricat elephantes; jam non est amplius prima illa primorum Christianorum Politia, quam

quam descripsimus in bono Politico *practica* 1. *Maxima* 16. & *num.* 342. & *seq.* nimirum.

Act. 5. postquam S. Petrus Ananiam propter sacrilegum venditi agri pretium punivisset subitanè morte, idque coram pluribus, peccatum istud tanto tangebatur silentio, ut nec ipsa Saphira Ananiæ uxor vel minimum quid de facto resciverit, quia nimirum tunc *credentium erat cor unum & anima una*, & accuratius prima servabatur regula: *quod tibi non vis fieri, alteri ne feceris.* Dum e contrario moderna Politia errores proximorum adhuc flagrant non tegere solùm, sed plenis, ut dicunt, buccis propalare quasi pro lege habet & consuetudine. *Luc.* 7. dum Magdalena in cœnæulo Simonis se prosterneret ad pedes Jesu, dicebat Pharisæus intra se: *Hic si esset Propheta, sciret utique, quæ & qualis est mulier.* NB. Si esset Propheta, sciret, ergo si non esset Propheta, scire non posset? Magdalena erat in civitate peccatrix publicè & notoriè talis, nihilominus ad sciendum conditionem ejus requirbat prudens Rabbini, ut Christus esset Propheta, *hic si esset Propheta, sciret*: pro præsentis tempore, ut quis aliorum errata & defectus noverit, non requiritur ut sit Propheta, tantus enim est diffamatorum numerus, ut non publica tantùm, sed & secretiora proximi errata in patentibus plateis & compitis publicentur. Evanuit pro dolor! sacra Christianæ Politia regula. *Audisti verbum adversus proximum tuum, commoriatur in te.*

Verùm an non deterrere deberet

diffamatores ejusmodi deplorandus, qui Moyfi contigit infortunij casus? ausus erat semel nescio quo Zelo propalare populi sui defectuosam fidem & incredulitatem: *audite rebelles & increduli.* Quid ad hoc tam apertè prolatum improprium? verba hæc edixerat Moyses *Numer.* 20. v. 10. & ecce v. 12. statim Deus sententiam intonat, *non introduces hos populos in terram.* Itane? ficcine præmiantur Moysis 40. annorum labores? tot contradictiones sustinuerat in Ægypto, tot incommoda tolerârat in deserto, vulgi exantlârat murmura, regiminis onera, curarum cruciatus, & nunc in terræ benedictæ conspectu eam non ingreditur? remaneant ingrati rebelles Israëlita, cœli beneficia non æstimantes & adorantes vitulum, sed Moyses semper fidelis cur ingredi prohibetur? pulchre S. Ephrem apud *Mendo conc.* 19. dum 3. *quadrag.* non obstabat Moysi mare rubrum sed verba manifestantia populi defectus velut murus impenetrabilis eum præpediunt, quo minus terrâ promissionis frui posset; ac si revera hæc effrœnis linguæ licentia, qua alienos errores publicavit, eum plus impedivisset ab ingressu terræ sanctæ, quam olim mare ab ingressu Ægypti, adeo videlicet contra cœlestem Politiam est alienos defectus non celare, ut excessus iste quasi à cœlo retardare videatur, quasi detractores ad cœli gaudia non quadarent.

Ideo etiam Rex ille *Matth.* 12. v. 9. invitaturus obvios quosq; misit ad exitus & vias in campis, *ite ad exitus viarum*, cur non ad forum & ad nundinas mi-

misit? si enim domum domusque mensas implere volebat hominibus, vix plures alicubi invenisset, quàm in foro: invenisset, utique, sed detractores ut plurimum, qui numerosiores plerùmque in foro solent esse quàm merces, cum autem nuptiæ illæ figura essent

gloriæ cœlestis, ideo ex fori loquacibus neminem invitare voluit, jam tunc innuens, quod *verba manifestantia alienos defectus, velut murus praepe-
diant. igitur. Audisti verbum adver-
sus proximum tuum, commoria-
tur in te.*

REGULA XIV.

Coram cano capite consurge, & honora personam Senis. Levit.

19. v. 32.

AD ruborem & erubescenciam im-
politaë Juventutis hujus temporis
canit *Ovidius 5. fast.*

*Magna fuit quondam capitis reveren-
tia cani*

Inque suo pretioruga senilis erat.

Tantis enim venerabilis Senectus præve-
niebatur honoribus, ut *Gellius l. 2.
cap. 15. de Roman;* scribat, *Senes à
junioribus colebantur ad Deum prope.*
Imò ipsum nomen *Senior* adeo erat
honorabile, ut etiam viris non anno-
fis, etiam servis conciliaret honorem,
ita *Abraham Genes. 24. v. 2. Servum
seniorem domus sue, qui præerat o-
mnibus quæ habebat, inter præcipuos
numeravit; ipsemet Christus Dominus
reverentialem erga Senes politiam, ad-
huc duodennis in templo jam docere
voluit, dum invenirent illum sanctissi-
mi Parentes in medio Doctorum au-*

*dientem illos & interrogantem eos: pa-
riter Beatissima DEI Mater, quando
abiit in montana, & nihil verita itineris
asperitatem intravit in Domum Zacha-
riæ salutatura Cognatam Elisabeth, ex
mente S. Ambrosij aliquam sacræ Poli-
tiæ praxin voluit docere: venit propin-
qua ad proximam, junior ad Seniore, ut
Senectuti deferret honorem. Ut-
rimque verò, Mater & Filius, JESUS &
Maria regulam hanc practicè monstrâ-
runt *Luc. 2. v. 25.* quando Seniculum
Simeonem & Annam Prophetissam in
templo visitare suæque præsentia con-
solari & beare voluerunt; quærit enim
Chalfridus in suis allegorijs. Cur non
disposuerit Divina Sapiencia, ut Sime-
on & Anna natum Messiam adoraturi
acceserint præsepe Bethlehemiticum,
uti præostenderant Magi & Pastores?
& respondet: *Simeon utpote Senex ve-
nire non poterat, ideo Christus ad ip-
sum venire & pravenire in benedictio-
nibus**

nibus voluit. Hanc Politiam jam inter Ethnicos docuit *Arist. l. 9. Ethic. 6. 2. omni Seniori pro etate honor reddendus est assurgendo, & sessione cedendo*, unde & *Juvenalis Satyr. 13.*

Credebant hoc grande nefas, & morte piandum,

Si Juvenis vetulo non assurrexerat, & si Barbato cuicumque puer:

Ad ruborem modernæ Juventutis hanc Politiam servavit antiquitas, ubi enim insignis semper cultus & honoratio Senibus quondam præstabatur, ibi nunc in illotis contemnentium juveniculorum buccis Senex quisque nuncupatur irrisoriè vetulus, effæctus, & Silicernium, ac si pro elapsis tantum temporibus & non multò magis pro Christianâ Politia citata Lex statuta esset: *Coram cano capite consurge, & honora personam Senis.* Romani adolescentes olim Seniores suos deducebant ad Curiam, eosdemque redituros cum reverentiâ præstolabantur; nunc ô malam politicam! nec ad Curiam, nec ad curas, nec ad labores, nec ad mores, nec ad Dei, nec ad hominis cultum comitatur Seniores effusa Juventus. *Aneas Sylvius l. 4. de rebus gestis Alphonsi*, refert, quòd Fridericus Imperator, cum aliquando Senem quendam urbis Præfectum constituisset, & ab imaturis forsan Consiliarijs propterea corrigeretur, hoc memorabile dedit responsum: *Senem commendamus oppido, non oppidum Seni.* Sapienter insinuans, subditis in Præfecto non attendendas esse has vel illas corporis vi-

Boni Politici Conversatio.

res, generosos & juvenes conceptus, blaterantem linguam, circumvagos pedes &c. Sed matura consilia, regendique prudentiam & dexteritatem, magisque laborandum Civibus pro incolumitate & sustentatione Senis, quàm Seni pro civibus; & certè felicior esset in multis locis Christiana Respublica, si negotia, quibus olim venerabiles præficiebantur Senes, jam non quasi à pueris pueriliter sæpè gererentur, ut quandoque subditi repetant illud *Jeremiæ lamentum: Thren. 5. v. 14. Senes defecerunt de portis.* Matura ætas, matura consilia parit, & plerumque inter juvenum, senumque cogitationes tale est discrimen, quale inter crudos & coctos, vel inter maturos & immaturos fructus; teste Roboam, dum semel tantum juniorum sequeretur pruritum.

Senioribus ubique debetur honor, speciatim in facultate loquendi, ita sancitum est *L. 2. quis quis C. de præfect. prætor.* & apud *Tiraquellum de jure primogen. in præfat. num. 112. & seq.* Et hanc Politiam sacra Scriptura laudat de Eliu Job amico: *respondens Eliu dixit, junior sum tempore, vos autem antiquiores, idcirco demisso capite veritus sum vobis indicare meam sententiam.* & meritò, ubi enim æterna Veritas dixit *Sap. 4. v. 8. Senectus venerabilis est*, ibi *S. Thomas* asserti hujus rationem assignat *2. 2. q. 3. quia Senectus est signum virtutis*; idque ex eo deduci posse videtur, quòd sicut Deus impijs propter impietatem rarò longam concedit vitam, juxta pronunciatum Davidicum *Psal. 54. v. 24. viri dole-*

dolosi non dimidiabunt dies suos, & illud Martialis :

Immodicis brevis est ætas & rara Senectus.

Sic econtra dum alijs longam vitam indulget, hæc ipsa gratia bonorum operum, virtutumque reputari potest meritum, atque dicebat ipsemet Deus *Psal. 32. Convertetur populus meus hic, & dies pleni invenientur in eis. & Job. 5. ingredieris in abundantia sepulchrum*, id est, ut legit ex Hæbræo Pagninus : *in Senectute ingredieris*, ac si Senectus & bonorum operum abundantia foret idem. Et verò, si attendere lubeat, infantia hominis est mutata, & inter vagitus omninò sterilis; pueritia est levis, ludisque debita; juvenus ardet libidine, seque facit laxam inconsideratæ temeritatis officinam; ætas virilis potissimùm inhiat terrenis sollicitudinibus: Senectus autem, utpote cui juveniliū annorum proclivitates præcisæ & resecatæ sunt, cui inordinatorum appetituum fomes imminutus est, cui depressa tumultuantium passionum exorbitantia languescit, ideoque ad prudentiam planè disposita, experientiæ multæ stipendijs quasi necessariò virtutem magis exornat, & depulsâ vanarum concupiscentiarum nube in piorum operum exercitio & praxi meliùs effulget; nam ut benè dixit *Alexander tertius c. 1. de renunciat. Vergente deorsum conditione corporis, fervor Spiritus in sublimiora conscendit. & Cicero 1. de divin. appropinquante morte multò diviniore est*

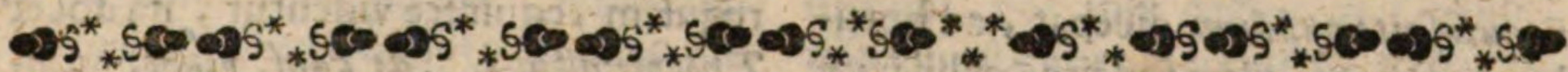
natura. Ita nimirum ex pronunciato Doct. Angel. *Senectus est signum virtutis*, & propterea honore & veneratione digna: *Senes venerandi sunt*, ait Palatius, *ut in quibus Dei aternitas resplendet.* Itaque manet Christianæ Politicæ Regula: *Coram cano capite consurge & honora personam Senis.*

Præter hæc ad venerandos Senes Christianum Politicum animare debet Syracidis monitum *Eccles. 8. v. 7. ne spernas hominem in Senectute sua, etenim ex nobis senescunt.* Id est, omni reverentiâ cole Seniores, eò quòd sicut illi ex Juventute tuâ simili ad senium transierunt, ita ex juventute tua ad illorum aliquando senectutem pertinges; certum proinde teneas, Deum talionis pœnam, quam *Matt. 7. v. 2. statuit: quâ mensurâ mensi fueritis, remetietur vobis*, vix in quempiam indispensabilius effundere, quàm in malos Politicos Senectutis dishonoratores, qui in ætatis suæ altis diebus irreverentiam, quam in juventute Senibus irrogârunt, infallibiliter pari recipient monetâ, id quod ipsemet forsan Politicus noster multorum exemplis & experiētijs jam sæpiùs aut legerit, aut audiverit. *S. Chrysost. in Genesim* scribens & reflectens ad angustias, misérias, lugendasque tragedias, quas inter Sodomitas pati debuit justissimus Loth, rationem inquirat, cur benignissimus Deus huic fideli servo suo tot adversa ad animam usque pertingentia immittere aut permittere voluerit? & pro causâ illas adversitatum asperitates merente allegat exiguum

guum respectum; quem Loth olim erga Senem Abraham ostenderat: dum enim Abraham *Genes. 13. v. 9.* tam amorosum, urbanum, & liberalem se Nepoti suo Loth ostenderet, ut pro dividendis optimæ terræ pascuis liberam ei fecerit electionem: *ecce universa terra coram te est, si tu dexteram elegeris, ego ad sinistram pergam*, Loth indubiè secundum omnes bonæ Politicæ leges venerandam canitiem suspicere, & cognato senilibus annis venerabili honorem deferre debuisset; sed è contrario Senem postponens, elegit partem suo iudicio arridentem, de

teriora Abraham relinquens, oportebat, inquit S. Doctor, *cum tantam experiretur aquitatem Patriarchæ, parem respondere honorem, & tanquam nepos ei potius voluntatis concedere electionem, & debebat hoc facere Loth.* Quia igitur tunc malus Politicus Senium despexit, ideo multarum factus est miseriarum scopus.

Et hæc est æqua divinæ Nemescos contra dishonorationem venerabilis Senii procedendi iustitia, ideo, *coram cano capite consurge, & honora personam Senis*

REGULA XV.

Gaudete cum gaudentibus. Rom. 12. v. 25.

Vereor, ne Politicus noster indiscretum Politicum me diceret, si de serijs semper agere, ad seria semper hortari, seria tantum præscribere, & non etiam de interponendis inter seria gaudijs ullam diversionis aut distractionis regulam pro bona cum proximo conversatione inferere vellem, nec enim Politicæ Christianæ adversatur pro-verbium illud:

Interpone tuis, interdum gaudia curis

Imò nec Christus Dominus optimus sacre Politicæ Magister discipulos suos ita *Boni Politici Conversatio.*

semper adstrinxit, ut non aliquam interdum quietem discretè indulserit, ita enim refert S. *Marcus c. 6. 30.* rediisse aliquando à prædicationis officio discipulos laborum referentes studia: *convenientes Apostoli ad Jesum nunciaverunt ei omnia, quæ egerant & docuerant.* Narrabant felices concionum suarum effectus, uberes doctrinæ Christianæ successus, & magnam Evangelij propagationem, tot & tanta referebant, ut Dominus videretur millenas habere causas, eos ad opus illud prosequendum quantocius remittendi; verum non fecit hoc sapientissimus Magister, sed mansuetissime

dixit illis : *venite seorsum in desertum locum , & requiescite pusillum*. Tanta erat hominum ad prædicationes Apostolicas concursantium aviditas , tanta copia , ut idem Evangelista asserat : *erant , qui veniebant & redibant multi , nec spatium manducandi habebant*. & tamen ipse Dominus Apostolos ad quietem ac diversionem recipiebat. Sed quare ? anne hoc laudabile est , se subducere à laboribus in vineam Domini ? sequi quietem , dum plures præstolantur audire verbum Dei ? factum optimè , non enim jubebat Christus , ut prolixiore otio maledicas obtrektorum linguas excitarent , sed *requiescite pusillum* dicebat , ad horulam respirate , vires reficite , exhilarate mentem , omnes enim carne constamus & sanguine , & nemo tam ex marmore firmatus est , ut serijs tantum omnes horas dare , nullamque refocillationem quærere debebat. Ita *Theophilactus in cap. 6. Marci*. *Quiescere facit Christus discipulos suos , ut sciant Prelati , laborantes verbò & doctrinâ dignos esse , quibus detur sua quies , ut non semper intendant laboribus*. Intervallum requirunt labores illi , qui sine quietis & distractionis intercapedine perdurare diu non possunt.

Nec Deus divinis Decalogi legibus ita ad continuos astrinxit labores , quin hebdomadarum concesserit Sabbathum pro quiete tam pecorum , quam hominum : nec S. Mater Ecclesia tam continuo luctu celebrat quadragesimam , quin interponat Dominicam Letare , ex causâ , quam explicat Innoc. ;

Serm. in Dom. Letare. Scitis charissimi , quòd corruptibile corpus inter continuas anxietates non potest subsistere , nisi quandoque recreationis intermedium intercedat , ne ergo fidelis populus per asperitatem quadragesimalis abstinence sub continuo labore deficiat , in hac medianâ Dominicâ quoddam recreationis solatium interponetur , ut anxietas temperata levius sufferatur. Ita prudentissimus Pontifex : imò ipsimet agricolæ cum aviditate quot annis expectant encœnia , ut in Festo Dedicationis licitâ quâdam lætitiâ possint recreari ; sed & creaturæ irrationales hanc respirandi & recreandi regulam requirere videntur , ita docet *Theophrastus l. 5. de caus. plant.* multas esse arbores , quæ cortice , & alijs , quibus prægravantur oneribus , quandoque levare debent , ut suâ serventur in vitâ , cujus hanc rationem addit : *quia omnia desiderant vel Spiritum aliquem , vel solutionem , vel meatuum relaxationem*. Ita ignis inclusus quærit , ut erumpat , ventus terræ cavernis coarctatus montes tremore concutit , maria commovet , terram quasat , donec è carcere suo liberior erumpat , avicula cavæ suæ cancellos percontat , ut elabi in apricum aërem & pro libertate cerebelli campum , saltusque possit pererrare.

Si igitur animalia , si elementa , si plantæ naturaliter effugiant continuam ligaturam , solutamque appetant libertatis praxin , naturalius profectò erit , ut & homines quandoque honestum quærant alleviamentum , quo status sui molestias alacrius valeant perferre.

Spi-

Spiritus, qui in fragili corporis nostri massâ inclusus tenetur, suffocaretur, nisi quandoque illius relaxarentur vincula, & remitterentur nexus, necesse est nonnunquam respirare à laboribus, ut debilitatæ vires noviter restaurentur; Et huc collimat octava Politicæ nostræ Regula: *Gaudete cum gaudentibus.*

Pro confirmatione hujus pulchram reflexionem facit expertissimus Christianæ Politicæ practicus *Thom. Kemp. serm. 2. §. 4.* ad Christum assidentem fonti Samariæ, ita enim loquitur: *quod moderatum est, melius durat, ideo ipse Iesus post itineris fatigationem residabat super fontem, expectans cibum, & postulans aqua potum.* Indubitatum est, Politico Christiano multos pro æterna vita sufferendos esse labores, multas observandas leges, arctam esse cœli viam, & laboriosè perambulandam, sed ideo etiam animadvertendum, viatori refocillationem inerponendam esse, propterea ipse Salvator condescendit ad fontem Sichem, quiete, cibo, potu, & colloquio reficiens lassatas vires. Christiano igitur non continui labores, sed interrupta refocillatio est concedenda, hanc Politiam docuit Cordubensis Philosophus *Seneca lib. de tranquill. animi. c. 15.* *danda est remissio animis, sicut enim fertilibus agris non est imperandum, quia exhaustiret illos nunquam intermissa fecunditas, ita animorum impetus assiduum labor frangit. Legum conditores festos instituerunt dies, ut ad hilaritatem homines cogerentur tanquam necessarium laboris temperamentum.*

Quantumvis autem recreationes honestæ bono Politico licitæ sint, circumspectè tamen, & absque omni auctoritatis periculo fieri debent; Politicus enim multis multorum crisi- bus expositus est, & propterea specialissimis pro recreatione indigebit regulis, nam Christus Dominus *Luc. 10. v. 7.* Discipulis suis licentiam faciens, ut in Sæcularium ædibus quiescere, comedere, & bibere possint, hanc specialem reflexionem eis commendavit, ut Dei operarios se meminerint. *In eadem domo manete edentes &c. dignus est enim operarius mercede suâ*, id est, edite, bibite, reficite vos, sed recordemini, vos esse operarios Christi, esse Christianos, ideoque sic agite, ut Christianos decet. Ita explicat textum illum Euthymius: *edere & bibere permisit, non simpliciter, sed sicut discipulos suos decebat, igitur*

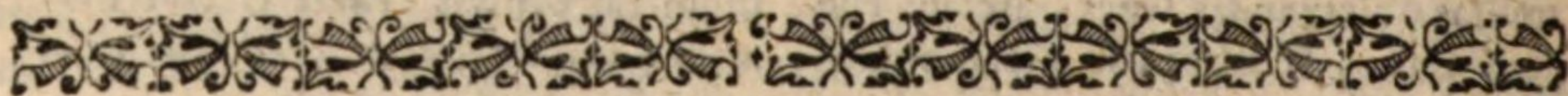
Interpone tuis interdum gaudia curis,

Sed quoque letitia noveris esse modum,

Proinde fas est Politico nostro quærere recreationes, interesse consortijs, miscere colloquia, & sic *gaudere cum gaudentibus*, imò *gaudete in Domino semper*, inquit Apostolus, verum non ad effusam sine limitibus licentiam, sed juxta bonas Christianæ conversationis regulas: hanc in recreationibus conversandi limitationem eruit Cassianus ex illo considerabili prædicato, quo Sponsus Ecclesiam suam *Cant. 4. v. 12.* nominavit *hortum*, non qua-

lemcunque, sed *conclusum*; dicere enim volebat, decens, & dignum esse, ut in *Politiâ Christianâ* sint horti deliciarum, recreationes, diversiones, feriaciones à laboribus, respiraciones à negotijs, sed ita cingantur murò modestiæ, maceriâ temperantiæ, & pariete frugalitatis, ut immoderantia, excessus, & effusa quævis licentia excludatur, verbò, liceat in bonâ *Politiâ* habere hortos deliciarum, honestas recreationes, moderatas lætities, non tamen gentilium, sed Christianorum legibus conformes: audiamus *Cassianum lib. 13. in Evang.* sic loquentem: *sunt delitia paganorum & infidelium, sed non conclusæ, sunt delitia peccatorum, sed non conclusæ, sunt verorum Christia-*

norum sed conclusæ, & hoc est, quod in recreationibus Christianorum limitat Apostolus ad Philipp. c. 4. gaudete in Domino semper, iterum dico gaudete. Sed id observate simul, modestia vestra nota sit omnibus hominibus. id est, ait Doct. Aquinas: *ita moderatum sit gaudium vestrum, ut non vertatur in dissolutionem.* Ideoque, ut in omnibus conjunctam habeat recreatio modestiam, oblectatio honestatem, relaxatio ædificationem, non sint mordaces joci, non contumeliosi lepores, non dissoluti risus, non aculeati discursus, pro cuius *Politiæ* specialiori practicâ Christiano Politico servient sequentes observantiæ.

REGULA XVI.

Modestia vestra nota sit omnibus hominibus ad Philipp. 4. v. 5.

OBSERVANTIÆ PARTICULARES.

Pro

Recreationibus & Colloquiis.

Prima boni Politici in recreationibus, & publicis plurimum colloquiis cura observabit sapientissimi Cicero-
nis regulam 2. de orat. qui aut tempus
quid postulet, non attendit, aut eorum,

cum quibus est, vel dignitatis vel com-
modi rationem non habet, aut in ali-
quo genere inconcinnus & incultus est,
is ineptus dicitur. idem Cicero orat.
ad Brut. debemus considerare in omni

re, quid consentaneum sit tempori & persone. de eodem pulchrè Seneca: *quid quid dixeris, antequam aliis dicas, tibi dicito, nam ad pœnitendum properat, qui cito dicit, nam dictum facile potest dici, dictum autem inditum fieri nequit.* Primò igitur consideranda est circumstantia loci, temporis, & personarum.

Secundò quæcunque sit loci aut personarum circumstantia, nunquam loquatur bonus Politicus de secretis sibi fortè concreditis, est enim præscriptum Salomonis *Prov. 25. v. 10. causam tuam age cum proximo tuo, sed arcana alterius ne retegito, ne probro afficiat te, qui audit, & infamia tua sit irrevocabilis.* Quisquis enim hanc effrœnem linguæ licentiam audiêrit, garrulum cavebit, juxta monitum ejusdem Salomonis *Prov. 20. v. 19. revelanti arcana, & ei, qui seducitur labijs suis, non admisceto te, & iterum cap. 27. v. 16. qui revelat arcana, amittit fidem, & nunquam inventurus est amicum ex animo suo.*

Et verò, si secretum, quod pandis, secretum esse debet, cur dicis alteri? si apud alterum illud continere vis, ergo propriam fidelitatem deseruisti, confugiens ad alienam; vel enim alter secretum tenebit, vel non? si non, dedecus & infamiam parâsti tibi, sin ita, ergo fidelior ille tibi, quàm tu alijs. Unitas suum prædicatum deperdit, quamprimùm alius numerus sibi advenit, ita arcanum apud primum arcanum est, si vel semel ad alterum egrediatur, jam volat irrevocabile verbum. Nec enim credere debet prudens Politicus,

vanam illam garrulorum clausulam valere: *Nemini dixeris, hic dictum.* Qui enim sibi secreti silentium imponere non potuit, quomodo imponet alijs? notet Ovidium:

*Eximia est virtus præstare silentia
rebus,
econtra gravis est culpa, tacenda loqui:*

Tertiò in Colloquijs & recreationibus bonus Politicus modum & mensuram teneat in jocis: Stoicos mores, stoicum silentium, stoicam gravitatem & rugatam semper frontem in conversatione ingenuorum hominum gerere, nemo Politicorum approbabit, nemo est, qui non urbanos sales, jocòsque quandoque admittat, laxandus est quandoque arcus, ne constanti rigore languescat; joculari quandoque decorum est, unde qui modum civiliter & honestè jocandi aliequitur, is inter Politicos urbanus & festivus; qui jocos totaliter respuit, agrestis & inurbanus; qui verò excedit, levis & scurrilis habetur: cavendum proinde, ne joci & sales sint affectati, frigidi, magisque per vim accersiti, quàm ex ingenio nati, tales enim non tantùm honestæ voluptatis destituuntur gustu, sed & molesto excipiuntur fastidio, dum excitata præsentium spes fallitur, & qui saltum promittebat hinnuli, vix assultum exhibet pulicis, qui caret sagittis, arcum non debet intendere, minùs collimare in scopum.

Valeat pro hâc observantiâ dictum Macrobij *l. 7. Saturn. c. 3. salubus*
can.

cautè utendum & tempestivè sine molestia auditorum, ne fiant convitia & scurrilitates. Nam jocos immiscere inhonesta, est turpis ineptia, & impudentia Sannionum, quia Scurræ aucupantur ubique risum, & ridicula; propterea non est boni Politici, sed abjectæ indolis, semetipsum præbere ridiculum & risu dignum: de talibus pronunciat Plutarchus *l. de liber. educ.* qui ita se comparant, ut hominibus nullam honestatis rationem habentibus voluptates concilient, ipsi mali & inciviles sunt. Prohibuit hunc jocandi excessum Salomon *Prov. 24. v. 28. fatuum ne agito labijs tuis.*

Quartò magnus contra Politiam Christianam solæcismus est, jocos & facetijs sacros sacræ Scripturæ textus immiscere; est enim lusus, sicut à reverentiâ verbo DEI debitâ, sic à bonâ Politia alienus, quem errorem *Concil. Trident. sess. 4. de libr. sac. edit.* in fine sic prohibuit: *temeritatem illam reprimere volens sancta Synodus, quâ ad profana queque convertuntur, & torquentur verba & sententiæ S. Scripture ad scurrilia, fabulosa, vana &c. mandat, & præcipit ad tollendam hujusmodi irreverentiam, ne de cætero quisquam quomodolibet verba sacræ Scripture ad hæc & similia audeat usurpare: ut omnes hujus generis homines temeratores & violatores verbi, juris & arbitrij pœnis per Episcopos coërceantur.* Unde malè sonat jocularis illa sacri textus perversio, quâ non nemo ex Cant. *Magnificat pauperum & divitum mentes distinguere voluit, versum esurientes ita legens: esurientes implevit bo-*

bus, & divites dimisit in aves. Joci tam indecori apud viros honestatem amantes plus perversitatis, quàm ingenij habere æstimantur.

Quintò in recreationibus & consortijs indecora judicatur nimia in risum effusio, nam ut *Clem. Alexandr. l. 2. padag. c. 5. non est ridendum apud quoslibet, nec in omni loco, nec omnibus, nec propter omnia.* Unde quando de rebus turpibus ridendi præstatur materia, Christianus Politicus potius erubescere debet, ne per consensum quendam assentire vel complacere videatur; semper autem, dum ridere placet, sine cachinnis, sed voce leni ridendum est; risus enim cum elevatione vocis pro stultitiæ notâ habetur apud *Eccles. c. 21. v. 23. vocem suam in risu stultus extollit, vir autem solers vix placidè risurus est.* Ridere autem ad jocos à se ipso prolatos facit complacentiam propriam, cum loquentis non sit ridere, sed auscultantis. Ridere in gratiam alterius ridentis pro inanis petulantia reputatur signo. unde Seneca: *morbum esse scias, non hilaritatem, semper arridere arridentibus, & ad omnium estimationem suam quoque os deducere.* Porro nunquam periculosior est in conversatione risus, quàm dum ex risu fit irrisio, à quâ magnæ excitantur contentiones & jurgia. Unde Salomon *Prov. 22. v. 10. ejice derisorem, & cessabunt jurgia.* Irridere enim aliorum verba vel gesta, aut de erratis illorum cum risu & exaltatione vocis gratulari, eos suffundit rubore, &

accendit indignationem, pro quo monet Cato:

*Alterius dictum aut factum, ne riseris
unquam.*

Exemplo simili, ne te derideat alter.

Et quidam alius Poëta:

*Esto quod es, quod sunt alij, sine quem-
libet esse*

Et iterum non nemo carmine quidem
ludicro, sed veraci:

*Sicut it, ire sinas; nam sic vult, sicut
it, ire;*

*Sicut enim nunc it, sic semper & ivit,
& ibit,*

Sextò. Cum nemo sine crimine vivat, gravis contra Politiam defectus erit, cuiquam talem exprobrare imbecillitatem, qualem forsan ipsemet exprobrans circumfert; nam qui dicit, quod vult, sæpè audiet, quod non vult sive ut Poëta,

*Qui, quæ vult, dicit, quæ non vult,
audiet ipse.*

Vulgare est proverbium: qui pilam projicit, expectare debet, ut reverberetur, unde si Politicus noster aliquid facetè in alterum dixerit ad recipiendum ictum graviolem (si telum revolet) jam armatus & paratus esse debet; nihil enim in sociali conversatione indignius est, quàm impunè in quoslibet ludere, & ad levissimam retorsionem impallescere, ideo quamvis modesto quodam joco acerbius forsan in te vibretur dictum, quàm per-

Boni Politici Conversatio.

sona tua mereri videatur, majori tibi vertetur laudi, si dissimulante animo tuleris, quàm si cum stomacho aut scommate exceptum ulciscaris; aut si recipere nolis, prius cave, ne sagittam emittas; sæpè enim quisquam ludicra patitur ab alijs, quæ non patitur à te. Novimus ex fabulis, observasse aliquando asinum, quod canis assultibus & morsuunculis suis Domino blandiens magnam eidem fecerit oblectationem, gratiosè statim præmiatam, quare asinus parem gratiam promereri cupiens, Dominum quoque insultibus & moribus vellicare incipiebat, pro blandimentis autem non nisi fustuarium recepit; ne in similem Politiam bonus Politicus impingat, providendum erit, ut jocos usurpet circumspectè.

Septimò. Valdè indecorum est in colloquijs contentiosè & cum clamoribus disputare, quod prohibet Apostolus ad Titum 3. v. 9. contentiones & pugnas legis devita. & ad Philipp. 2. 3. nihil per contentionem, sed in humilitate superiores sibi arbitantes. item Eccl. 4. v. 30. non contradicas verbo veritatis ullo modo, ne confundaris de mendacio in eruditionis tuæ; ideo bonus Politicus id, quod probatissimâ experienciâ non evidenter carè novit, contumaciter affirmare vel negare nunquam contendat, quia non omne verosimile statim verum est, nec omne incredibile continuò falsum; propterea observare noverit illam Catonis practicam.

Vincere cum possis, interdum cede So-
dali,
Obsequio quoniam dulces retinentur a-
mici,
Qua superare potes, interdum vince
ferendo;
Maxima enim morum semper patientia
virtus,

Quòd si prudenti tuæ simulationi aut dissimulationi adversarius nolit cedere, aut contentions seponere arma, tunc licebit jocorum consulere armamentarium, & ludicro quodam dicto finire pugnam: talem pro finiendis contentionibus Maximam refert *Poggius in facetiis*: Inter Gallos militabat Nobilis quidam patriâ Anglicus, caput bovis in insignijs gestans, Gallorum quidam, qui idem stemmatis sui habebat insigne, cum hoc propterea diu disputabat, eumque altercatione incalescente provocabat ad duellum: proditur ad arenam, ubi Anglicus inutile duellum declinaturus, à Gallo petebat legitimam causam pro periculoso litigio; cui Gallus, indignum est, inquit, quòd arroges tibi insignia, quæ antiquissimo & soli stemmati meo gratijs Regalibus jam olim fuerunt indulta, nimirum unum *chef du Beuff*, id est *caput bovis*, & pro definitione hujus mei juris ad feralia concurreremus arma. Ohe! reponebat Anglicus, si hæc totalis est tantæ disputationis ratio, nullo nobis certamine opus est; *ego enim in insignibus meis non bovis, sed vacca gero caput*. Atque ita duello cum risu soluto ad sua quisque digressus est. Politia bona apud clamorosas disputationes & con-

tentiones, aut juri suo cedere, aut joco quodam finire; quam Politia Maximam fusè dedimus in *Politia Carmelit. Max. 2. pract. 3. num 84. & seqq.*

Octavò. In colloquijs & recreationibus inter loquentem & auscultantem Symmetria esse debet, sicut inter eos, qui pilâ ludunt, ut dum unus loquitur, alter audiat, ne garrigentium Sturnonum videatur esse conventio, quâ de re sic scribit Plutarchus *lib. de audit. expectandum, dum alius dicendi finem fecerit: qui statim irrumpunt, illi neque audiunt, neque audiuntur; qui verò continenter, verecundè & patienter audit, id, quod utile est, è sermone percipit, & quod inutile est, facilius deprehendit, veritatisque studiosus habetur, non contentions, non temerarius vel rixator*. Et hoc est, ad quod *Syrach. Eccl. 11. v. 8.* hortatur: *priusquam audias, ne respondeas verbum, & in medio sermonum, ne adjicias loqui. & cap. 32. v. 9. audi tacens, & pro reverentiâ accedet tibi bona gratia*. Qui aliorum interrumpunt sermonem, idem propemodum faciunt, quod in rusticorum fimetis pulli galinacei, quando ex aliorum rostellis proripiunt grana.

Boni & sinceri Politici est, oculis inloquentem conversis humaniter auscultare, ita de Christo optimæ Politia optimo Magistro dicitur *Luc. 6. v. 20. sublevaris oculis in discipulos dixit*; ideo absurdum est oculis limis & intuitu semi-obliquo loquentem aspiceret, estque Politia pessima, si, quem rectè

rectè aspicere noluit, etiam loqui præpediat.

Nonò. Taciturnitas nimia, & stoicum in recreationibus silentium improbatur, & vel fastidij vel aversionis, vel inscitiae suspicionem generare solet, nam ibi tacere, ubi alij loquuntur, est ad commune convivium suam non conferre Symbolam, talesque mutos in latis & amicis congressibus nemo unquam libenter videt: plerumque enim, ut Ajax apud Ovid. de Ulyssæ dicebat:

Astutâ tacito gestant sub pectore vulpē,
Unde Poëta quidam ait:

Demissos animo, & tacitos vitare
memento

Quâ tacitum est flumen, forsân latet
altriûs unda.

Econtra tamen neque decens est nimia garrulitas, quæ arguit levitatem & vanitatem hominis, ut ait Gellius l. 1. c. 15. Natura non abs re duas aures & unam tantummodò linguam dedit homini, eamque duplici dentium & labiorum muro circumvallatam, ut nimirum major esset audiendi, quàm loquendi promptitudo. Unde Cicero l. 1. de orat. qui nunquam tacet, hunc morbus loquendi tonet, melior est prudentia indifferta, quàm stulta loquacitas, & ordinariè viris prudentibus nimia loquacitas fastidium parit, teste etiam Sapiente Eccl. 20. v. 5. est odibilis, qui procax est ad loquendum, ut proinde nimium garrulus nec sibi consulat, nec alijs; ideo Politicorum Sapientissimus Prov. 28. & 29. ita loquitur: qui moderatur sermones suos, doctus & prudens est, stultus quoque Boni Politici Conversatio.

si tacuerit, sapiens reputabitur, & si compresserit labia sua, intelligens.

Effusè garrulis, qui colloquij tempus potissimum soli occupare volunt, breviusculè dicit Job. cap. 13. v. 5. *utinam taceretis, ut putaremini esse sapientes;* ex quo Althusius lib. 1. de conversat. civili. c. 5. pag. 100. hanc observationem notat, quòd, qui minimum sciunt, ferè plurimum loqui soleant, sicuti dolia vacua, si pulsantur, maximum sonum edunt, plena exiguum. Quare pulchrè monet alicubi Cicero, advertendum esse, si sermo delectationem habere debeat, ut & incipiendi sit ratio, & desinendi modus, quam Politiam paucis ita complectitur Syrach. c. 32. *adolescens loquere in tuâ causâ vix, audi tacens simul & querens, & ubi sunt senes, non multum loquaris.*

Decimò. Inter vitiosæ garrulitatis species est laudare se ipsum, de quo vitio Cato in dist.

Nec te collaudes, nec te contempseris ipse,

Hoc faciunt stulti, quos gloria vexat inanis.

Melior est Politia Salomonis Prov. 27. v. 2. *laudet te alienus, & non os tuum, extranei & non labia tua.* Non enim qui se ipsum commendat, ille probatus est. Et in hoc præcipuè vitatur bona Politia, si quis extollat, & amico exprobrat præstita forsân ipsi beneficia, quod inter stultorum reputatur mores: *datus insipientis non erit tibi utilis, exigua dabit, & multa improperabit.*

rabit, *Ecol. 20. v. 15.* aliter docuit hanc Politiam Romanorum Orator Tull. lib. de amicit. *officia meminisse debet is, in quem collata sunt, non commemorare, qui contulit.* & Seneca l. 2. de benefic. c. 11. *qui dedit beneficium, taceat, narrat qui accepit.* Si autem non liceat exprobrare beneficia, multò minùs licebit objicere antiquas offensiones, sed in discursibus aut moderatum, aut mansuetum & placabilem esse decet, garrulum nunquam.

Hunc decalogum cum pluribus alijs præceptis pro servandâ in recreationibus & colloquiis bonâ Politia sparsim tradunt Authores, quibus addit paulò ante cit. Doct. *Althus. c. 6.* indecorum esse, si plebejus more nobilium, verborum suorum pronunciationem formare, si Nobiles ad morem rusticorum elocutionem instituere, si vir prudens peregrinam dialectum usurpare, v. g.

Si Franco Misnicè, vel Bavarus Westphalicè sermonem suum proponere soleret; omnis enim affectatio enunciationem reddit ingratam, & de linguæ nativæ contemptu suspectam, vanique decoris, & indecoræ vanitatis cupidam.

Porro gratas in conversatione loquendi materias eruditè suggerunt *Adamus Weberus in font. discurrendi Theophil. Rayn. in breviar. chronol. Christ. & Jacob Masen. in argut. familiar.* Ex quibus etiam rara, curiosa & gratiosa quædam huc referte libuisset, nisi desideratam opusculi nostri brevitate offendere timuissem: quare hæc de locutione sufficient, ex quâ sapissimè boni vel mali Politici colliguntur mores animique indoles; proinde ad observantias in loquendo nunc sequantur.

OBSERVANTIÆ

IN

ACTIONIBUS.

EX his enim sumuntur conjecturæ sortiores, unde dicitur *Eccles. 19. ex visu cognoscitur vir, & ab occur-su faciei cognoscitur Sensatus, amictus corporis, risus dentium, & ingressus hominis enunciant de illo*; itaque gestus & actiones in bono Politico ita comparati esse debent, ut semper aliquam reverentiæ & præclaræ æstimationis erga illos, apud quos versatur, significationem testentur, & propte-

rea averſandum & fugiendum, quidquid aliorum sensibus contrarium, aut eorum aliquam disæstimationem vel despicientiam indicare potest, atque ideo

Indecens est, non facere aliquem participem signorum, allocutionum, aut rerum, quarum participes fecisti plures ipsi pares, aut non sustinere velle in societate illas actiones, quas alij Seniores te vel nobiliores sustinent.

In.

Indecorum est, tam propè astare alteri, ut eum loquentis halitus contingat, aut sputo faciem conspergat: impolitum est, rotato capite negare, inclinante affirmare, sicque nutibus tantum loqui velle; odiosum verò & maturis viris molestum est, quando loquens ad interrogationes suas non auscultantem stimulat, manu vel cubito tundendo latus.

Risus, quo rictus oris latè diducitur nudatis dentibus & corrugatis buccis dicitur Sardonicus & caninus. Vultus, oculi, & frons semper sine cachinnis in debita serenitate servari debent: sunt enim animi benè vel malè affecti imago, propterea ait Salomon *Prov. 17. in facie prudentis lucet sapientia, oculi stultorum in finibus terra. Eccl. 26. ubi cor bonum est, in omni tempore vultus illorum hilaris, & Prov. 15. cor gaudentis exhilarat faciem.* Idco oculos

cum facie demittere, nec alios rectè aspicere, indicat animum minùs sincerum, nec sincerè affectum. ita de Saule dicitur *1. Reg. 18. v. 9. non rectis oculi Saul aspiciebat David.*

Sunt & quædam fugienda, quæ pro signis habentur vilipensionis præsentium, v. g. ex confesso plurium surgere, & cubiculum obambulare; cultello ungues resicare; non oppositâ manu dentes scalpere; sedendo pedem unum alteri imponere, aut stando alteri præponere ad morem vigiliarum castrensiū; manu & brachio sustentare mentum; postquam nasum emunxeris, strophium inspicere, an non Margaritha vel pyropus è cerebro exciderit; hæc & similia creduntur signa hominis parùm reverentialis, qui honestorum virorum præsentiam non debite veretur. *Clem. Alex. l. 2. pedag. 6. 7.*

REGULA XVII

In convivio non arguas proximum, & non despicias eum in jucunditate illius. Eccles. 31. v. 41.

OBSERVANTIÆ

IN

CONVIVIIS.

SI unquam, hinc præsertim bono Politico incumbat supradicta generalis

regula, ut prudenter ad singulas loci, personarum temporisque circum-

stantias circumspicere reflectat; in specie autem ex cit. Clem. Alex. observet sequentia:

Ne primus inter convivas in cibos appositos manum extendat juxta illud *Eccl. 31. v. 21. si in medio multorum sedisti, prior illis ne extendas manum tuam, nec prior pascas bibere.* Nec facile indicet voluptatem suam, quam vel ex cibis, vel potu, vel tabulae apparatu habet, monente eodem Syracide *cap. cit. v. 12. & 13. super mensam non aperiatis faciem tuam prior, non dicas: multa sunt, quae super illam sunt, memento quoniam malus est oculus nequam.* Neque decet cum quadam vorandi ingluvie nimis avidè ingerere cibos, monente eodem iterum *Eccl. 37. v. 32. noli avidus esse in omni epulatione, & non te effundas super omnem escam.*

Indecorum est tempore Convivij praelingere digitos, cibum jam prae-morsum è faucibus ad patinam ponere, frequenter excreare, quia non (sicut asinis & bobus idem est praesepe & sterquilinium) ita viro Politico debet esse mensa convivantium; ideò, si necessitas talia urgeat, faciendum id erit decenti modo & aversa ab epulis, poculis & hominibus facie.

Turpius est, porcorum instar toto quasi rostro patinis & scutellis impendere, brachijs in mensam procumbere, ambas simul buccas implere, ore adhuc pleno bibere aut loqui, in manducando gliscere, & sonitum facere, cum lacrymis & exclusione spiritus bibere, aut potum cum strepitoso hiatu ita attrahere, ut ob ingurgitationem

vox resonet in gutture, ac si in vas fictile infunderetur vinum, inter bibendum intortis oculis intueri alios, aut caput cum cervice rejicere in tergum, Hæc & plura quoad mores actionum specificat præcit. Clem. Alex. & ex ipso doctissimus *Weberus in fontibus discurrendi fonte 5. exemplo. 5. pag. 40.*

Ubi inter alia sic describitur homo incivilis: *Est animal Semi-rationale quadratum, malè tornatum, parum dedolatum, & ad morum elegantiam conformatum, sicut asinus ad lyram, ex familiâ M. Crass. oriundum, vultus illi plerumque turbidus, semper aliquam perturbati animi significatio, nem præferens, mensæ accumbens, non edit, sed vorat, salem è Salino, capit vel digito vel cultro benè peruncto, digitos adipatos frequenter lingit, cibos calidos sonoro flatu refrigerat, ossa & putamina sub mensam, dejicit, in scutellas corpore quasi arcuato propendet, mantile unguine, dapali commaculat, imò madentem, sudore vultum eodem detergit, ossa, canum more arrodit & medullam sonoro suctu exenterat, è communi ferculo meliores partes quæ ad manum alterius sunt, sibi proripit, dentes jam mantili, jam cultro, jam unguibus perpurgat, rationemque decori non ad regulas urbanitatis, sed ad suam duntaxat commoditatem metitur, stolidè sibi quasi persuadens, plurima morum dehonestamenta esse, partem gravitatis. vid. astrologum, Christianum.*

Porro convivij cujusdam condimentum & anima debet esse colloquium, plus

plus enim per amicam amici sermonis communionem, quàm per cibum & potum amicitia conciliatur, fovetur, & conservatur, nam ut Plutarchus ait *lib. 4. sympos.* corpus alimentis, animus colloquijs pascitur, illa corporis, hæc animi pabula sunt. Unde idem dixit, convivium debere simile esse alphabeto, in quo sunt vocales, semi-vocales & mutæ consonantes. Vocales in Convivio sunt Senes, prudentes & usuperiti; semi-vocales sunt juvenes & scæminæ; mutæ sunt ministri mensæ; hi omnes ad id contribuere debent, ut inter convivantes moderata & honesta sit hilaritas, quam sicut faciliè evertit, & vel in iras, rixas, & dissensiones vel in effusas licentias & illicitas levitates convertit excessus, dicente Salomone *Prov. 23. cui va, cui rixæ? nonne his, qui commorantur in vino, & student calicibus epotandis?* sic contra convivij hilaritatem conservat attemperans & moderata lætitia, hilarisque sermocinatio, meliusque & dulcius est amicum colloquium cum temperantia, quam sine illo effusa superfluitas: Aristippus Philosophus regiâ plerumque mensâ gaudens, dum Diogenem olera pro cibo lavantem videret, eum irridens, *ô Diogenes*, dicebat, *si Regibus uti scires, non comederes olera*, cui ille dictærium retorquens, & inquit, *si olera ederes, Regibus non servires.* Tenuem videlicet mensam cum hilari libertate mensæ opulentæ, sed cum servitute præferens, semper melior est mensa frugalis cum hilaritate, quàm abundas cum animi tristitia, de quo non ineptè Poëta;

Si dat oluscula mensa minuscula pascere referta,

Ne pete grandia, lautæque prandæ lite repleta.

Timotheus quidam à Platone frugali, sed eruditâ & pulchris discursibus refertâ cœnâ exceptus fuerat, cùmque postero die optimè ad omnia esset dispositus, epistolâ ad Jovin. convivio illi hoc adscripsit prædicatum; *qui cum Platone cœnant & ibi latantur, & postera die benè valent.* Optimum ergò in Convivijs est temperantia, & utile ac lætum colloquium.

Deinde ad bonam in convivij Politiam, honestamque conversationem juvat, indolis esse hilaris, lætos proferre sermones, aut aptas & loco & hominibus commodas quandoque interrogationes facere: qui præclarus modus est, triste in familiari consortio silentium dissolvendi; ita olim in mensâ Darij Regis Persarum ab Ephebis gratiosè disceptabatur, quodnam inter quatuor sit fortissimum? *Vinum, an Rex, an mulier, an denique veritas.* *Esdre 3. c. 4.* Rudolphum Imperatorem similes quæstiones inexpectatâ aliquâ responsione solutæ mirificè oblectabant, ita refert *Laur. Bejerl. de urbanit.* quòd, cùm aliquando Rudolphus apud duos Legatos ad se missos animum à serijs aliquantulum remittere vellet, observaverit in duobus Legatis alterum canâ barbâ, sed nigro capillitio, alium contra capillis esse canis barbâ autem nigricante, quare, ut erat amœnissimi ingenij Princeps, ad

Legatos conversus diversitatis hujus postulabat causam; tum ille, qui sub nigro capite barbæ canitiem habebat: *Augustissime Imperator*, ait, *immatures in barba canos gero, quia maximam hactenus pro ore sustinui curam*: & ego inquit alter, contrariè signatus ideo circumfero capillos criseos, & barbam nigram, *quia barba viginti & amplius annis est junior capillitio, ubi hos attigerit, parem cum illo induet colorem*. *Laërtius* l. 6. refert de Diogene, quòd aliquando in publicâ fori plateâ panem manducans, & cur in foro comedat, interrogatus, responderit: *quia in foro esurio*. Per similia quandoque gratificari convivantibus non est inveniendum.

Eò pertinet gratiosa quædam proferre ægnimata: quale olim in Convivio nuptiali proposuit Samson de occiso Leone v. g. si in mensâ de muscato proponas tale ægnimatis distichon:

Sume caput curret, ventrem superadde volabit,
Adde pedem comedes, & sine ventre bibes.

Nam verbi *muscatum* caput sive initium est *mus* & iste currit, si addatur particula *ea* *musca* volabit, *muscatum* comeditur, & *mustum* bibitur. Sic quærenti, è quibus confletur amor, respondebis: à *more*, *ore*, *re*. Non dispar est illud de vini calice, quem in manu, vel coram te habes

In vitro meus est, in ventre illius habebor

Ita testatur *Joseph. Hebr. lib. 8. antiquit*: Judæorum & Tyrorum Reges Salomonem & Hiram mutuis ænigmatum quæstionibus se se olim exercuisse, quam artem etiam tentavit in Salomone Regina Sabæ; talibus ergo uti inter convivia collquiorum locò quandoque gratum & decorum est. Ubi proinde quadrare potest & illud apud *Maseniun* l. 3. argut. c. 13. p. 421.

Quod spectas oculis viator, hoc est Sepulchrum, nec habet suum cadaver.

Quod spectas oculis viator, hoc est Cadaver, nec habet suum sepulchrum,
Sepulchrum tamen est, & est cadaver.

Intellige de uxore Lothi conversâ in statuam Salis, quod ænigma Germani aliter proponunt, interrogando scilicet, quis fuerit mortuus & non corruptus? simili modo queri potest, quinam sint illi, qui dicant, *quod meum est, tuum est, & quod tuum est, meum est*. Secundò, quinam dicant: *quod meum est, meum est, & quod tuum est, tuum est*. Tertiò quinam dicant: *quod meum est tuum est, & quod tuum est, tuum est*. Quartò, quinam dicant: *quod meum est, meum est, & quod tuum est, meum est*. Respondetur, primum dicunt pacifici conjuges; secundum cari Mercatores, tertium pij & liberales eleemosinarii, quartum raptores & spoliatores milites, quando prædantur.

Inter arithmeticos curiosè forsan proponi potest distichon sequens:

*Ter tria sunt septem, bis sex tantum-
modò sex sunt,
Sunt ter quinque decem, sunt semel
octo novem.*

Nimirum numerando dictorum verborum literas.

Quòd si ænigmata, circumstantiæ loci aut personarum forsan minùs quadrate videantur, congruum fortassis & gratius esse poterit communiores & convivantibus aptiores facere & quæstiones (notari autem velim, me hîc non Religioso, sed Christiano & sæculari Politico scribere) quales proinde interrogationes exempli gratiâ esse poterunt, si quærat: *quinam Hospites plerumque ad mensam venire soleant non invitati, & ante alios summopere invitatos?* & respondetur,

*Musca, canes, mimi sunt ad Convivia
primi,
Non invitati veniunt prandere parati.*

Quotnam ova quis comedere possit jejuno stomacho? Respondeo unum tantum. *Si quinque convivantibus quinque propinantur ova, equaliter distribuenda singulis, quomodo distribuentur, ut factâ ad singulos distributione unum maneat in scutellâ?* Respondeo, ultimo debet præsentari scutella cum ovo, sic erit æqua distributio singulorum ad singulos scutellâ nondum vacuâ.

Quid apud coenam Scrotinam faciunt vitra in mensis? Respondetur, una *Boni Politici Conversatio.*

bram, quid facit vinum in vitro? Respondetur: humectat, vel facit humidum. *Quomodo procurandum, ut vinum etiam in æstivis caloribus semper fiat frigidius?* Resp. si prius coquatur ad ebullitionem, etiam in sole ad teporem deficiet. *Quandonam parvi pisciculi sunt optimi?* Resp. quando majores non habentur. *Quare Augusta majores panes venduntur pretiò unius crucigeri, quàm Rottenburgi?* Resp. quia Augustani plus farinæ applicant: *quidnam est tibi proprium, quod tamen alij magis & sapiùs usurpant, quàm tu ipse?* Resp. nomen tuum. *Quid est, quod non habes, nec habere desideras, inò habere formidares, si tamen haberes, propria vite equaliter estimares?* Resp. duplex caput, quod indubiè nemo ambit, nemo tamen habens, illud nisi unâ cum vitâ perderet.

Præter hæc & similia pro suis respectivè circumstantiis adferri poterunt curiosæ, quas forsan quis alicubi legerit, inscriptiones, v. g. Herbipoli in ædibus certis legisse me memini literis aureis lapidi incisum distichon:

*Fide parum, multumque vide, nam si
dere multum
Et vidisse parum, maxima damna
tulit.*

In ingressu ad hortum cujusdam Monasterij Fuldæ legitur talis inscriptio supra portam,

*Sit pes, sint oculi, sit tibi nulla ma-
nus.*

Quidam interrogatus, quare domi (nimirum apud parcam mensam) tetricus esset & tristis, cum tamen inter convivas degat hilarior, hoc reposuit:

*Infirmor, quoties mala dantur fercula,
verum
Quando habeor melius, mox habeo
melius.*

Alius, contra Laudatores cerevisiae duplicis (ut vocant) vitrum vini opposuit, hanc faciens expressionem:

*Hoc vinum est simplex, vestra est cere-
visia duplex,
Sit bona duplicitas, simplicitas me-
lior.*

Quidam in Convivio gloriabatur de multis Libris & copiosâ Bibliotheca, qui tamen in discursibus nullam patefaciebat ullius rei experientiam, de quo talis fiebat seorsim discursus:

*Innumeros coëmit libros, legit utique
nullos,
Doctior est Dominô Bibliotheca suô.*

Germanus monitus miscere vino aquam, recusavit dicens:

*Vinum sit purum; dicor periturus ab
undis,
Astrologi ut fallant, jam procul ab-
sit aqua.*

Conformiter ad talia referuntur etiam quandoque ad convivatorum gratiam lecta forsitan in diversis occasionibus

memoranda epitaphia, ex quibus aliquorum meminisse libet:

Extra Ecclesiam nostram Voitspergenssem in Styria prope Sacellum Lauretanum legitur sequens:

Siste viator!

*Quaeso cur haeres? hic aris non eris
haeres,*

*Non eris aris herus, servus at aris
eris.*

*Quod sum, lector eris, quid eris quaris?
morieis.*

*Nolis sive velis, putre cadaver e-
ris.*

Franciscus Philolphus, adolescenti cuidam, qui nominabatur Joannes vitellus, dum in florentissimâ Juventute mortuus esset, hoc posuit Epitaphium:

*O Deus omnipotens, Vituli miserere
Joannis,
Quem mors praeveniens non sinit esse
bovem.*

Accedit epigraphe Sacerdoti cuidam facta, qui pra omnibus ciborum lautitijs praecipue delectabatur in coëmendis anguillis:

*Gaudet anguilla, quoniam nunc mor-
tuus ille
Presbyter Andreas, qui comedebat
eas.*

Episcopo cuidam ex Religioso quorundam Discalceatorum ordine ad insulam assumpto, qui Ecclesiasticos in arctiori

arctiori forsan disciplinâ continuerat ,
ad exequias ejusdem non nemo appo-
suit epitaphium :

*Nudipes Antistes , Clerus non curat u-
bistes ,*

*Si non in cœlis , sis ubicunque ve-
lis .*

In his autem & similibus Christiano Po-
litico suaferim , ne apud honestos Con-
vivas copiam loquendi solus arroget si-
bi soli , juxta illud Caronis :

*Inter Convivas fac sis sermone mode-
stus ,*

*Ne dicare loquax , dum vis urbanus
haberi .*

Garrulo cuiquam , qui in convivio mer-
ces suas solus exponere volebat , hanc
quidam suggestit observationem :

*Non opus est , det cordi tuo natura fe-
nestram ,*

*Hanc supplet lingua maxima rima
tua .*

In alium quendam pro mensâ florimun-
dum & excessivè hilarem , pro recol-
lectione aliquâ dictum est à vicino :

*Lætatus sum , cantâsti satis , Juennan-
le tandem*

Cantare incipias , & miserere Semel .

*Plut. l. 1. Sympos. problems. 1.
Macrob. l. 7. c. 1. & Gellius l. 6. c. 13.*
etiam non approbant , si inter pocu-
la philosophandum , pejùs si dispu-
Boni Politici Conversatio ,

tandum , pessimè si altercandum fo-
ret .

Cæterùm , ut sit amœna convivan-
tium Societas , libera cuique manere
debet edendi bibendique voluntas ,
nec decet ad quidquam hîc cogere vel
urgere . Sic laudatur convivium Assue-
ri *Esth. 1. v. 8. non erat , qui nolentes
cogeret ad bibendum , sed sicut Rex sta-
tuerat , utsumeret unusquisque , quod
vellet . Cal. Rhodig. l. 15. c. 16. dice-
bat , gratis Convivis tres haustus , id est ,
triplicem haustum esse propinandum ,
quorum primus est necessitatis , secun-
dus sanitatis , tertius voluptatis , re-
liqui sunt inciviles , sive ut idem & a-
lius quidam Politicus dicit : quartus
non est noster , sed contumeliæ , quin-
tus vociferantis , sextus lascivientis ,
septimus sugillantis , octavus clamantis ,
nonus bilis , decimus insanix . Est-
que turpissimum Politix vitium , si po-
tator cum potatore potando certet .
Æschines Atheniensium olim ad Phi-
lippum Macedoniæ Regem Legatus ,
cùm aliquando ex Legatione Athenas
reversus Philippum laudaret de talento
multùm bibendi , Demosthenes ad eum
conversus dicebat : *hanc & spongia vir-
tutem habent* aliter sed minùs politicè
loquebatur Arristippus : *plurimum &
multi potant* : reputatur quidem sive ar-
tis sive naturæ beneficium , in casu
occurrentium occasionum adversus va-
lidos potatores immotâ semper men-
te integrisque sensibus posse perdura-
re , attamen gloriandum , quærendum ,
& practicandum non est : nam Tiberius
Nero Imperator propter tam insignem
helluandi consuetudinem id est asse-
cutus ,*

tutus, ut in proprijs castris militari jo-
co diceretur. *Biberius mero.*

Demum sæpè cit. *Clem. Alex. l. 2. pedag. c. 7.* pro civili & urbanâ convi-
vij coronide specialissimè monet, ne à
mensâ obliviscaris surgere, ne quasi fi-
nire nolens videaris, aut ad mensam
denuo incipiendam semper sedere.
Hippocrates in medicâ arte princeps ad
centum quadraginta annos produxit
vitam, hujus beneficij causam rogatus

assignavit istam: brevis adhæsi mensæ,
& nunquam de mensâ surrexi satur,
nam ut pulchrè dixit *Seneca epist. 1.*
Venter parvo contentus est, si des illi,
quod debes, non quod potes. Et reve-
ra politicum non est, pro farciendo
ventre aut effundendâ sine fine lin-
guâ detinere plures diuturnam
mensam averfan-

tes.

PARS

PARS III.

BONI POLITICI CONVERSATIO

AD SE IPSUM.

BEnè pronunciavit Philosophus, *quod bonum sit ex integra causâ ; malum ex quolibet defectu.* Ad quid enim esset bonitas, si res circa præcipua boni requisita vitaretur? Princeps quidam *Luc. 18.* accedebat Divinum Salvatorem, cum ipso Salutis suæ negotia pertractaturus, eumque nominabat bonum Magistrum: *Magister bone, quid faciens vitam eternam possidebo?* audiebat ipsum mansuetissimus Dominus, sed cum quadam verborum asperitate hoc subacidum dabat responsum: *quid me dicis bonum?* mira res, cur qui essentialiter bonus est, ab homine salutis suæ studioso bonus dici recusat? acutè responderet S. Ambrosius: versu-

tam fuisse Principis illius interrogacionem, ideoque asperum responsum. Sed quare versutam? ideo, quia Dominum non dixit bonum per omnia, sed restrictim solummodò Magistrum bonum: *in portione bonum dixit* (sunt Ambrosiana verba) *non in universitate, Deus autem universaliter bonus est.* Bonitatem DEI quodammodò coarctavit, & ad hoc solum restrinxit, quòd sit Magister bonus, sicque titulo boni tam restricto universalem ejusdem bonitatem quasi coarctare & limitare æstimatus est; ac si nimirum in bonâ Politia non sufficeret bonum esse servum DEI, bonum amicum proximi, & Politicus bonus non esset, qui non per omnia, consequenter etiam erga se, jux-

ta Politicæ regulas bonus est, quod insinuat proverbium: *qui sibi æquum, cui bonus?*

Præscripsimus per primam & secundam partem Christiano Politico bonæ conversationis regulas ad DEUM & proximum, cum autem per hoc solum Politicus adæquatè bonus esse non possit, nisi etiam specialissimè sibi Politicus bonus sit; ideo in tertiâ parte da-

buntur regulæ benè conversandi erga se ipsum, propriæque animæ bonam practicandi politiam; sicut enim Politicus quilibet, ut bonus sit, ex regulis Prioribus studet dignè servire DEO & proximo, sic ut ex toto bonus Politicus sit, nunc etiam studebit propriæ servire animæ. Quare sit:

REGULA XVIII.

Nosce te ipsum.

DE temporali hominis beatitudine & felicitate variæ sunt Politicorum sententiæ, varia placita, nonnulli cum Cræso, Cyro, Menandro, fortunæ & beatitudinis suæ terminos posuerunt in divitijs, demum autem cum Menandro ingenuè fassi: *Dives ab omnibus, beatus à nemine dicor.* Quidam felicitatem suam quæsiêrunt in scædis luxuriantis juventæ voluptatibus, se se adhortantes: *venite, fruamur bonis, nulum pratum pertranseat luxuria nostra*, demum verò dolorosè ingemuerunt: *ambulavimus vias difficiles, lassati sumus in viâ iniquitatis.* Alij beatitudinem aliquam venari tentaverunt in culmine dignitatum, serò deinde lugentes cum Salomone: *Vanitas vanitatum & omnia vanitas.* Propterea Cræciæ Sapientes nullibi solidam felicitatem experti, Delphici Apollinis con-

suluère oraculum, edoceri supplicantes, in quo tandem fundata hominis felicitas firmiori basi solidaretur? & pro verâ momentosæ quæstionis resolutione hoc succinctum acceperunt responsum: *Nosce te ipsum.* Brevis hæc gnoma & curtum biverbium probatissima est humanæ felicitatis regula; sietenim ille beatus, qui liber est à peccatis, David. *Ps. 1. Beatus vir, qui in viâ peccatorum non stetit*, ad certam hujus felicitatis acquisitionem non est securior certiorque trames, quàm *Nosce te ipsum*, teste Eliphaz *Job. 5. visitans speciem tuam non peccatis.* Unde dicebat Clem. Alexand. *omnium disciplinarum pulcherrima & maxima est, nosse se ipsum.* *Noscere se ipsum*, dicebat Demosthenes, *est ars quedam, quâ boni efficiamur.*

Artem hanc *nosce te ipsum*, Politicus

cus quidam in *breviario Politicorum juxta rubricas Mazarinicas* ante aliquot annos Parisijs edito ad primam posuerat rubricam, optarémque ego Christiano Politico primam esse bonæ erga se ipsum Conversationis regulam, Sed Politici moderni, nî fallor, plerumque similes sunt oculis, qui omnia vident, quæcunque obijciuntur, se ipsos autem vident nunquam; ita multi aliena quævis aspiciunt, respiciunt, inspicunt, conspiciunt, suspiciunt, & despiciunt, se ipsos negligunt. Tales erant pseudopolitici Hebraei *Joh. 5.* mittentes ad Joannem in deserto, ut interrogarent eum, *Tu quis es?* conditionem extranei inquirebant & ventilabant, circa propria stertentes: quales autem curiosuli tales sint Politici, noverunt Principistæ ex primis Grammaticæ & Rudimentorum exemplis memoriter recitantes tritum illud: *est proprium stultitiæ, aliorum vitia cernere, oblivisci suorum*, nam ut moralium Doctor S. Gregor. *Stulti tantò intensius aliena considerant, quantò profundius sua ignorant.* Ex hujusmodi Politicis erat Phariseus ille, qui *Luc. 18.* aspernabatur ceteros, nam ut Chrysost. *non potest esse superbus, qui fatuus non sit.* & August. in *Psal. 122.* *qui sibi placet, stulto homini placet.* Perorantem contra se audiant tales bonum bonæ Politicæ Magistrum *Luc. 7. v. 3.* *quid videt festucam in oculo fratris tui, trabem autem, quæ in oculo tuo est, non consideras?*

Mira profectò res, ad felicitatem anhelant omnes, felices esse desiderant omnes, nec est, qui inter felices esse &

felicibus associari nolit, attamen certum veræ felicitatis tramitem ingredi refugiunt omnes: *primus felicitatis gradus est noscere se ipsum*, inquit S. Cyprianus. Vel enim Politicus Christianus in statu gratiæ & filiorum Dei numero se esse confidit, vel gravis peccati onustum conscientiam se resentit; si primum, *Gregorij M. 10. Moral.* saluberrima est doctrina: *iste in hac vitâ justorum labor est, ut se ipsos inveniant.* Si secundum, vera est thesis *Innoc. 3. in Psal. 50.* *faciliùs veniam consequitur, qui se noscit, quàm qui se ignorans scrutatur aliena.* Si Christianus se suamque conscientiam, suas animi passiones, suos passionum affectus non videat, nec videbit peccata; peccata non videns, eorum obliviscetur, obliviscendo in illis hærebit, hærendo indurabitur, induratus usque ad canam senectam, usque ad mortem, usque ad judicium, usque ad damnationem infelicitè perseverabit. Unde Seneca: *hoc nos pessimos facit, quòd nemo se, vitamque suam respicit.* Deflet hoc de se ipso se serò noscens Augustinus in confessionum libris: *ibam post concupiscentias meas cæcus & nudus & laqueatus funibus peccatorum, cæcus eram, & cæcitatem desiderabam, vinctus eram, & vincula non horrebam, amarum dulce, & dulce amarum credebam.* Demum quando oculos aperuit, quando se aspicere, seque nosse cœpit, contritè in *medit. c. 36.* cum intimo cordis gemitu fassus est: *vidi & maximo cum dolore animi mei vidi, de quanto bono in quantum malum cecidi.* Eò nimirum projicit, ad tales

misc-

miseriarum terminos abjicit oblivio sui, ita econtra recolligit & lapsum erigit breviuscula regula: *Nosce te ipsum.*

Cant. 1. v. 8. insolitâ quâdam verborum acrimoniâ Sponsus alloquitur Dilectam suam: *Si ignoras te, o pulcherrima, egredere & abi.* Doctor mellifluus hæc verba ponderans: *dura inrepatio*, inquit, *hoc quippe verbum infideles servi audire debent à valde irascentibus Dominis: egredere & abi.* Et quid mitissimum Sponsum ita irritavit, ut illam, quam in ipso contextu pulcherrimam intitulat, duris adeò contra solitam affabilitatem invectivis aggredi non refugeret? acrimoniæ hujus alia non erat ratio, præter illam, quam in ipso alloquio initialiter expressit: *Si ignoras te.* Nam ut *August. tom. 9. l. de pastoribus c. 15.* verborum illorum hæc erat emphasis: quanquam pulcherrima sis inter mulieres, quanquam te dixerim Columbam meam, amicam meam, Sororem & Sponsam meam, quanquam amoris mei sis unica meta, attamen, si ignoras te, amorem revoco, gratiam annullo, faciem recuso, quin & præsentiam tuam diutiùs ferre nolo: *egredere*, sed *& abi*, nec in plateâ standum, à foribus abeundum erat: vix inter civiles urbium patresfamilias talem severitatem audiêris unquam; si enim famulorum quispiam famulandi privetur munere, ad fores saltem amissam expectare gratiam non prohibetur, redire nonnunquam potest, sperare potest & expectare: Sponsæ autem dicitur non solum à Sponsi exire domo, *egredere*, sed & domum

deserere jubetur & abire; & hanc forsitan Politiam usurpabit idem Divinus animarum Sponsus, dum veniet judicare vivos & mortuos, & eos, quæ conscientia animæque propriæ statum negligentes in aliorum facta criticos contorquent oculos, egredi non tantum à divinâ facie, sed & abire compellet, id quod exprimere voluit Bern. dum *serm. 37. in Cant.* ita scripsit: *Scio neminem absque cognitione sui salvari posse*, qui enim se suasque infirmitates non scire, non nosse vult, is profectò easdem nec curare, adeoque in incognitis animæ morbis mori vult; huc collimat Seneca, dum dixit: *difficulter ad Sanitatem pervenimus, quia nos egrotare nescimus.*

Politicus igitur, qui non se, sed alios inspicere & curare vult, vadat ad Phariseos illos pseudopoliticos, qui *Joh. 8.* cum profusâ facundiâ mulierem de adulterio accusaverant: quamprimum autem Christus se inclinans verba quædam scripsit in pulvere terræ, ea legentes statim *unus post unum exibant.* Quare? cur suffunduntur pudore? cur demisso capite fugiunt? cur tam silenter recedunt, qui cum clamoroso strepitu venerant? nonne erant scribæ in lege doctissimi? & quomodo nunc adeò demissi? consentiunt interpretes plerique, legisse illos pulveri inscripta quædam occulta peccata sua, audientes insuper etiam, *qui sine peccato est, mittat in illum lapidem*, jam non amplius de alienis tripudiant, sed de proprijs confunduntur. Recipe probatissimum pro malis Politicis, qui faciliùs festucam in oculis proximi, quam

quàm trabem in proprijs considerant;
quibus præsens Christianæ Politia re-
gula brevissimam præscribit Delphici

oraculi gnomam: *Nosce te
ipsum.*

REGULA XIX.

Ministerium tuum imple. 2. Tim. 4. v. 5.

Sive

Fac, quod tuum est, aliena relinque.

DOCTORUM Aquila Augustinus *tom.*
4. quest. 3. in Genes. sagaciter
ponderat & percunctatur, an vasta illa
Noëticæ arcæ machina, utpote amplis-
simum variorum hospitem diverso-
rum fabricatum & erectum fuerit
ab ipsis Noëmi familiaribus, an verò
ad prodigiosum opus alienorum etiam
fabrorum manus & opera fuerit appli-
cata? id quod verosimillimum videtur:
hoc ipsum autem novam admirandi &
dubitandi præbet anam, an scilicet o-
peratores & fabri sic ad construendam
arcam à Noëmo conducti inauditam
inauditæ fabricæ idæam non irriserint,
non exploserint? huic quæstioni tali-
ter occurrit Hipponensis Doctor: *O-*
peris sui mercede acceptâ non curave-
runt, utrum Noë sapienter, an inani-
ter fabricaret; ad operarios enim,
quibus stipendiaria exsolvitur merces,
spectat facere munus suum, perficere
opus, nec attendere ad aliena. Hæc
Boni Politici Conversatio.

est secunda Christianæ Politia regula
erga se ipsum, nimirum suo incum-
bere muneri, aliena relinquare intacta;
qui enim intendere vult alienis, ple-
rumque omittit de proprijs, quem er-
rorem correxit Christus Dominus
Matth. 20. v. 14. vinitori ad alios
attento dicens: *tolle quod tuum est, &*
vade. Dicam ego Politico nostro: fac
quod tuum est, & tace, munus tuum
imple, alienis non anxiare, sive ut in
præfixo themate S. Paulus ad Timothe-
um scripsit: *Ministerium tuum imple.*

Absconderat quidam servorum DEI
talentum suum, impositum sibi offi-
cium negligens & omittens, rationem
de neglectu reddere jussus respondebat
Matth. 25. v. 24. Domine scio,
quia homo durus es, ideo abscondi, id
est, ut explicat S. Bruno *tom. 3. serm.*
6. de Confessor. timui, ne verba tua
nunciarem non obedientibus, quibus
fieret major pœna: talentum mihi gra-

tiosè concessum sepelivi, pro ingenij mei facultate prædicare neglexi, prævidens, fore auditores non obediētes, non executores, verbi Divini contemptores, quibus post susceptam Doctrinæ tuæ notitiam fieret conscientiae reatus gravior, quàm ignorantibus, propter hos igitur, ne post acceptam notitiam gravius peccarent, potius prædicare neglexi; putabat iste, excusationem nescio quàm speciosam excogitasse; sed quid ad hæc justissimus Dominus? tollite inquit, *tollite ab eo talentum, & servum inutilem ejicite in tenebras exteriores.* Ecce! momentosè quidem prætendebat aliorum culpam & detrimentum, quod tamen suffragari non poterat ad intermittendum proprii officij munus, quisque enim, non quod alij facturi sunt, sed quod ipsum facere decet, attendere debet, quod ipsum alio modo per appositam similitudinem elucidat Orator Antiochenus: *hom. 29. ad pop. aquarum vena, etiam si nullus veniat aquatum, manant tamen; & fontes, quamvis hauriat nemo, scatebras emittunt.* Quod sui muneris est, præstant, nec attendunt, utrum quispiam id suum in usum transferat, nec ne: sic omnes viri cordati & boni Politici ubique suum officium explere, quod suarum partium est, facere, nec alijs unquam intendere debent. *Ministerium tuum imple.*

Hanc Politiam jam olim Moyses docere voluit, quando *Deutr. 15.* ad recognoscendam terram promissionis exploratores emisit; hos enim ex singulis elegit tribubus, solâ prætermisâ tribu Levi. Rem advertit *1° ost. quæst.*

22. ad cit. cap. meritò admiratus, quòd sola & quidem nobilissima tribus Levitica honore alijs concessio privari debeat, cum tamen Sacerdotalis tribus alios ad terram illam utpote cœlestis Patriæ præfigurativam introducere debuisset, & quomodo igitur ab officio explorandi hæc sola reservatur? pulchrè prædictus Abulensium Doct. *Terra exploratio non spectabat ad Levitas, sed magis quæ ad Dei cultum attinebant.* Erant quidem Levitæ in honore, respectu, & æstimatione: ad functionem autem explorandi nihilominus non adhibebantur, quia ad munus speciale divini cultûs jam erant addicti: ne igitur ministeria confunderentur, sed unusquisque exerceret officium suum, ideo Levitæ arcentur ab officio explorandi, ne alieno muneri se immiscentes, in proprio deficerent.

Eadem est ratio, quòd Deus, dum *Numer. 18.* sacra vasa & suppellectilem templi distribueret, Levitis quidem custodiendas tradiderit cortinas & alia quædam, altaria autem & sacra vasa tangere prohibuerit, juxta textum *ibid. v. 3. ad vasa sanctitatis & ad altare non accedent:* cur istud? rectè Oleast. *non debent esse in tabernaculo Dei confusa ministrantium ministeria, sed quisque ministrorum ita exequi debet munus suum, ut ministerium alterius non attingat.* Ita videlicet ad bonam, pulchram, & ordinatam Politiam, ad venustatem, decentiam, & subsistentiam Reipublicæ spectat inconfusa singulorum munerum administratio, ut propria deferendo extra sphaeram nemo agat, ut tra-

tractent fabrilia fabri, omnesque sibi dictum putent Thema: *Ministerium tuum imple.*

Numer. 11. petierat Moyses Regiminis sui adiutores, qui contra pervicacem effreni populi licentiam ad facilitanda regiminis onera ipsi assisterent; exaudivit Deus supplicantis preces, ei que assignavit 70. viros egregijs virtutibus condecoratos, & ecce vix munus illud susceperant, mox prophetare coeperunt, sed semel tantum, ab initio solum, nec unquam amplius deinceps, quærit *Theodoret. q. 20. in Numer.* quare septuaginta illi statim, ac cum Moyle præfecti sunt populo, prophetaverint, non autem postea? cur prophetiæ dono, quo semel imbuti fuerant, iterum spoliantur? aut si donum illud in eis manserit, cur non ulterius usurpant? cur non frequentius prophetant? respondet idem: *quia non vaticinandi, sed gubernandi causâ præponebantur.* Rectoribus populi res certè proficua est, præscire futura, ut eventuros successus providè valeant moderare: non tamen isti prophetant amplius, quia non prophetare, sed vigilare, regere, & gubernare munus illorum erat. Notent hoc Rectores populi, qui ultra id, ad quod legitimè positi sunt, impertinentia multa sibi arrogant, iussa negligentes, & inconvenientibus incumbentes; quisquis pro conscientiae debito officio Superioris subditorumque curæ ad amissim intendere, suæque obligationi plenè satisfacere cupit, is certè nihil prorsus causæ habet, pluribus impertinentibus, extravagantibus, & non necessa-

Boni Politici Conversatio.

rijs se intricandi, *Rectorem te posuerunt*, inquit *Eccles. 32. cap. v. 1. curam illorum habe, & omni curâ tuâ explicitâ recumbe*; non dimidiatâ & superficiali aliquâ, sed omni, non potiore exponens in temporalia, implicitè & indirectè quandoque cogitans de subditis, *sed omni curâ explicitâ* Superior esto; Judices populi ad gubernationem cum Moyle destinati ideo non prophetant, licet prophetiæ donum acceperint, licet id esset perquam honorificum, licet esset gratia gratis data, licet esset talentum magni ponderis, licet etiam ad regimen non modicè conducere, non prophetabant tamen in officio Rectoris positi, quia muneris sui non erat, *quia non vaticinandi, sed gubernandi causâ præponebantur*, officio sibi commissio fungebantur tantum, ne dum intenderent duobus, deficiant utrimque, & neutri faciant satis: communissimum enim est, quod *pluribus intentus minor est ad singula sensus*; igitur cui incumbit animarum cura, qui ad regulandos communitalis actus positus est, qui pro servandâ plurium triplici vitâ triplicem ex officio sollicitudinem gerere debet, is ineptè & arroganter pro bobus, & agris continuò vigilare angitur, & anxietur.

Pro hac Politia ad accuratam proprii muneris curam servandam hanc memorabilem pono thesin: *nec Deum colere, & munus suum relinquere bonum est*, ita docet & asserit Doctissimus *Padilla annot. 1. in c. 2. Habac. disc. 1.* ubi sic alloquitur Superiorem plurium regentem: *posuit te Deus po-*

puli Judicem, non vult, ut nec pro illo potiundo te huic muneri subtrahas, gratior illi eris, causam subditorum agens, quàm orationi intendens. Benè notet bonus Politicus, nec ad potendum DEO licet se subtrahere ab officio superioris, quantò minùs licebit cum illius neglectu se subtrahere ad culinæ ollas, ad equorum stabula, ad olerum nundinas, cum Deus à Præpositis & Superiobus magis requirat & exigat Subditorum curam, quàm quævis non tantùm externa, civilia, vel domestica, sed quæcunque etiam opera moraliter optima. Sic experiri debuit Moyses *Exod. 32.* relaxatus aliquantisper à regiminis curâ, fruebatur aliquando valdè deliciosè divinâ præsentia & alloquio, populus interim ex Superioris absentia impatiens, vitulo aureo sacrabat aras, videns hæc omniscius Deus, Moysen statim à se abigebat: *Vade, descende, peccavit populus tuus.* Ingrata jussio, durum præceptum! Moyse nil erat jucundius, quàm divinum colloquium, & ecce propter populum sibi commissum à divino conspectu ipse innocens arcetur, abigitur, repellitur: & cur ipse privatur hac insigni gratia? puniatur populus pœnam promeritus, & dux innocens favoribus cœptis frui pergat, descendat flagellum è cœlo, Moyses cum DEO permaneat, non ita inquit Oleaster: *Discant ex hoc loco etiam contemplatores non esse liberos ab alijs, cum videant Deum Moysen à suo colloquio rejicere, ut populo subveniat, & Salvatorem etiam non semel, sed ter orationem reliquisse in horto, ut Dis-*

cipulorum tentationi subveniret. Officium suum agere non apud homines tantùm, sed & apud DEUM melior & fructuosior Politia est, quàm officij munere relicto aut fodere thesauros, aut extases meditari & raptus.

Dilecta illa in divinis amoribus Sponsa orationis vacabat delicijs, & ecce subito insperatam audiebat Sponsi apostrophen: *averte oculos tuos à me Cant. 6. v. 4.* quid hoc? cur Sponsæ tam devotæ dilecti negatur intuitus? qui videri non vult, etiam amari non vult, cur non aspiceret illum, quem unice amabat? egregiè Hugo Card. Sponsus dilectam suam posuerat custodem in vineis, subditorum constituerat Præfulem, hoc opus, hic labor; videns ergo, quòd se ab impositâ curâ subtrahere, privatis curis & sensualitatibus vineæ curam postponere auderet, durius eam alloquitur: *averte oculos tuos*, id est, intende subditorum regimini, attende imposito muneri, officium tuum adimple, non quæsitaram licet piarum occupationum privatis placitis. Hæc est glossa S. Ambrosii. *l. de Isaac & animâ c. 7. vult averre illam oculos, ne eum considerans ceteras animas derelinquat.* Frustranea, nugantia, avolantia lucra sunt, quæ privatis extra vel contra officium curis cum proprii muneris præjudicio, regularitatis neglectu, & subditorum non bono exemplo ineptè quærun-
tur.

Plerumque extravagantes ejusmodi labores & industriæ Prælatorum dignitati plus auferunt, quàm afferunt, colligamus id ipsum ex curiosâ ratione, quam

quam Doctores aliqui pro aptâ moralitate attribuunt decreſcentiæ lunari: in primâ rerum creatione ut Deus cœlos à confuſaneis vindicaret tenebris, ſtatim fecit duo luminaria, eîſque pro debito lucendi munere rectum aſſignavit ordinem; *luminare majus ut præſſet diei, & luminare minus, ut præſſet nocti*; & ecce mirum; dum ſidus utrumque de luminofis radiis aliquamdiu gloriaretur, ſole in ſuâ magnitudine permanente, luna incipiebat decreſcere, quare? ideo dum Sol ſplendorem ſuum retinet, luna eundem deperdit? an ideo forſan, quia luna non lucet ex proprijs, ſed ſplendorem à Sole mutuât? ſicquidem ex phyſicâ credideram, ſed ad firmandam hanc Politicæ noſtræ regulam aliter ſpeculabor, & ita quidem: Sol ſui muneris eſt ſtriſtiſſimus obſervator, accuratè implet officium, ad quod eſt poſitus, eſt autem luminare majus ut præſſet diei, ideo de nocte nunquam luceſcit, ſed id muneris Lunæ relinquit: Luna verò nimis inutiliter officioſam ſe præbet, & cùm ſit poſita, ut præſſet nocti, ipſa hoc munere non contenta, etiam in præſentiâ Solis de die quandoque apparet, & quaſi ſolem ad id muneris jam conſtitutum ſuperflue adjutura, illius muneri ultro ſe ingerit, hæcque exorbitans & Lunæ officio non competens ſollicitudo dignitatem ejus devenuſtat, luci que detrahit. Eodem itaque modo errat Politicus curis ad ſe non pertinentibus propriæ æſtimationis luci præjudicans.

Igitur bonæ Politicæ præſtantiffima eſt Maxima, ſi bonus Politicus maneat in-

tra terminos ſui muneris, ſempérque meliùs eſt, ut id, quod ex officio ipſi agendum eſt, agat benè juxta 1. p. Reg. 6. quàm ut pluribus ſe imiſcens nec proprijs ſatisfaciat, nec arrogatis, cùm arroganter ſe imiſcens alienis officium ſuum excedentibus, etiam dum bonum agit, errare & bonum non benè agere judicetur. Theſalon. Apoſtolus futuras Anti-Chriſti fraudes deſcribens ait cap. 2. v. 8. *tunc revelabitur ille iniquus, quem Dominus Jeſus interficiet Spiritu oris ſui.* ubi Clem. Alex. quæſtionem excitat, cur Anti-Chriſtum non Angelus quidam, ſed ipſemet Judex proprio ore interficere velit? præcipuè cùm hic multa ſignificaturus ſit hominibus proficua; ſanabit enim ægrotos, ſuſcitabit mortuos, ipſosque etiam Dæmones expeller, cur igitur, qui in multis proderit, ab ipſo Chriſto occidetur? pulchrè ad regulam noſtram idem Clemens: *propter hoc ipſum, quòd excedat terminos ſuos, deſtruetur.* Dæmon enim ex officio ſuo habet, ut homines perdat & perſequatur, non ut boni aut utilitatis aliquid conferat; cùm igitur tunc terminos ſuos exceſſurus ſit, ideo non ſolùm non præmiabitur, non laudabitur, ſed punietur & deſtruetur; ita videlicet opera quamvis ex genere ſuo bona, ſi tamen officium, cui aſtringimur, impediant, Politico non ad gratiam imputantur, ſed ad culpam.

Itaque qui boni Politici vult aſſequi nomen & omen, de illis ſedulè agat, quæ ad ipſum ſpectant, ne in officioſus fiat & diſpliceat, dum officioſus vult æſtimari.

REGULA XX.

Rectè faciendo neminem time

Sive

*Mihi pro minimo est, ut à vobis judicer, qui autem judicat me,
Dominus est. 1. Cor. 4. v. 4.*

Hanc Politiam Deus olim docere voluit amicum suum Abraham, dum ei dixit: *Ambula coram me, & esto perfectus*, quod interprete Reverendissimo Nisseno lib. 6. de vita Abraham. c. 4. idem est, ac si dixisset: *mihi solùm attende, ceteros non cures*, labora, ut mihi placeas: hominum crises susque deque pendens, sive ut proverbio loquimur: *rectè faciendo neminem timeas*. Quamdiu enim Christianus Politicus justam offensæ causam nemini præbet, tamdiu hominum judicia, dicta & dicteria, crises & glossas, murrura & obtrectiones ridere, spernere, contemnere potest, dummodo rectè se fecisse aut facere, DEUMque contentum esse prudenter sperare possit; sic enim, etiamsi totus criticaret orbis, in faciem illi cum Apostolo dicere potest: *Mihi pro minimo est, ut à vobis judicer, qui autem judicat me, Dominus est.*

Gratiosum emblemata in hanc regulam proponit Alciatus, pingens canem, qui noctivagam planetarum Reginam, dum in plenilunio fulgorem suum liberalius ostendit, continuò allatrat, nul-

lam tamen in eâ producit impressionem, nullum promovendi cursûs aut occultandi splendoris impedimentum, cante Poëta:

*Nam peragit cursum Surda Diana
suum.*

Sicut Luna inter canes, sic Christus Dominus Luc. 14. erat inter Phariseos; & ipsi observabant eum. Luna erat Christus virtutibus, gratijs & perfectionibus undique plenissima: *vidimus eum plenum gratiæ & veritatis. Joan. 1.* canes erant scribæ & Pharisei: *circumdederunt me canes multi: Psal. 21. v. 7.* canes, qui non solùm benignissimum Magistrum continuis latratibus insequabantur, sed & Discipulos in sacræ Politix legibus actu proficientes. Non legitur, quòd Pharisei Discipulos, quando adhuc sine legibus Christi juxta communem mundi maniram & politicam vivebant, unquam allatriverint; quamprimùm autem Christianæ Politix cœperunt praticare regulas, donis resplendere cœlestibus, statim latratibus suis ab urbe Jerosolymitanâ

tanâ usque in Callilæam exclamârunt: quando *Matth. 15.* futilem illam querelam Christo proposuerunt: *quare Discipuli tui transgrediuntur traditiones Seniorum, non enim lavant manus, cûm panem manducant?*

Sed quid ad hæc mansuetissimus Dominus? quid generosi Apostoli? an Phariseorum ineptissimæ crises virtutum bonorûmque operum exercitia ipsis prohibuerunt? cessarûntne propterea benè operari? celebratissimus Evangeliorum interpres P. Sylveira noster ita loquitur: *Cûm Christus optime nosceret, quòd Pharisei observarent eum, tamen intravit in Convivium, contemnens ea, quæ de ipso dicebantur, & propter animarum lucrum omnium murmuraciones parvi faciebat.* Imitandus propterea à bono Politico, ut nunquam ob latratum impij cuiusdam canis à viâ virtutis aut bonorum operum exercitio desistat, *sed peragat cursum Cynthia surda suum*, respiciens Davidem, qui de se ipso refert *Psal. 40. v. 8. adversum me susurrabant, qui sedebant in portâ* (en canes mordaces, canes allatrantes, invidis-que in eum dentibus stridentes) sed quid generosus ille Politicus? *ego autem tanquam surdus non audiebam*, agebat cursum Cynthia surda suum, & rectè faciendo neminem timebat.

Immundi mundi hæc est Politia non munda, quàm diu quis inter Cosmopoliticos versatur, ut luna vacua, ut malus Politicus, defectibus, erroribus, iniquitatibus & peccatis plenus, fictæ & pictæ quasi-Politicæ se accom-
modans, tamdiu erga ipsum erunt o-

mnes quasi *canes muti non valentes latrare Isa. 36.* vix unus erit, qui cum ex lege correctionis fraternæ corrigere, corripere aut emendare cogitabit, silebunt omnes, tacebunt omnes, omnes approbabit, quin & laudabunt. Verum, incipiat Christianum in observandis DEI legibus fervorem, in divino servitio Zelum, in Christianæ Politicæ regulis observantiam, fiat Luna Christianis virtutibus plena, ex quasi-Politico fiat Politicus, qui *sicut plena in diebus suis lucet Eccles. 50.* indilatè se sublevabunt canes frementes, invidentes, bonæque Politicæ radios allatrantes & obfuscantes. Ita prædixit *S. Hieron. in cap. 3. Sophon. canes exprobrant animæ Deum sectanti & dicunt: insanus est, hominum cœtus fugit, delicias aspernatur, aurum pro luto computat.* Et quid ad latratus tales noster Politicus? rectè faciendo neminem timeat; ipsi pro minimo sit à canibus allatrari, *sed peragat cursum surda Diana suum.*

S. Patriarcha Noë, dum jubente DEO mirabilem illam arcæ structuram fabricaret, ô quantis irridebatur sibilis, lacerabatur convitiis, subsannabatur risibus, digitis monstrabant in ipsum irrisionè dicentes: En Neo-Propheetam, en architectum novissimum, en ligneum castellum, quod pro ruituris ædificat nubium cataractis, senectus cerebrum ipsi adussit, non amplius cum hominibus, sed cum bestiis habitare decrevit, similes diæteriorum integras orationes in ipsum evomebant, & quid ad illa Noë? uti latrantes canes, sic illos aspexit & despexit, ad latratus
obsur-

obsurduit, arcam sibi dictatam perfecit, iussa complevit; demum ubi alij submergebantur omnes, ipse in arcâ meruit salvari.

Ædificet nunc aliquis inter munda nos pietatis arcam, declinet aliquamdiu consortiorum strepitus, frequenter sacramenta, piis exerceatur operibus, mox colluvies otiosorum veluti canes latratus suos acuent: unus traducet eum ut melancholicum, alter ut singularem, alius devotulum, capitosum; & quid ipse! S. Paulinum audiat *epist. 6. ne moveantur dilectissimi fratres pedes nostri à vijs Domini ob verba quorundam circumlatrantium, obstrue & sepi aures tuas spinis ad verba eorum, per ipsos enim insidiatur Diabolus in occulto, ut rapiat pauperes;* rectè faciendo neminem timeat, ut cœptum possit absolvere cursum.

Hoc modo laudatissimè Politicam suam egit pauperculus ille, qui *Joan. 5. per 38. annos ad piscinam Jerosolymitanam jacuerat infirmus;* dum enim à Thavmaturgo Domino demum in die Sabbathi feliciter sanatus, & lectum suum tollere ac ambulare jussus ab allatrantibus Hebræis de violatione Sabbathi argueretur: *Sabbatum est, non licet tibi tollere grabatum tuum,* cordatè, politè, & resolutè aliud non respondit, quàm: *qui me sanum fecit, ille mihi dixit tolle.* id est, latretis vos, quomodo quando & quamdiu libuerit, judicetis quomodocunque, condemnatis me in Synagogis, sat mihi est, quod ille dixit: *tolle grabatum tuum,* ejus jussa impleo, sicque rectè faciendo neminem timeo, mihi pro minimo est, ut

à vobis judicer, qui enim judicat me, Dominus est.

Regius Propheta *Psal. 31. v. 2. notabilem sententiam cantavit: Beatus vir, cui non imputavit Dominus peccatum.* notat enim *Petrus Dam. serm. 52.* Davidem non dicere, *beatus Vir,* qui non fecit peccatum; qui enim nunquam peccaverit, excepto Christo ejusque illibatâ Virgine Matre inter omnes Adæ posteros, est nemo; si igitur nemo est, qui non peccaverit, quid habet David consolationis in eo, quòd dicat: *Beatus vir, cui non imputavit Dominus peccatum;* ex purpurati Doctoris commentatione talis est verborum sensus: parùm refert, infelix propterea non eris, nihil oberit, si in solâ hominum crisi peccaveris, si Dominus peccatum tibi non imputet, stet contra errantem universalis omnium quasi-Politicorum critisatio, criticorum judicium, judicantium sententia, beatus eris, si non imputaverit Deus peccatum: *Omne enim, quod ipse non imputat, sic est, quasi non fuerit,* ait eminentiss. Cardin. Ita loqui volebat Sponsa in *Cant. 1. cap. v. 4.* se deprædicans nigram & formosam; contradictoriè loqui videtur; si enim nigra, quomodo pulchra? cum attror omnem totius faciei pulchritudinem & venustatem obscuret & dehonestet; respondet interpres quidam: *nigra sum judicio mundi, formosa judicio Dei.*

Scio benè, dicebat, quòd ex vanâ mundi imaginatione propter frontis, genarum, menti, totiusque vultus externum & ex ardore Solis acceptum atrorem deformis censeat, sed hoc non im.

impedit; quò minùs censuræ DEI ejus-
que oculis sim pulchra, adeoque *nigra sum & formosa*; licet enim mun-
dus me, mea opera, measque actio-
nes critiset, taxat & traducat ut niger-
rimas, Sponso meo me placere novi, at-
que ideo *rectè faciendo neminem timeo*.

Recogitet Christianus Politicus,
quàm Simon Phariseus allatraverit Ma-
riam Magdalenam se ad Sanctissimos
JESU pedes provolventem: *hic si es-
set Propheta, sciret utique, quæ &
qualis est mulier*; recogitet, quàm ta-
xaverint Assyrij Heroissam Judith, dum
sola cum solo Holoferne moraretur in
conclavi; recogitet, quàm observave-
rint Pharisæi ad Christum in Sabbat-
ho curaturum, & *ipsi observabant
eum*, expectantes scilicet, & cum mag-

na impatientis animi acerbitate præsto-
lantes, an hydropicum ex industria
oblatum defacto sanaturus esset, an
non; si enim sanare omitteret, sanan-
di arguent & culpabunt impotentiam,
si sanitatem actu conferret, ipsum sa-
cri diei proclamabunt violatorem; in-
ter dubiosa agendi pericula quid resol-
vit sapientissimus bonæ Politicæ Magi-
ster? Viro justo pro minimo esse de-
bet, ut à mundo judicetur, propterea
apprehensum eum sanavit, judicent,
latrent, clament, acclament Pharisei
contra Christum per omnes totius or-
bis angulos, *ipse verò apprehensum
eum sanavit*. Ita fixa & firma Chri-
stiano Politico debet esse Regula, ut
*rectè faciendo neminem ti-
meat*.

REGULA XXI.

In patientiâ vestrâ possidebitis animas vestras. Luc. 21. v. 19.

Ideo

Status & conditionis tuæ adversos casus sustine libenter.

Multi Politici mirantur Politiam
DEI, quærentes cum *Jeremiâ*
*12. cap. quare prosperatur impiorum
via?* credunt enim indubitatè, pro-
spera & adversa ordinari desuper à ma-
nu DEI; quare autem ex supernâ illâ
ordinatione sæpe prosperentur impij
Boni Politici Conversatio.

& patiantur justî, hoc multorum tor-
quet cogitationes. De justis enim ait
*Apost. Hebr. 11. Lapidati sunt, secti
sunt, & Sapiens: multe sunt tribula-
tiones justorum.* De iniquis ait David
*Psal. 43. promptuaria eorum plena,
oves eorum foetosa, boves eorum crasse.*

M

Joan.

Joannes Sanctissimus detinetur in vinculis, infantes innocentissimi cæduntur gladiò, Herodes pessimus residet in folio! castissimus Joseph gemit in carcere, Pharaon iniquus adoratur in palatio, propterea miratur *Job. c. 21. quando recordatus fuero, pertimesco, & concutit carnem meam tremor, quare impij vivunt, sublevati sunt, confortatique divitijs?* hoc idem murmurabant Pharisæi *Luc. 15. Hic peccatores recipit.* Estque communis multorum quærela, dum illi, qui conscientia legibus satisfacere, DEI præcepta servare, Christianæque Politia Regulas zelare pro posse satagunt, se se nihilominus adversis casibus afflictos, fortunæque favoribus destitutos, impios econtra & in Dei proximique charitate languentes Politicos, qui nec Deum, nec hominem curant, in omnigenæ felicitatis sinu quodammodo vident residere, multoties forsitan hujusmodi queruntur, *hic peccatores recipit, quare prosperatur impiorum via?* Sed quisquis solidæ mentis & excelsi est animi, veneratur resolutam bonorum politicorum gnomam, & dicit: *hoc non debet curare politicus.*

Dum mundialis Fortunæ clientes jacent in rosis, luxuriantur in violis, bacchantur in pratis, & ambulant hi in curribus, & hi in equis, noster forsitan bonus Politicus tanquam pauper Aristoteles cogitur ire pedes, sed *hoc non debet curare Politicus*; dum desidiosus dormitat Endymion, & blandientis Cynthiæ recipit basia, vigilare & vel ad pulpitem, vel ad Cleanthis lucernam,

vel ad Apollinis curas sudare debet Christianus Politicus, sed *hoc non debet curare Politicus*; dum in opiparè paratis tabulis Cosmophilus cum Vitellio delectatur exquisitis eduliorum delicatèzzis, Politicus noster contentari debet Diogenis oleribus, sed *hoc non debet curare Politicus.*

Nam Ratio generalis, quare Sapientissima DEI providentia hoc ita ordinet, est æterna voluntas, ita *Salvian. l. 3. de provid. satis sit pro universis rationibus author Deus, & Boëtius l. 4. pr. 5. quamvis causam tantæ dispositionis ignores, tamen quoniam bonus Rector modum temperat, rectè fieri cunctane dubites.* Optima Politia pro eludendis ad impiorum prosperitates, propriæque adversa sinistris cogitationibus est patientia, quam pro quintâ conversationis erga se ipsum regulâ assignat Sacra Politia Magister *Luc. 21. v. 19. In patientiâ vestrâ possidebitis animas vestras,* ut meminerit Christianus Politicus receptissimæ thesauræ, & ad quoscunque adversantis Fortunæ casus dicat: *hoc non debet curare Politicus.*

Propheta Jonas, ut c. 4. legitur, aliquando afflictus est afflictione magnâ, & iratus est, ita quidem, ut ipsemet indignationem suam notanter exprimat: *benè irascor ego usque ad mortem.* Et quare? prædicaverat Ninivitis peccatoribus interitum, quem & sub hederâ sedens expectabat; expertus autem, civibus pœnam esse remissam, sibi verò arefactæ hederæ auferri gratiosam umbrellam, ad tantam prolabebatur impatientiam, ut diceret; *benè irascor ego usque*

usque ad mortem: non erat Jonas bonus Politicus, habetque hodieum imitatores plurimos, qui ad quodlibet sinistrae fortunae accidens, dum praeterea proximum aliquousque prosperari vident, ad infima saepe laxantur impatientiae repagula.

Erratis Politici, erratis, *hoc non debet curare Politicus*; non errat Divina providentia; certum enim habere, DEUM remunerari omnibus omnia, videns proinde multos licet alioquin perversissimos, quandoque exercere actum fidei, charitatis, reverentiae, eleemosynae &c. actum illum remunerari cupit, praevicens autem simul, perversis illis post mortem praemia nulla fore suppeditanda, eisdem in mundo largitur mercedem illam, quam ardentioribus votis ambiunt, temporalia videlicet bona, honores, divitias, aliasque prosperitates.

Haec est sententia *P. Erhardi Ful. lonij Excursu in cap. 8. lib. 1. Mach. sect. 1. n. 11. p. 246.* ita discurrentis: in his divinae providentiae ordinationibus elucet potissimum exacta ejus justitia & summa liberalitas, cum impiorum virtutes morales impraemiatas abire non finit: multa peccarunt impij, sed & praestitere bona; praevidet autem Deus, fore ut impoenitentes moriantur, adeoque malefactorum suorum poenas luere debeant per annos aeternos absque ulla pro illorum bonis operibus mercede. Ut igitur conformiter immutabilis justitiae suae legibus benefacta illorum congrue solvantur, ideo mercedem temporaneam deside-

Boni Politici Conversatio.

rijs eorum respondentem elargitur in terris.

Justis autem, qui pro qualibuscunque erratis adversa quandoque sustinent, tanto felicior fors reservatur, quanto minus de mundi prosperitatibus temporaneae mercedis loco in vivis participarunt. Et ideo praecleara Christiani Politici Maxima esse debet, *ex necessitate facere virtutem*, & quae pro commissis in divinam bonitatem erroribus adversa desuper immittuntur in poenam, animosam cordatae patientiae praxi transmutare in peculiare resignati animi meritum & mercedem: *In patientia vestra possidebitis animas vestras*, & propterea *hoc non debet curare Politicus*.

Non est invidendum peccatoribus miserae felicitatis interstitium: misera enim felicitas est, quando captivus apud Brasilijs antropophagos delicatissime saginatur paulo post mactandus: lugendae sunt deliciae rei ad furcam damnati, quem Christiana Charitas beneficijs fovet: ridebat Isaac *Genes. 25.* quando Abraham *filijs concubinarum largiebatur munera*, & non sibi; praevidebat enim, ut ait August. quod Ismael ejiciendus erat, remanente sibi pingui hereditate.

Ordinis res est, ait *Sidonius lib. 7. epist. 6. ut epulo hic purpuram byssoque veletur, Lazarus ulceribus & paupertate feriat*; *Ordinis res est*, ut *Aegyptius Pharaon incedat cum diademate, Israelita cum cophino. Ordinis res est*, ut *Joannes jaceat in ergastulo, Herodes resideat in solio*, sed *presentis futuraeque beatitudinis vicissitudo*

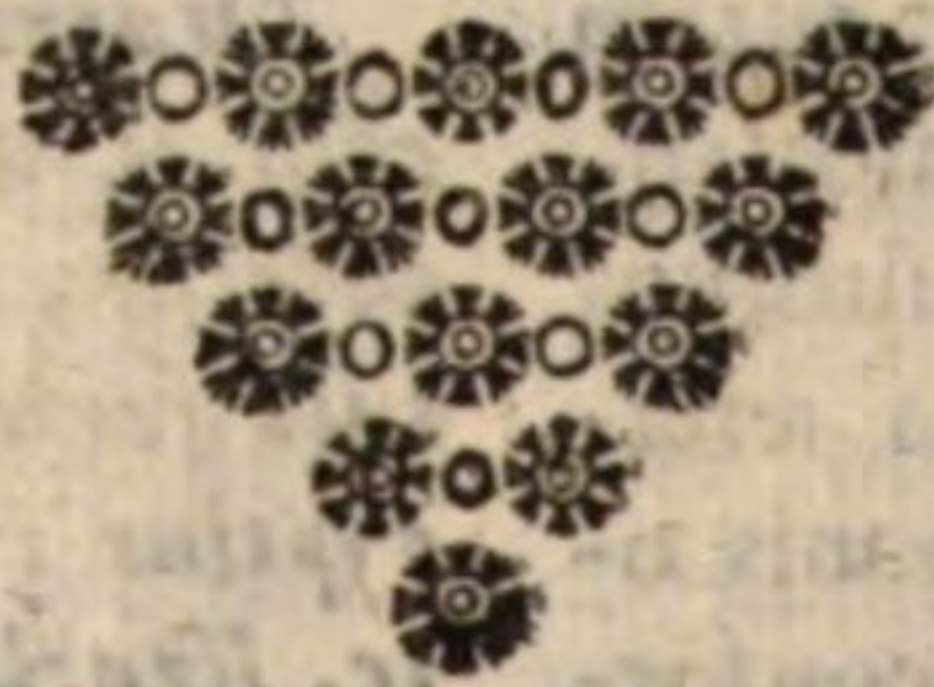
inspectâ, patientiùs mea incommoda fero. Hæc Politia bona est, ambulare in eâ. In patientiâ vestrâ possidebitis animas vestras; igitur, dum adversa vos premunt, hoc non debet curare Politicus.

Provida prudensque Mater, quæ in manu prolis pomum fortassis intuetur, delectantem advertit infantis lusum, videt gaudium, aspicit edendi aviditatem: at eripit nihilominus illud, projicitque porcis: & quis dicet, propterea prolem à Matre non amari? amatur utique, & si puellulus agnosceret, pœni privationem patienter ferret & gaudenter. Mater est divina providentia, quæ justis concupita bona quandoque per adversantis fortunæ casus surripit, donatque malis: sed absit, ut qui justus est, hunc agendi modum inclementiam aut dicat, aut credat, est enim optima Divinæ bonitatis Politia, quæ vult, ut in patientiâ vestrâ possideatis animas vestras.

Multum querebatur prodigi illius frater, videns splendide tractari redemptum peccatorem; ecce inquit ad Patrem: *Tot annis servio tibi, & nunquam dedisti mihi hædum, ut cum amicis epularer, & postquam hic, qui*

dissipavit substantiam suam cum meretricibus, venit, dedisti illi vitulum saginatum. Luc. 15. v. 30. Sed quid ad querelam optimus Pater? Fili tu semper mecum es, & omnia mea tua sunt &c. Verum est, Patrem cœlestem sæpè alicui prodigo uberrima largiri mundialis fortunæ bona, dum interim pij, probi & justi multis premuntur adversis, sed! quemadmodum filius prudens, qui pingue patrimonium habet, adeò non curat, an sericò vestiatur an saccò, licet quemcunque alium splendidiùs haberi cernat; quò parciùs enim nunc tractatur, eò pinguiùs hæreditabit; ita certè Christianus Politicus nemini invidere debet perituræ prosperitatis vanitatem; nam DEI politia est, filiis reprobandis & ab æternâ hæritate excludendis temporalia largiri munera, & latos sine nube dies, dum Justus Isaac talibus cogitur carere; huic autem Politix cœlesti respondere debet Politia Christianorum, nimirum DEI ordinationes patienter ferre. *In patientiâ vestrâ possidebitis animas vestras. Ideoque in effuso adversitatum turbine stare debet firma resolutio, hoc non debet curare*

Politicus.

REGULA XXII.

*Non quarens, quod mihi utile est, sed quod multis. I. Cor. 10.
v. 33.*

Sive

Bonum publicum præferendum est privato.

INter vitiosos Christianæ Politicæ sollicitissimos frequentior unus est, quod Politici plurimi ad se ipsos, quotcunque habent operationes, plurimum reflectant; quidquid extra ipsos est, despiciant, totumque mundum periclitari malint, quam proprium interesse. Propria anhelare commoda, aliena negligere, innatum hominibus vitium est, hæc omnium rerum summa est, hæc mortalium Politia; cum tamen ipsa natura contrarium sæpè doceat, quæ multoties contra naturales operatur inclinationes & detrimenta, patitur in individuis, ut communi bono satius provideatur; sic enim sæpè contra naturalem impulsus ascendit aqua, descendit ignis, & utrumque suavem patitur violentiam, ne pars aliqua universi deformiter inveniatur vacua.

Josue 10. adversus DEI & electi populi hostes pugnabat cum exercitu generosissimus Archistrategus, quinque Reges in fugam jam abegerat, nihilque victoriæ deficiebat, quam eandem continuandi tempus, sed, ad occasum properabat Sol, pugnamque finire jubebat finiendi diem, & ecce! ut bono

publico consuleret Josue, ad solem conversus ait: *Sol contra Gabaon ne movearis; DEI, bonique publici causam ago*) ad hoc ô rutilans Phœbe tuis indigeo radijs; itaque, si fidelis ad commune bonum planeta es, fulgorem tuum boni publici gratiâ non absconde, cursum cohibe, gradum tene. *Stetit itaque Sol in medio cœli, & non festinavit occumbere spatio unius diei, non fuit antea, nec postea tam longè dies.* En fidelem DEI servum & Politicum bonum in sole, qui contra suummet esse operatur, suæ propensioni violentiam infert, gloriæ suæ incrementum recusat, & officij cursum remoratur non ad propriam commoditatem, sed ad solum boni publici emolumentum. Laudanda fidelitas, quæ proprias commoditates seponit, ut boni publici consulatur augmento; hanc fidelitatem in exemplo docet Apost. *Non quero, quod mihi utile est, sed quod multis.*

Ideo divinus Magister Politicum nostrum ad bruta animantia dirigit, quæ sæpè ex solo naturæ instinctu bonum commune præferunt privato; ideo enim clamat *Matth. 10. estote prudentes*

tes sicut serpentes. Mirabile quidem, quòd prudens Politicus ab irrationali & venenoso reptili prudentiam discere jubeatur, quænam illa prudentia? dicat *Chrysost. hom. 3. in Matth. serpens se totum tradit, nec admodum curat, si corpus incidatur, dummodo caput servet integrum.* Inter corporis partes caput non est pars, sed reputatur pro toto, quia in omnes alias influit; reliquæ enim corporis partes se invicem non fovent, sed quælibet alit & servat se ipsam, caput autem omnes partes visitat, fovet & gubernat; est igitur hæc specialis serpentum prudentia & Politia quædam, quòd ad salvandum caput sese in circulos convolvant, omnesque corporis partes trudendas, calcandas, secandas & dissecandas præbeant, ut caput tanquam bonum commune omnibusque partibus utile etiam cum detrimento privati integrum conservent.

Saul quantumvis alioquin scelestus, hanc tamen bonæ Politicæ Maximam revereri non dubitavit, quando præclarissimam capiendi Regem David occasionem publici boni gratiâ deseruit; nam ut historicus Sacer latè commemorat, fugitivus David, rabiemque Saulis declinaturus, consistebat in Monte Maon, Saulis exercitu montem circumvallante, non erat ulla Saulis potentiam evadendi spes, in manibus jam erat inimici: subito autem *nuntius venit ad Saul, dicens: festina & veni, quoniam infuderunt se Philistim super terram, reversus est igitur Saul, desistens persequi David* 1. Reg. 33. 27. 28. Advertat bonus Politicus, Saul iam intensò Davidem persequabatur

odiò, ut eundem cum stupendis sumptibus jam per multos dies cum copioso exercitu insequeretur, & nunc in selectissimâ ipsum capiendi occasione innocuum relinquit, quem inermem, profugum, & circumvallatum quasi manibus tenet; cur istud? an fortè inimicitias & capitale odium deposuit? non hoc (acutè respondet Cajetanus) sed *boni regiminis officio functus est, preferens bonum publicum privato;* mors enim & captivatio Davidis in particulare sui ipsius commodum cessisset; procedere autem contra Philistæos ad communem requitebatur regni utilitatem; cedat igitur, ait Saul, cedat particulare bonum bono communi, David maneat liber, ut oppugnemus Philistæos: *reversus est Saul, desistens persequi David, & perrexit in occursum Philistæorum,* nimirum conformiter ad Politicæ nostræ præsentem regulam: *Non quærens, quod sibi utile erat, sed quod multis.*

Et hæc optima Christianorum præcipuè Superiorum Politia esse debet, commoditati particulari publicum antepondere, & speciali commodo communis utile anteferre: Superioribus enim valdè notanter scripsit *Seneca l. de consolat. ad Polib. c. 26. multa tibi non licent, quæ humilibus & in angulo jacentibus licent;* sicut enim Superior ex officio, & in communi hominum æstimatione est persona publica, sic ejusdem curæ non ad proprias particularitates, privatas commoditates, & individualia commoda, sed ad communis sibi que commissorum necessitates debent consignari, & propterea

rea multa non licent ipsi, quæ licent alijs; quiescat alius ad vigilantiam non obligatus, sed non Superior, qui tanquam persona publica ad vigilandum pro publico sese obstrinxit; degat alius sine curis, nisi se ipsum tangentibus, sed non Superior, qui veluti Pastor provium curare debet & pascuis & quiete; dormiat lucente etiam sole quicumque alius, sed non Superior, quem boni communis subditorumque non consistentia tantum aut præsens status, sed & profectus indefinenter fatigare debet.

Eò collimasse videtur Magister cælestis, quando discipulos suos ad prælaturæ munus informaturus, cum præmisisset habere præcinctos lumbos, ardentésque lucernas, eis speciatim non pro se tantum, sed pro suis etiam insignem vigilantiam commendat, ita concludens: *Et vos similes hominibus expectantibus Dominum suum. Luc. 12. v. 36.* multis sæpè comparationibus usus est benignissimus Salvator, sed illas in unâ plerumque expressit personâ v. g. *Simile est regnum cælorum Patri-familias*; & passim alibi; cur igitur nunc discipulorum quemque *hominibus* pluribus assimilari vult? *Et vos similes hominibus expectantibus Dominum suum*, respondet *Padilla annot. 7. inc. 3. Hab. disc. 15. n. 403. p. 792.* pluribus hominibus eos confert, ut quibus curis sint obnoxij, manifestaret; qui enim alijs præest, & verò non præesse tantum, sed ut decet, etiam prodesse vult, is sibi nullus, & cæteris multiplex esse debet. Hæc est bonorum Superiorum Politica, commodi-

tatibus proprijs relictis vigilare pro commeditate, bonoque communi, *vos similes hominibus expectantibus Dominum suum*, ideoque Superior ut impleat Apostolicam bonæ Politicæ regulam, *non querat, quod sibi utile est, sed quod multis.* Fusiùs hanc regulam tractavimus in *Politica Carmelit. num. 82. & seqq. & n. 366. 244. 250. &c.*

Verum non hæc Apostoli, sed alia quædam Christi Discipulorum Politica practicatur à multis. *Joan. 21.* dicebat Petrus: *vado piscari*, mox ex discipulis quidam promptos se monstraturi Politicos, parata offerebant obsequia, *vadimus & nos tecum*: ascendebant proinde pelagus, & ecce apparebat in litore Christus, Petrus præ amore impatiens moræ, *cum audisset, quia Dominus est, tunicâ succinxit se, & misit se in mare* per ipsos procellarum fluctus perrecturus ad Dominum. Quid hic Discipuli? secutine sunt Petrum? miseruntne se in mare? dixeruntne ut prius: *vadimus & nos tecum*? minime gentium. Quare? cur prius omnes ad comitandum erant obsequiosi, non itidem nunc? respondet *S. Chrysost. hom. 86. simul valebant piscationem videre.* Prius vadebat Petrus piscari, mittere retia, facere recreationem, comparare lucra, & ad hoc vigilabat tota Apostolorum Politia, nunc autem exercebat heroicum virtutis actum, & ecce Politiam extinctam, silentem, remorantem. O quasi-Politicos! ô frigidos Apostolos! qui solum ibi suam Politiam acuunt & accendunt, Zelum & fervorem ostendunt, & politica offe-

runt obsequia, ubi Discipulos ad recreationes, diversiones, propriique commodi quæstus comitari possunt; ad virtutes autem, ad exemplares actus, ad debitum in officijs divinis fervorem comitari refugiant.

Apostolorum, Prælatorum, & omnium Christianæ Politicæ professorum magna hæc esse debet præter alias Maxima: privatis commodis commoda communis, & Subditorum ædificationem longè præferre, alioquin aliam non merebuntur laudem, quàm illam, quâ *Luc. 16. laudavit Dominus villicum iniquitatis.* Quare laudavit? quærit *Sylveira noster t. 4. l. 6. c. 28.* non quòd benè fecerit, sed ut Evangelista dicit: *quia prudenter fecisset*, prudentiâ scil. malorum Politicorum, de quâ & quibus dicit Salvator in eodem Evan-

gelio *v. 8. filij hujus sæculi prudentiores sunt filijs lucis.* Quare? quia ut ait *S. August. l. 11. in Gen. quia vigilant ad consulendum sibi.* Hæc ergo est filiorum sæculi, Politicorum mundi & servorum proprii commodi Politia mala, non verò bonorum Christianorum, aut Christi amatorum praxis; ideo etiam villicus ille non dicitur villicus simpliciter, sed *villicus iniquitatis*, id est, *Politicus malus.* Igitur hæc sit pro conversatione ad se ipsum Christiani Politici sexta Regula, ut sentiat, dicat, atque ita agat cum Apostolo, ut omnes fateri debeant, *quòd non querat, quod sibi utile est, sed quod multis.*

Eandem obligationem tractat bonus Politicus noster per totam *pract. 2. d. 1. Maxima 17.*

REGULA XXIII.

Quaecunque amabilia, quaecunque bonæ fama, hæc cogitate. ad Philipp. 4. v. 8.

EX cumulo bonorum, quæ omnes Politici avidissimè ambiunt & appetunt, vix est ullum, in quod majori studiò & curâ feruntur, quàm honor & bona apud alios opinio, bona fama, bonæque æstimatio, *nullus se ipsum parvi pendit*, dicebat *Aristot. 2. Rhet. honori totum datur*, ait *D. Bernard. l. 4. de considerat. & S. Maxi-*

mus l. 3. potior est bonis dignitas sine vitâ, quàm vita sine dignitate. Nihil unquam prætermittitur, quod ad æstimationem Politici conducere potest, & meritò quidem; tam enim excelsi ordinis bonum est bona fama, ut quilibet honestatis amans etiam levissimam dedecoris & infamiæ suspicionem pro possibili fugere soleat; ita bonus Politicus

ticus David postulabat *Psal. 118. v. 39. amputa approbrium meum, quod suspicatus sum*, vel conceptam, imaginariam, formidatam, & in suspicione solùm habitam non bonam opinionem à se relegare sollicitus erat; quia nemo benè Politicus ab ingenuo tam degenerat animo, ut non ægrè ferat vel leviculam etiam suspensionem, quæ propriam famam valeat sordidare; & optimè quidem istud; maximam in hoc studio Christianus Politicus debet collocare Maximam, imò & Maximarum suarum summam, ut bonam ubique & apud omnes famam, bonam opinionem, & præclaram sui æstimationem acquirat, possideat & conservet, præscribente hanc septimam pro conversatione & sollicitudine erga se ipsum regulam Philipensium Apostolo: *quæcunque amabilia, quæcunque bonæ famæ, hæc cogitate.*

Bono Politico sufficere non debet, ut bonus sit in foro animæ, sed & bonus videri, bonus existimari, bonus judicari, & sic æstimari debet; probitas enim qualitercunque aut interiùs solummodò latens, aut foris deceptorie vel per hypocrisin simulata multùm distat ab opinione & famâ bonâ: quippe si mores non sint honesti, illa evanescet; permanebit autem, si vita sit rectè decenterque composita; simulata enim hypocrisis & hypocritica, ut ita dicam, politia tam diu durare non potest, quin tandem agnoscatur; est enim tantùm exterior quædam species & levis pictura, quæ citissimè aboleri solet; qui autem præclarâ famâ, bonoque gaudet nomine, qui non tan-

Boni Politici Conversatio.

tum blanditur verbis, sed sermonibus suis suam etiam vim addit, ejusdem & verba habentur in fide, & opera in honore; famam enim habet, quòd sit Politicus realis, non verbalis, quæ Politicam famam maculat, & devenustat.

Sponsa dicebat olim dilecto suo, qualiter ab omnibus ubique habeatur in delicijs, quàm æstimatus sit, ejusque assignatura rationem sic eum affabatur: *Cant. 1. v. 2. Oleum effusum nomen tuum, ideo adolescentule dilexerunt te.* Subintrant sacri Interpretes super sponsalem phrasin glossaturi, & speciatim ponderant, cur sponsa dilectum suum non intitulet oleum vel unguentum odoriferum simpliciter, sed oleum effusum? Theodoretus ita scribit: *unguentum in vase conclusum, in clusam etiam tenet odoris fragrantiam; si autem effundatur, ipsum quoque replet aërem.* Sic est: Vas liquoris odoriferi dum est opertum & clausum, foras odorem non mittit; si autem frangatur, aut foras emittatur liquor, tunc primùm & alios odore suo delectat: pariformiter nomen boni Politici est nomen bonum, est pretiosum, & honorabile; sed si per famam non effundatur in actum, aut nullus aut admodum pauci, & non nisi proximè accedentes, illâ suavitatem delectari poterunt, minùs satiari.

Nimirum non solus animæ, conscientięque decor aut internæ virtutes, sed & bona aliorum opinio, & fama bono Politico procurare debet apud homines pretium & æstimationem; ita Sponsus tanquam insignis Politicus Sponsæ

N

sux

suae complimentum (quod hinc statim recensui) recipere videtur, eidem præconijs quasi alternativis laudem suam vicissim enuncians (*ant. 6. v. 3. pulchra es amica mea, suavis, & decora*). Non ego solus agebat, non ego solus in delicijs apud homines sum, sed & tu amica mea, eadem quâ ego ratione in honore & æstimatione haberi; sicut enim nomen meum dixisti oleum non in vase reclusum, sed effusum, quasi per famam alios delectans, sic *pulchra es amica mea, suavis & decora*, id est, ait *Ambros. l. 1. de virgin. formosa es ut bona opinio*; nec enim major est in homine pulchritudo, quàm bona & præclara apud alios opinio & æstimatio: Sponsæ pulchritudo parùm floreret in facie propriâ, si deformis judicaretur in opinione hominum; externus enim decus flos est, qui primo Boreæ flatu marcescit, nec diutius talis manet, quàm ab hominibus talis æstimetur; cùm ergo Sponsa non tantùm dicatur *pulchra*, sed & in aliorum opinione *suavis & decora* per hanc æstimationem aliorum, meretur pulchritudinis suæ præconium totum. Atque ita bonus Politicus pulchrior nunquam erit, melior nunquam, quàm dum internæ pulchritudinis testimonium sine contradictione assequetur per bonam famam, & hoc monet præsens regula: *quæcunque amabilia, quæcunque bonæ famæ, hæc cogitate*, sive ut *S. Bern. serm. 16. de modo bene vivendi*: *Disce fragrare bono præconio, habere testimonium bonum, custodi tuam famam bonam, tua bona fama nullis*

fœtoribus obscuretur, tua bona fama nullis opprobrijs laceretur.

Et revera ex omnibus mundi adversis nihil ita bonum Politicum offendere, nihil ita affligere deberet, sicut periculum perdendæ famæ, vel diminutio famæ, & quodcunque levissimum bonæ famæ nocumentum. S. Paulus ad Romanos de animoso charitatis suæ fervore gloriabatur, seque tam firmum, constantem & immutabilem in eo asserbat, ut per nullam creaturam à charitate separari se posse crederet: *quis nos separabit à charitate Christi? an angustia? an fames? an nuditas? an periculum? an persecutio? an gladius?* volebat quasi pugnam conferere cum totâ adversitatum cohorte, eamque defactò verbis quodammodo lacerabat, irritabat, & provocabat; sed ingeniosè advertit *Origines l. 1. contra Celsum*, quòd ex tot adversis unum non provocet, & silentiò prætereat, scilicet diffamationes & opprobria: *Paulus tot & tanta percensens, verba non ponit in hoc numero.* Quasi qui fortis est, nec expavescit ad virgas ferreas, crepitantes flammæ, bestiarum dilaniationem, adhuc verborum maledicentiam, suique diffamationem perhorrescere debeat, majorque ad hujus, quàm illorum omnium tolerantiam requireretur fortitudo, ideo *verba non ponit in hoc numero.*

Dan. 5. v. 6. describitur magna, quæ Regem Balthasar aliquando invasit angustia: talis enim erat, ex quâ facies Regis commutata est, & cogitationes ejus conturbabant eum, & com-

pagi venum ejus solvebantur, & genna ejus ad se invicem collidebantur; & quid erat illud, quod tantum Regem adeò perturbabat? quid tantis anxietatibus adeò deicere potuit Regalis animi magnanimitatem? an fulgur vidit contra se detonans sagittam? aut ens em è filo pendentem supra caput? an forsitan apertum terræ hiatus? aut quid tandem adeò angustiat, & ad terrores cogit & tremores? unicam videbat in pariete manum, ejus scribentem facinorosa, eju dedecora, ejus infamiam: Politicus erat Balthasar, in magnâ erat hominum æstimatione, in magnâ gloriâ; nunc autem per manum à se visam fama denigrabatur, gloria obfuscabatur, & quod ignominiosum erat, audax manus publicè scribebat ad parietem, propterea contremiscit Rex, & terretur Politicus; sicut enim fama bona bonum Politicum lætificare debet, sic diffamatio, aut bonæ famæ diminutio plurimum dolere debet.

Probè nôrunt boni & prudentes Politici pessimum effectum, quem diffamatores & calumniatores plerumque aut producant, aut producere intendunt, scilicet vel actu nocere, vel suspensionis seminare Zizania; sic enim impiè hortabatur impius Machiavellus *adversarium calumniare, quia semper aliquid remanet*, vel ut loquitur Erasmus l. 8. *apophtegma. utcunque vulnus ex integro sanet, qui delatus est, manet tamen cicatrix.* Sit bonus Politicus innocens & innocuus, ut ut poterit, si semel in famâ lacerari se sinat, licet vulnus abstergat, cicatricem tamen ex integro vix ita persanabit, ut non apud

Boni Politici Conversatio.

malevolos minúsque prudentes dictoria remaneant, & propter hoc specialiter, demptis rationibus alijs zelanda erit & Apostoli Regula, & Politici fama: *quæcunque amabilia, quæcunque bona fama, hæc cogitate.*

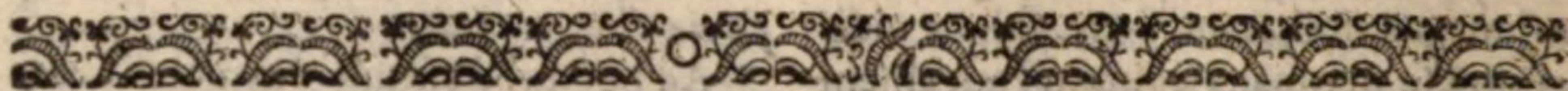
Ad hoc propositum ventilare liceat, quæ causa sit, quòd Judæi usque in hodiernum diem credere nolint, Christum resurrexisse à mortuis? *Matth. 18.* refert Evangelista, Phariseos, ut Resurrectionis Christi veritatem obnubilarent, initò consiliò militibus dedisse pecuniam cum hac informatione: *dicite, quia Discipuli ejus nocte venerunt, & furati sunt eum vobis dormientibus, & illi acceptâ pecuniâ fecerunt, sicut erant edocti.* Maldonatus, Hugo Cardin. & plures alij asserunt, falsitatem istorum testium Judæis fuisse perspicuam, omnesque sat luculenter agnovisse, milites fuisse pecuniâ corruptos, & ad mentiendum subornatos; nihilominus Judæi usque hodie Christum non surrexisse, sed sublatum fuisse credunt, sed quare? cum mendacium majoribus eorum fuerit quasi evidens, & sine hæsitacione notum? quia nimirum diffamatoria locutio adeò bonam æstimationem comaculat, adeò suspensiones excitat, ut apud malevolos saltem secundum aliquid credatur, & saltem aliquas efficacis calumniæ reliquias ponat, sicque sordida semel bona opinio vix unquam ampliùs lavetur ad pristinum nitorem. Boni Politici fama & acquisita sui æstimatio & opinio bona, res est delicatissima, & semel jactata contra ipsam infamiæ nota abstergitur difficulter. Ut igitur bonus Politicu

N 2

pre

pretiosum hunc famæ & bonæ opinionis thesaurum pretiosè servet, optima erit regula: *quæcunque amabilia, quæcunque bonæ famæ, hæc cogitate.*

Pro eodem argumento peroravit nuper bonus Politicus in Rubricis Albertinis practica 3. ad Rubricam 17.

REGULA XXIV.

Semper gaudete. 1. Thessal. 5. v. 6.

TRiplicem habet bonus Politicus conversandi occasionem, ad DEUM, proximum, & se ipsum, ad terminam hanc conversandi Politicam damuster octo Regulas, & nunc pro Regulâ finali Thema Paulinum Thessalonicensibus aliquando præscriptum: *Semper gaudete*; ut videlicet Christianus Politicus sive conversetur ad DEUM, sive ad proximum, sive ad se ipsum, semper conetur esse excitati animi, hilarisque mentis, & penes firmam resolutæ conscientiæ tranquillitatem semper habeat alacres, lætos, jucundos, pulchros & bonos cogitatus. Sicut enim mæror & inutilis Melancholia spiritui nocet, & corpori; sic ad animosam in triplici conversatione Christianæ Politicæ praxin læta mens, & excitatus animus plurimum confert; sit itaque finalis regula: *Semper gaudete.*

Sapientissimus Syrach nocumenta, quæ mæror & Melancholia parit, summo opere exaggerat, inter alia monens *Ecl. 30. v. 22. tristitiam ne des animæ tuæ*; nam ut ejusdem consilij rationem asseruit glossa: *tristitia non solum*

nocet corpori, sed & animæ. Quod & idem Sapiens v. 24. *tristitiam longè repelle à te, multos enim occidit tristitia, & non est utilitas in illâ*; e contra ut idem calamus prosequitur: *jucunditas cordis hæc est vita hominis*, sive ut glossa iterum: *jucunditas cordis est vitæ hominis conservativa, thesaurus sine defectione sanctitatis*; nam exaltatio viri est longævitæ; quia sicut tristitia est passio mortificativa, sic lætitia est vivificativa. Idem resonat Prov. 17. v. 22. *animus gaudens ætatem floridam facit, Spiritus tristis exsiccat ossa.* Ubi explicationem addit Glossa apud Paciuch. tom. 1. in Jon. lect. 15. §. 5. n. 14. *lætus animus vitam producit usque ad canitiem, Spiritus verò tristis abbreviat vitam, accelerat mortem, & paucos dies, quibus vivimus, ita infelicitat, ut non vivere melius foret*; quod quidem adeò verum est, ut etiam ars Medica in Medicorum, & medicaminum defectu hilarem mentem, animique lætitiam quasi pro vice Medico constituat, juxta illud Scholæ Salernitanæ:

*Si tibi deficient Medici, Medici
hæc tria sunt:*

*Mens hilaris, moderata quies,
moderata diæta.*

Viderit, non dubito, interdum Christianus Politicus vestem novam, nullo usu attritam, nulla gestatione maculatam, undique pulchram, attamen foraminatam, corrosam & laceratam, quis corripit? tinea, quam ipsa vestis otiosè jacens sibi produxit; hunc ipsum effectum, quem tinea in veste, producit in æror & tristitia in homine; audiamus Salomonis oraculum *Prov. 25. v. 20. Sicut tinea vestimento, & vermis ligno, ita tristitia viri nocet cordi.*

D. Gregorio apud citatum Paciuchellium Homo melancholicus, qui latam indolem, hilaresque vituperat mores, fastidiosus est; nam in omnibus, ad omnia, & erga omnes est impatiens, suspiciosus, morosus, & in conversationibus tam insulsus, ut nec sibi, nec aliis gustum movere possit; nullâ re delectatur, ipsiusque iudicio, quidquid ab alijs agitur, aut malè agitur, aut incongruè, æstimabile nihil est: si cantas, luget; si ploras, ridet; ad amicitiam ineptus, in censurando cavillator, alienæ laudis tenax, ad vituperia promptior, obsequium exhibet nemini, aut si exhibet, tam inconcinne hoc præstat, ut nullam gratitudinem mereri videatur; quando pro gratiâ quâdam rogatur, eam vel rusticè negat, vel inurbanè gravatur, tergiversatur, & millenas difficultatum excusationes prætextit; contradictionis Spiritu, quem propriæ melancholisantis iudicij

suggestiones regunt, sic agitur continuo, ut pro sentimentis privatis septem Græciæ Sapientum oracula spernere præsumeret; & quis in conversatione tam erga se ipsum, quàm erga alios talem Politiam approbabit? Angelicus Doctor 2. 2. q. 168. c. 6. expressis terminis docet, quòd in defectu ludi & lætitiæ committatur peccatum, rationem theseos apponens; eò quòd in societate humanâ contra Regulas sanæ rationis æstimetur, gravem, difficilem, molestum & tædiosum se in conversationibus reddere, dum nihil delectabile quis exhibet, atque etiam delectationes aliorum impedit; sicut ergo morositas melancholicarum contra bonæ Politicæ, & ipsius rationis Regulas esse angelicè asseritur, sic econtra animi excitati hilaritas Apostolicè præscribitur, *Semper gaudete*; nam hilarem mentem bonasque & pulchras cogitationes habere, spectat ad virtutem Eutrapeliæ, & propterea pro finali bonæ conversationis themate veneramur, & Melancholistis propinamus Apostolicum Recipe. *Semper gaudete.*

Præterea apud Peripatheticos, Ethicos, & Asceticos certa & communis est doctrina, nullum esse tempus, in quo humani generis adversarius Sathan tam vehementer ad mundanas & sensuales voluptates hominem instigat, quàm dum advertit Melancholicum prædominari humorem; ita Peripatheticorum Princeps Arist. 2. Ethic. 6. *Melancholici vehementer appetunt delectationes, quia corpus eorum pravo humore corroditur.* Ideo faciles & proclives sunt ad quærenda & amplectenda talia, quæ suis

utrumque; inclinationibus ad tristitiam pellendam videntur plus accommodata; quod autem Melancholici, qui raro hilares, iucundas & excitatas cogitationes habent, facilius inclinent ad terrena, quam superna, erui facile potest ex sententia *M. Gregorij lib. 18. moral. c. 8. dicentis: sine delectatione anima nunquam potest esse, aut infimis delectatur, aut summis*: ideo quanto alacriori studio aliquis operatur spiritualia, tanto majori tædio fastidiet terrena, & quanto econtra acriore curâ solertiaque inardescit ad infima & terrestria, tanto notabiliore tepore frigescet ad spiritualia & Religiosa; cum itaque melancholici teste experientia aut nullam aut valde modicam & pictam tantum quasi semi-delectationem plerumque ostendant in officiis divinis, in exercitiis spiritualibus & operibus pietatis, consequens est (nisi animam suam planè otiosam dicere velint) quod totum totius delectationis suæ gustum in mundanis & terrenis, in nummis & buris, in emendis & vendendis &c. venari soleant. Sed non est hoc pro bono Politico bona ad se ipsum conversatio; ut igitur melior sit, studeat Christianus Politicus semper hilarem habere animum, excitatam mentem, & alacres, pulchras, bonasque cogitationes. *Semper gaudete.*

Constans læticia, hilaritas mentis, animique serenitas est conscientia bonæ indicium; unde de magno illo Eremitarum Archimandrita Antonio scribit S. Athanasius, *si quis ignarus ejus inter multitudinem Monachorum eum videre desiderasset, etiam nullo indican-*

te ceteris prætermisissis ad Antonium curabat; nam animæ puritatem agnoscebat ex vultu, & per speculum corporis gratiam sanctæ mentis intuebatur; semper enim hilarem faciem gerens, liquidè ostendebat, se de cœlestibus cogitare; ita S. Athanasius, juxta, quem habere bonam conscientiam, habere hilarem faciem, habere bonas cogitationes convertibiliter reciproca videntur esse indicia, ut videlicet bona conscientia habeat bonas cogitationes, bonæ cogitationes faciant hilarem faciem, & hæc indicet utrumque. Pariformiter narrat Ruffinus Aquilēensis à Rosweido in vitis Patrum citatus, S. Apollonium plurimorum Ascetarum Patrem suæ curæ commissos semper hilares & lætos esse voluisse: *nullus in eis tristis inveniebatur, & si quandoque forsan exigua tantum tristitiæ nubo vultus serenitatem in quopiam turbatam videret, confestim mœroris causam conabatur experiri, eumque excitare dicens: non oportere tristitiam inesse his, quibus salus in DEO est, & spes in regno cœlorum.*

Clemens Alex. l. 1. pedagogia c. 5. appositè notat, quod Christus Dominus electorum suorum mores, quos in eis desiderabat descripturus, eos quandoque comparavit pueris & animalibus recenter natis, ait enim: *alicubi nos vocat pueros, alicubi pullos, non nunquam infantes, atque etiam filiolos, adeo ut etiam absolutè dicat Matth. 18. v. 3. nisi efficiamini sicut parvuli, non intrabitis in regnum cœlorum.* Quid per hoc insinuat Christianæ Politicæ optimus Magister? respondet ad præ-

præfens doctissimus *Pinna* scribens in *Eccles.* Sunt pueri, sicut & pulli tam volucrum, quam animantium, ut vult *Aristot.* ob dulcem sanguinem hilares, & lati. Utitur igitur Christus Dominus prædicatis, & titulis illis, ut vult citatus Clemens, quia Christiano Politico optimè convenit per totam vitam servire Deo cum excitato animo, hilari mente & animatis cogitationibus, prout hoc ipsum aliter tractavit *bonus noster Politicus in practica 3. Maxima 1. n. 27.*

Itaque *Semper gaudete.* Mortalium Sapientissimus postquam omnia, quæ in mundo sunt, consideraverat acutè, & penetraverat exactè, demum pro conclusione generali hoc statuebat siste-

ma: *cognovi, quod non esset melius, nisi latari & facere benè in vitâ suâ.*

Nihil revera utrumque hominem, corpus pariter, & animam ita satiare potest, ut firma & solida mentis hilaritas; sine hac enim opes pungunt, dignitates cruciant, fercula non satiant, & exquisita quæcunque non delectant unquam; Æstimatissima ergo pro conversatione ad se ipsum Christiano Politico sit regula *Semper gaudete.* Ut verò id ipsum alacrius fiat, audiat *dulcis Bern. lib. de inter. hom. cap. 48. Vis nunquam esse tristis, benè vive, bona vita semper habet gaudium, semperque intonat bono Politico finalem secum conversandi thesseram: Semper gaudete.*

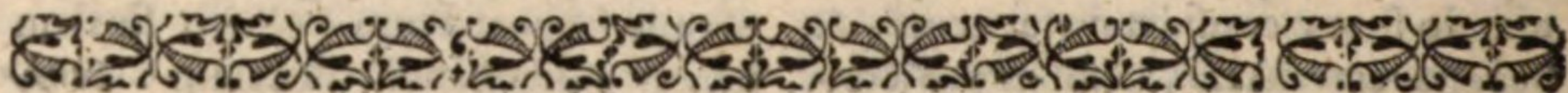
D E N I Q U E

Summatim & tanquam per Synopsi serviant Bono Politico sequentia.

PRUDENTIS POLITIÆ DICTAMINA.

1. Præ omnibus stude placere Deo, & conscientiæ propriæ testimonio, dicens cum *Philos.* nunquam placere volui populo, quoniam, quæ ego facio, illi non laudant, & quæ illi laudant, ego non facio.
2. Facile bonus eris, si ea vitaveris, quæ in alijs vituperasti.
3. Quamdiu parva parùm æstimas, tamdiu magna non æstimabis multum.
4. Tantùm adicies virtuti, quantum detraxeris voluptati.
5. Tanti valet utile nihil proficiens, quanti malum nihil nocens.
6. Melius est latere, & sui curam agere, quàm se neglecto signa facere.
7. Si velis à multis æstimari, vide ut paucos noveris.
8. Vide qualibus placeas, non quàm multis.
9. Mul-

9. Multi sunt obligandi, pauci offendendi.
10. Verbum quod contra proximum est, moriatur in te.
11. Ne te possit poenitere, secreta tua confitere Confessario, Advocato, & Medico: reliquos celato.
12. Qui nihil scit, si tacere scit, satis scit.
13. Parum scit, qui se juvare nescit.
14. Bonum est intra metam se continere sic, enim citius promovetur, quam removetur.
15. Qui veteri viâ relictâ novam quaerit, pergit ad locum, quò non vult.
16. In hac vitâ, qui nihil patitur, nihil vincit.
17. Melius est parvum bonum cum parvo malo, quàm magnum bonum cum magno malo.
18. Magnarum rerum conatus semper est honestus, licet non sit successus.
19. Qui se sibi Magistrum constituit, stulto discipulum committit.
20. Prima pars stultitiæ est, se credere sapientem.
- Ex S. August. Bern. Thom. Kemp. &c.*

CONCLUSIO

CONVERSATIONIS CHRISTIANÆ.

Christianæ Conversationis coronidem compendiosè concinnaturus civili calamo, cœlo condignum credo Christianum Christianæ civilitatis calculus constanter conservantem, candidè conversantem, Charitatisque Canones custodientem. Certè Christiana cum congruâ charitate conversatio canos consequetur capillos, carcerèque corporis confracto Cherubinis consociabitur, cum Christo cœli captura coronam.

Careat Christiana conversatio contradictionibus, caveat calumnias, comprimatur contumelias, corrigatur carnis concupiscentias, castigetur corporis casus, castitatis custodiat castra, cœli causâ

conversetur circumspectè, cum cautione circumstantias consideret, condecorandus centuplo cœli civium Characterè.

Cythara consocialiter conversantibus concessa cautè coram civibus canatur; clamores cum Christiano colloquio commissi coerceantur, cachinni compescantur, clemens collocutio concedatur, cujusmodi convenit coadunatæ, charitativæ Christianæ conversationi.

Cœnæ convivales cum concordia celebrentur, cavendæ consequenter contumeliæ, cognomina, convitia, cohibendæ computationes curiales cum coactione, comprimendi clamores.

Con-

Convivis charum creditur curiosa commiscere colloquia, continentia convenientes curiositates, civilesque cognitiones. Convivis commendatur civilis confessio, Christiana comitas, comis collocutio, cultus consedentium convivarum, concorsque cum collegis correspondentia; comedant cum convenienti condecencia comiter, comanducantes caveant comaculare, conspergere, contrariave conversatione consimiles comovere contra concordiam.

Conversans Christianus coram cano capite consurgat, concivem canis capillatum contemnere caveat, considerans, canitiei conferendum cultum cum civili comitate, contineat crisin, cunctamque cum canis capitibus contineat civilitatem; contristari, conturbare caveat canos Collegas conversatione comuni contemnens criseum Con-Christianum contemnetur contemptu consimili, cum criseos capillos capitis consequetur, constat certitudine, crudelem crassamque conservationem contra cana capita communiter coelum castigare consimili crudelitate, Christianus supiens Christi comiserationem, coo-

peretur condecientiùs canis concivibus, cum comode cooperari conceditur.

Cæterum Curatus commodum commune curet contra commodum corporale, compatiatur curæ commissis, complectatur confratres, contestetur, commonstrétque commiserationis candelam, concedat concedenda, cum civili comitate contentare conetur Collegas, commonstret condolentiam, curet cordialem confidentiam comparare, conferat cum confidentibus charitative communia consilia, confidenter conversetur, confundere caveat confidenter confugientes, commissurus crassitiam contra Charitatem, consoletur comiter, confidentiam conservando: conatibus congregationis concreditæ congruenter collaboret conjungendo cordialiter capitis curas, corporisque conatus. Contra civilitatem commissam (cum circumstantia casus conquiret) comiter condonet, condescendat, conniveat. Consultè cautèque celet confratrum commissam coram collegis, celebrem consecuturus charitativæ conversationis coronam.

Protestatio Authoris.

Singula in his paginis contenta, non alio sensu sumo, sumere, aut uspiam sumi volo, quàm illo, quem tenet Ecclesia Catholica, qui & propterea omnia à me hîc, & in priori Politico scripta iterum iterumque subjicio non solum correctioni ejusdem S. Matris Ecclesiæ, sed & benignæ sententiæ cujuslibet Christiani, & boni Politici; omnia verò refero ad majorem DEI gloriam, illiusque Beatissimæ Virginis honorem, quæ sola sine maculâ, solâ DEI Mater, sola Mater & Virgo, sola Virgo post partum. Ita sentio, & opusculum claudio in vigiliâ ejusdem Beatissimæ Virginis natæ, Anno 1713.

F. DIONYSIUS ab Immaculatâ
Conceptione Beatissimæ Virginis
Mariæ,

IN.

INDEX CONCIONATORIUS.

Ad formandas ex præmissis Regulis Conciones.

Dominica. I. Adventûs Thema
1. *Arescentibus hominibus præ
timore. Luc. 21.* Plerumque
post longa tripudia sequitur mœsta
dies, hoc specialissimè verificabitur in
extremo universalis Judicij die, quan-
do illi, qui DEI & cœlestium planè
immemores ducunt in bonis dies suos,
præ timore arescent, ubi econtra ju-
sti, qui vitam suam cum patientiâ in
adversis traducunt, consolationem
suam ex Apostolo habent: *In patien-
tiâ vestrâ possidebitis animas vestras,
vid. regul. 21.*

Thema. 2. idem. Quandoquidem
David dicat: *Beatus vir, qui timebit
Dominum*, videri posset, in extremo
judicio fore omnes beatos, quia omnes
timebunt sed notandum, Davidem
non dicere: *Beatus vir, qui timebit
Dominum*, sed qui *nunc timet*; homi-
nes enim in timore Domini Christia-
nè viventes solatium hoc sibi sperare
possunt, quòd tunc, ubi peccatores
arescent præ timore, ipsi consolati fu-
turi sint. *Ex Reg. 3. pag. 10.*

Thema 3. *Tunc videbunt.* qui nunc
Boni Politici Conversatio.

quasi cœci DEUM nolunt videre ad
gratiam & meritum, tunc videbunt ad
terrorem. *Regul. 4. pag. 14.*

DOm. II. Adv. Thema 1. *Joan-
nes in vinetis Matth. 11.* Hæc
est Politia DEI: fidelem amicum suum
Joannem finit teneri in vinculis, He-
rodem adulterum collocat in delicijs,
sed non invidet Christianus Politi-
cus, nec quærat cum Jeremia: *quare
prosperatur impiorum via?* veniet post
multas una serena dies, ideò eò pa-
tientiùs ferat moderna, quæ patitur
adversa, quo majorem post hæc acci-
piet mercedem: *Regul. 20.*

Thema 2. *Illis abeuntibus cœpit di-
cere de Joanne*: Mundus modernus
inter pessimas quas practicat con-
suetudines, hanc specialiter habet,
quòd in faciem loquatur blandè, post
tergum detractoriè: *illis abeuntibus*, ho-
die loquitur Christus de Joanne, sed
laudabilia quæque, hoc requirer o-
mnium Christianorum sinceritas juxta
Regul. 12. practicatur autem com-
muniter *Regul. 13. pag. 55.*

Thema. 3. *Quid existis videre?*
Q 2 hæc

hæc quæstio formari potest ad illos, qui citius vident festucam in oculo proximi, quàm trabem in proprijs, ex *Regul. Nosce te ipsum*, 18. pag. 78.

DOm. III. Thema 1. *Miserunt ad Joannem. Joan. 1.* Quare miserunt? quia audiêrunt opera ejus; nam bona fama statim conciliat & lucratur æstimationem hominum, eamque propterea Christianus sicut propriam conscientiam custodire & zelare debet, dicente S. Ambrosio: *duo tibi sunt necessaria, conscientia & fama, conscientia propter Deum, fama propter proximum. Regul. 22.*

Thema 2. *Confessus, est & non negavit.* Sincerè locutus est, ut in animo erat, in Christiano revera nihil pulchrius est, quàm dum os & cor consentiunt: aliter loqui, & aliter sentire, pessimum & contra omnem Politiam est. *Reg. 12. p. 48.*

Thema 3. *Tu quis es?* Communis est hominum curiositas, investigare alios, seque negligere; sic faciebant hodierni Pharisei: absit hæc à Christiano, cui pro bonæ Politie regulâ damus illam Græciæ Sapientum Thesaurum: *Nosce te ipsum. Reg. 18. pag. 78.*

Thema 4. *Quid ergo baptizas, si tu non es Christus:* benè interrogant, quia omnis, qui se immiscet negotijs ad se non pertinentibus, ita culpari potest ex *Reg. 19. pag. 81.*

Thema 5. *Medius vestrum stetit, quem vos nescitis.* Habet hoc mun-

danorum cœcitas, ut Deum, qui semper medius stat, rarissimè videant, & propterea tam protervè labuntur in peccata, *vid. Reg. 4. pag. 14.*

DOm. IV. Adv. Thema 1. *Parato viam Domini. Luc. 3.* quæ est hæc via? & qualis præparatio ejusdem? David *Psal. 118.* de viâ quadam dicit: *Beati immaculati in viâ,* & quinam illi. *Qui ambulant in lege Domini.* Ambulare igitur in Lege Domini, servare mandata, est parare viam Domini, qui Deum apud se habere vult, necessariò viam ipsi parare debet, nec æstimet Christianus, hoc esse difficile: mandata DEI servare, amantibus DEUM res facilis est. *Reg. 5. p. 18.*

Sub eodem themate ad parandam viam Domini proponi potest. *Regul. 5. p. 18. & Reg. 3. de timore D. p. 10.*

DOm. infra octav. Nativ. Thema 1. *Erat vidua 84. annorum Luc. 2.* Mirum videri posset, quòd Christus dignetur hodie venire in templum, & non potiùs Simeonem & Annam Prophetissam vocaverit ad se, sicut vocavit, Pastores & Reges: ex mente S. Ambrosij volebat docere Christianam Politiam & obligationem venerandi Senes, juxta illud: *coram cano capite consurge. Reg. 14. p. 58.*

Thema 2. *Puer autem crescebat & confortabatur plenus sapientiâ.* Hæc esse deberet omnium Christianorum Politia, non ætate solùm, sed & sa-

sapientiâ, ac bonis operibus crescere, quod ut fiat, non opus est sudare in multis, sed ea, quæ quis ordinariè facere solet, benè facere, *Reg. 5. pag. 18.*

DOm. I. post. Epiph. Thema 1. *Esus proficiebat Sapientiâ, atate & gratiâ apud Deum & homines Luc. 2.* non satis esse debet Christiano Politico, proficere coram Deo per conscientiam, sed & apud homines debet crescere per bonam famam. *Reg. 23.*

Thema 2. ut in Dominicâ præcedenti.

DOm. II. post. Epiph. Thema 1. *Cum inebriati fuerint, Joan. 2.* Convivia licita sunt, licitum etiam est gaudere cum gaudentibus, sed observanda clausula modestiæ: *interpone tuis interdum gaudia curis, sed quoque latitia noveris esse modum;* in specie indecens est excedere in potu, & cogere ad bibendum, quam politicam castigat *Reg. 15. pag. 61. vid. etiam observantias ibid. Reg. 16. p. 64.*

Thema 2. *Vinum non habent.* Multæ sunt matrimonij ærumnæ, & post nuptiales lætities non diu emanent adversa; speciale malum est conjugum discordia, contra quam perorabit, *Reg. 11. p. 44.*

Thema 3. *Ferte Architriclinio.* quare huic? quia ad bonam Politiam pertinet, ut nemo se immisceat alterius officio, sed quisque faciat, quod suum est juxta illud: *Ministerium tuum imple. Reg. 19. pag. 81.*

DOm. III. post. Epiph. Thema 1. *Vide, nemini dixeris Matth. 8.* Scientia inter Politicos præstantissima hæc est: *qui nihil scit, si tacere scit, satis scit;* sed contrarium agitur à multis detractoribus, qui omnia etiam secretissima proximi delicta evulgant, hos hodie meliorem Politiam docet Thema & *Reg. 13. p. 55.*

Thema 2. *Vade, & vadit.* Felix Centurio, qui tam fideles servos habet, hâc mundi arate servitorum plena sunt omnia, ubicunque Politicum deprehenderis, primum semper verbum erit: *Servitore servitore,* id est, servit ore, non re; sed non est hæc Politia Christiana, aliter loqui, aliter sentire, meliorem docet Apostolus in *Reg. 12. p. 48.*

Thema 3. *Accessit Centurio rogans, Domine puer meus jacet.* Præclarus Politicus fuerit iste, quod in propriâ personâ causam famuli agat, alius dixisset, mihi benè est, quid curo servum, sed videamus Patrum familias, & cujuslibet Christiani obligationem in *Reg. 10. p. 40.*

DOm. IV. post Epiph. Thema 1. *Quid timidi estis modicæ fidei. Matth. 8.* meritò increpantur Apostoli, qui enim DEUM habet in bonâ scientiâ, qui juxta DEI & Christianæ Politicæ regulas operatur, neminem timere debet juxta *Reg. 20.*

Thema 2. *Accesserunt Discipuli, Domine Salva nos.* Licet enim hominem non timerent, Deum tamen timere dignum erat. *Reg. 3. p. 10.*

Thema 3. *Et surgens imperavit*

ventis. Cur somnum abrumpit, cum procellæ æquè parùm potuissent nocere dormienti, quàm nunc. Sed Politiam docere voluit Reg. 9. pag. 37. & Reg. 22.

DOm. V. post Epiph. Thema 1. *Superseminavit Zizania. Matth. 13.* nihili pejus, quàm in agro fertili seminare Zizania, moraliter hoc faciunt detractores, qui dedocentur, in *Reg. 13. p. 55.*

Thema 2. *Inimicus homo fecit. Inimicus meritò dicitur, qui quovis modo alteri nocet, contra primum Christianæ conversationis principium: quod tibi non vis fieri, alteri ne feceris. Reg. 8. 9. 10. 11. à p. 33.*

DOm. VI. post Epiph. Thema 1. *Minimum est, cum autem creverit, fit arbor. Matth. 13.* Ex parvâ scintillâ sæpè magnum incendium, ex grano Sinapis arbor &c. Ita ex incauta locutione contra famam, grave damnum & contentiones. *Reg. 13. p. 55.*

Thema 2. *Fermento, quod accipiens mulier.* Cur dicitur, quòd mulier fermentum, accipiat & vir Sinape? quia decens est, ut quisque agat munus suum, & se non immisceat alienis. juxta *Reg. 19. p. 81.*

Thema 3. *Seminavit in agro suo.* non in alieno, quod moraliter docet, attendere sibi, non alijs, conformiter *Reg. 18. p. 78.*

DOm. Septuag. Thema 1. *Pares nobis fecisti, qui portavimus pon-*

dui dici. Matth. 20. ita multi conquerruntur, quare prosperatur impiorum via? sed corriguntur & monentur ad patientiam. *Reg. 21.*

Thema 3. *An oculus tuus nequam est.* Tales oculos habent, qui festucam aliorum meliùs vident, quàm trabem propriam, quibus dicitur. *Nosce te ipsum. Reg. 18. p. 78.*

DOm. Sex. Thema 1. *Tempore tentationis recedunt Luc. 8.* hoc faciunt amici simulantes, ad quos, ut sint sinceri, loquitur *Reg. 12. p. 48.*

Thema 2. *Venit Diabolus & tollit verbum de corde.* Quod hìc Diabolus dicitur facere audientibus verbum DEI, hoc idem faciunt propalantes secreta contra *Reg. 13. p. 55.*

Thema 3. *Fructum afferunt in patientiâ.* Ex necessitate faciendo virtutem, & adversa patienter ferendo secundùm *Reg. 21.*

Dom. Quinquag. Thema 1. *Domine ut videam Luc. 18.* ex quinque sensibus visus est præstantior, si tamen benè impendatur, multi malè vident, quia aliena, quæ non ad ipsos Christiani Politici est, nosse se ipsum ex *Reg. 18. p. 78.*

Thema 2. *Increpabant eum, at ille magis.* Mirum quòd post tot increpationes non destiterit, sed benè: nam cordati Politici est hæc Politia: rectè faciendo neminem timeas. *Reg. 20.*

Thema 3. *Increpebant, ut taceret, talibus increpationibus indigent detractores, Reg. 13. p. 55.*

Dom.

Dom. I. Quadrag. Thema 1. *A-*
dorabis Dominum Deum. Matth. 4.
hac est generalis omnium obligatio, ex
Reg. 1. p. 3.

Sub eodem Themate predicare po-
test Reg. 2. 3. 5. 6.

Thema 2. *Dic, ut lapides panes*
fiant, cur lapidem presentat, & non
panem? quia amicus falsus erat, a-
liud loquens, aliud intendens, quem i-
mitantur simulatores. Contra Reg.
12. p. 48.

Thema 3. *Si filius Dei es, dic &c.*
Hec erat Diaboli Maxima, aliter
Deus: si quis diligit me, sermonem
meum servabit, sive, si filius Dei,
si bonus Christianus es, serva mandata,
qua est Reg. 5. p. 18.

Dom. II. Quadrag. Thema *Nemi-*
ni dixeritis. Matth. 17. Christus
prohibet revelari id, quod ipsi glorio-
sum erat, quanto magis decebit Chri-
stianum in secreto servare probra & er-
rata proximi. juxta Reg. 13. pag.
55.

Dom. III. Quadrag. Thema *Locu-*
tus est mutus. Luc. 11. Quid locutus
fuerit, Evangelista non dicit, indubiè
glorificavit Deum; dignam enim est,
benefactoris extollere beneficia, hoc fa-
cere deberent omnes Christiani, cum
gratà memorià recolere beneficia Dei,
Reg. 2. p. 6.

Sed multi loquuntur de vactoriè,
qui satius agerent mutum. Reg. 13.
p. 55.

Dom. IV. Quadrag. Thema *Unde*

ememus panes, ut maducent hi?
Joann. 6. patet amor Christi erga
proximum, quem imitari deberent
Christiani ad Reg. 9. p. 37.

Aut sub eodem Themate: operari
bonum ad omnes, secundum Reg. 10.
p. 40.

Aut tertio. Quare hac domini-
ca dicatur Latere ex institutione Pon-
tificà, ut concedatur recreatio quan-
doque laboribus interponenda, ex Reg.
15. p. 61.

Dom. Pass. Them 1. *Quis, ex vo-*
bis arguet me de peccato. Joan. 8.
Mundi est vitium criticare, sed bonus
Christianus faciat, quod sibi videtur
rectum, rectè faciendo neminem ti-
meat, & dicat: quis ex vobis &c. reg.
20.

Th. 2. *Quem te ipsum facis. Hec*
questio multis proponi potest, qui alie-
na considerant, & se ipsos nolunt cog-
noscere reg. 18 p. 78.

Dom. Palm. Th. *Ecce Rex tuus*
venit tibi mansuetus. Matth. 20. Qui
prius clamaverat: discite à me, quia
mitis sum, hic nunc venit, ut man-
suetudinem opere doceat, reg. 8. 9.
10.

Dom. in Alb. Th. 1. *Stetit in me-*
dio eorum. Joan. 20. Hoc Deo usita-
tum est, dum homo minimè de ipso
cogitat, tunc astat presens, ideo qui-
libet sibi dictum putet illud: quocun-
que perrexeris, memento te deprehen-
sum. In reg. 4. p. 14.

Thema 2. *Pax vobis. reg. 11. p. 44.*

Dom. II. post Pascha. Thema 1. *Illas oportet me adducere. Joan.* Varios modos habet Deus adducendi homines ad se, inter alia media sunt adversitates patienter susceptæ, quæ DEI gratiam merentur. *reg. 21.*

Th. 2. *Ego sum Pastor bonus.* Talis ut sis, debes bonum ovium tibi commissarum præferre bono tuo privato juxta *reg. 22.*

Th. 3. *Cognosco oves meas,* sic debet Christianus operari bonum ad omnes ex *reg. 10. p. 40.*

Dom. III. post Pasch. Th. 1. *Tristitia vestra vertetur in gaudium. Joann. 16.* Adversa nunc patienter tolerata præmiabuntur *reg. 21.*

Th. 2. *Cognovit Iesus, quia volebant eum interrogare.* Discipuli clam & in silentio inter se quærebant, quid Christus significare vellet per *ly modicum*, & ipse statim occultas cogitationes ipsis pandebat, ut homo in omnibus sciat, Deum sibi præsentem intimè. *reg. 4. p. 14.*

Dom. IV. post Pasch. Th. *Nemo ex vobis interrogat me, quò vadis. Joan. 16.* Tam alieni à curiositate erant, ut nec Magistrum de discessu interrogare præsumerent, curiosior nunc est multorum Politia, dum pauci ad se, semper magis ad alios attendunt, *reg. 18. p. 78.*

Dom. V. post Pasch. Th. *Si quid petieritis Patrem in nomine meo. Joan. 16.* variè explicatur, quid sit petere

in nomine Christi, inter alios vult Lanuza, significare orationem ferventem, ut non tantum oretur, sed oretur devotè, *vid. reg. 6. p. 23.*

Dom. VI. post Pasch. Th. *Et vos testimonium perhibebitis de me. Joan. 16.* Testimonium bonum dabant discipuli, utpote contestantes cum Spiritu Sancto, dantur mali Christiani, qui detractoriâ Linguâ testimonium læsivum spargunt contra famam, de quibus *reg. 13. p. 55.*

Th. *Ut eorum reminiscamini.* Felices illos, qui frequentem de DEO memoriam habent. *reg. 2. p. 6.*

Dom. Pentec. Th. *Si quis diligit me, sermonem meum servabit. Joan. 14.* Nam apud S. Gregor. *probatio dilectionis est exhibitio operis*, nullibi autem exhibetur magis, quàm in observantiâ præceptorum, idque Christiano facile esse debet, *reg. 5. p. 18.*

Dom. Trinit. Th. *Baptizantes eos in nomine Patris &c. Matth. 28.* Quare DEUS Christianorum sit trinus, & unus, ad solatium nostrum est, unus est, ut ei facilius serviamus, trinus, ut ipse copiosius nos remuneret, & propterea summè diligendus, quod docetur in præloquio *p. 1. & 1. reg. ibid.*

Dom. II. post Pentec. Th. *Fecit coenam magnam. Luc. 14.* Cœna magna requirit condecenrem apparatus Convivarum, ut non sine veste nuptiali velut ex stabulo accedas, sed cum humanitate, ita ad mensam Evcharisticam cum
fer

fervore, hinc enim valet illud: *qui custodiêrunt iusta iuste, justificabuntur. reg. 6. p. 23.*

Dom. III. post Pentec. Th. *Hic peccatores recipit. Luc. 15.* Hæc querela multis incidit, quando vident impios in prosperitatibus, & probos in adversis, sed respondetur *reg. 21.*

Dom. IV. post Pent. Th. *Per totam noctem nihil cœpimus, in verbo tuo laxabo rete. Luc. 5.* Multi post tot frustraneos labores desperâssent, sed constans patientia coronat *ibid.*

Dom. V. post Pentec. Th. I. *Nisi abundaverit iustitia vestra plus quàm scribarum & Phariseorum Matth. 5.* Iustitia hæc erat hypocrysis & simulatio, quæ sincerum Christianum dedecet; quare Apostolus obsecrat, *ut sitis sinceri, reg. 12. p. 48.*

Th. 2. *Qui irascitur fratri suo, reus erit iudicij.* Inter Christianas virtutes nobilior una est pax & concordia, *reg. 11. p. 44.*

Dom. VI. post Pentec. Th. *Miserere super turbam. Marc. 8.* hoc dicit, ut Christiano præberet exemplum misericordiæ erga proximum, juxta *reg. 9. p. 37.*

Dom. VII. post Pent Th. *Attendite à falsis Prophetis.* Ipsum prædicatum falsi meretur cautelam, ut quilibet caveat; cognoscant ex hoc, quàm invisi sint apud Deum & homines, qui dolosè & non sincerè conversantur cum proximo, contra *reg. 12. p. 48.*

Boni Politici Conversatio.

Dom. VIII. post Pentec. Th. *Villicus iniquitatis. Luc. 16.* Quare non dicitur villicus simpliciter, sed iniquitatis? quia proprium commodum prætulit bono comunitatis. Contra *reg. 21. p. 89.*

Th. 2. *Diffamatus est.* Christiano Politico majus malum extra statum conscientia obtingere nequit, quàm istud; quare post conscientiam præcipuè curet bonam famam. *Reg. 2. p. 6.*

Th. 3. *Diffamatus est.* Nimirum à detractoribus, quorum hoc tempore mundus plenus est. *Reg. 13. p. 55.*

Dom IX. post Pent. Th. *Si cognovisses & tu. Luc. 19.* Merito flevit Dominus super Jerusalem, eò quòd tanta civitas, tot aliorum errata judicaverit, sententiaverit, & puniverit, propriam tamen infelicitatem non adverterit; hoc dici potest multis. *Nosce te ipsum. Reg. 18. p. 78.*

Dom. X. post Pentec. Th. I. *Non sum sicut ceteri, velut hic publicanus. Luc. 18.* Unde provenit hæc tanta Pharisæi superbia, & tam effrons proximi contemptus? quàm à neglectu sui. Unde similibus debet perorari *Reg. 18. p. 78.*

Th. 2. *Aspernabatur ceteros.* Sed malè & contra primum principium: *quod tibi non vis fieri, alteri ne feras. Reg. 8. p. 33.*

Dom. XI. post. Pentec. Th. I. *Loquebatur rectè. Marc. 7.* Ars artium est

est hæc, & cuilibet Christiano peroranda, sed errant contra eam detractores. *Reg. 13. p. 55.*

Et contra idem Thema contentiosi. *Reg. 11. p. 44.*

Thema 2. *Benè omnia fecit.* Non est magnum facere multa, sed præstat pauca benè facere. *reg. 6. p. 23.*

Dom. XII. post Pentecost. Thema *Incidit in Latrones. Luc. 10.* Sicut Vita est triplex, Physica, moralis, & civilis, ita & Latrones; primi separant animam à corpore, secundi gratiam ab animâ per scandala, tertij famam ab honore; quare moneri poterunt Auditores ad custodiendam famam. *reg. 23. p. 96.*

Vel sub eodem Themate perstringi Detractores ex *reg. 13. p. 55.*

Vel ex Historia Samaritani perorare de charitate proximi ex *reg. 8. 9. 10.*

Item sub Themate. *Diliges Dominum Deum tuum* ex *reg. 1. p. 3.*

Dom. XIII. post Pent. Thema *Non est inventus, qui rediret & daret gloriam Deo. Luc. 17.* Pessimi Politici fuerunt isti, cum recentis beneficij tam citò fuerint obliti, melius discent principium Auditores ex *reg. 1. & 2.*

Dom. XIV. post Pent. Th. *Nemo potest duobus Dominis servire. Matth. 6.* ideo Deus vult diligere ex toto corde, non diviso *juxta reg. 1. p. 3.*

Thema 2. *quærite primum regnum*

Dei. Servando mandata. reg. 5. p. 49. 18.

Dom. XV. post Pent. Thema *Acceptit omnes timor. Luc. 7.* videbant Christum miraculosè suscitantem Viduæ filium, & tamen timebant, quid si vidissent signa Pharaonis? sed bonarum mentium est, DEUM timere, etiam dum bonus est, *reg. 3. p. 10.*

Dom. XVI. post Pentecost. Th. *Observabant eum, at ille apprehensum sanavit. Luc. 14.* poterat alius quidem deterreri advertens observantes oculos, & malam crisin, sed qui rectus est, vana hominum judicia non timet. *Reg. 20.*

Sub eodem Themate perorari potest contra observatores aliorum ex *Reg. 18.*

Dom. XVII. post Pent. Th. 1. *Diliges Dominum Deum tuum.* ex *Reg. 1.*

Th. 2. *Et proximum tuum sicut te ipsum.* *Reg. 8. p. 33.*

Dom. XVIII. post Pent. Th. *Cum vidisset Iesus cogitationes eorum. Matth. 9.* Adeo nihil occultum est DEO, ut etiam cogitationes penetret, propterea benè monetur Christianus, ut quocunque pergat, ubicunque degat, semper meminerit se deprehensum, *juxta Reg. 4. p. 14.*

Dom. XIX. post Pent. Th. *Et volebant venire. Matth. 22.* ita vilipenduntur DEI Mandata *juxta liberum hominis velle vel nolle; cum tamen*

men levia sint, quæ mandat. Reg. 5. p. 18.

Th. idem. Tales ostendunt, se non timere DEUM, quod docentur Reg. 3. p. 10.

Th. 3. *Amice, quomodo intrasti, non habens vestem nuptialem.* In operibus DEI Christianus debet esse præcellens ex Reg. 6. p. 23.

Dom. XX. post Pent. Th. *Abijt ad eum, & rogabat eum, ut descenderet, & sanaret filium ejus.* Joan. 4. Sollicitus erat regulus iste pro Domesticis suis, & hæc est obligatio Patrum-familias. Reg. 19. p. 81.

Dom. XXI. post Pent. Th. *Egressus suffocavit.* Matth. 18. ubi S. Paschasius, si egressus non fuisset, non suffocasset, usque adeo ad peccata inducit oblivio præsentia DEI. Reg. 4. p. 14.

Th. 2. *Nonne oportuit & te misereri conservi tui, sicut ego tui.* Hæc fuisset prima regula: *quod tibi non vis fieri &c.* Reg. 8. & Reg. 9. p. 33. & 37.

Dom. XXII. post Pent. Th. *Magister, scimus, quia verax es.* Matth. 22. prædicatum pulcherrimum, ubi cor & lingua consentiunt, oro, ut sitis sinceri. Reg. 12. p. 48.

Th. *Non respicis personam hominum.* Qui enim rectè operari vult, solum DEUM attendit, & hominum crises contemnit. Reg. 20. p. 86.

Dom. XXIII. post Pent. Th. *Princeps unus accessit, & adoravit.* Matth. *Boni Politici Conversatio.*

9. Est idem conceptus, ut supra Dom. 20. Pent.

Dom. XXIV. post Pent. Th. *Abominatio desolationis.* Matth. 24. Terribilia, quæ in isto Evangelio describuntur; talia sunt, ut ipsemet Christus hortetur, fugere ad montes, non descendere ex tecto, non reverti ex campo &c. optimum autem est timere DEUM, ex Reg. 3. p. 10.

Themata Festivalia.

Pro Festo Nativ. Domini. Th. *Inter-râ Pax hominibus* Christianæ Politia novus Magister, pro novæ doctrinæ, & Politia novæ praxi primam promulgat regulam pro pace & concordia, quæ commendatur. reg. 11.

Th. *Annuncio vobis gaudium magnum.* Jam tunc docturus pastores, quod Christiani DEO servire debeant alacri animo, & lætanter juxta reg. 24.

Th. *Venerunt festinantes.* Quia ad servitium divinum Christianus in suis operibus debet esse servidus. reg. 6.

Pro Festo S. Joannis. Th. *Quid ad te?* fac quod tuum est, aliena relinque. reg. 19.

Pro Festo SS. Innocentium & S. Stephani. Them. occidit Herodes multos pueros innocentes ipse pessimus, quare prosperatur impiorum via; reg. 21. idem conceptus servire potest pro Festo cujuscunque Martyris, item in Festo omnium Sanctorum.

Pro Festo Dedicationis, Quare in-

stituta sint encœnia, nimirum ut populus habeat lætitiā aliquā laboribus intermediam, describitur in *reg.* 15. poterit ex eadem regulā & observantijs sequentibus fieri sermo de vitandis excessibus & servandā modestiā in gaudijs encœnialibus. Videatur etiam conceptus in *Domin. 2. Epiph. Them.*

14

Pro Festo Paschatis. Animatur populus ad lætitiā internam. Ex *reg.* 24.

Pro Festo Corporis Christi. Ad fervorem Venerabilis Sacramenti. Ex *reg.* 6.

Pro Festis B. V. M. materiam sufficientem præstabit. *reg.* 7.

FINIS.

180

Dionysius

Boni politici bona conversatio ad deum, proximum, et se ipsum, per 24
regulas totidemque lectiones morales, ex sacra scriptura et Sanctis
patribus compendiose proposita Continens indicem concionatorium ad
erudiendam plebem in politia Christiana per singulas dominicas

Augustae Vindelicorum 1714

H.mon. 725 x#Beibd.1

urn:nbn:de:bvb:12-bsb10030800-5

VD18 14656116-001